

Analiza javnih rashoda za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj

Budak, Jelena; Alibegović Jurlina, Dubravka; Slijepčević, Sunčana; Švaljek, Sandra

Authored book / Autorska knjiga

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Publication year / Godina izdavanja: **2013**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:213:199483>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-22**

Repository / Repozitorij:

[The Institute of Economics, Zagreb](#)

STUDIJE

Jelena Budak | Dubravka Jurlina Alibegović | Sunčana Slijepčević | Sandra Švaljek

ANALIZA JAVNIH RASHODA

za praćenje ostvarivanja ciljeva u području
suzbijanja zlouporabe droga
u Republici Hrvatskoj

Ekonomski institut, Zagreb
Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

**Analiza javnih rashoda za praćenje
ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja
zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj**

2013.

© Ekonomski institut, Zagreb, 2013.

Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, 2013.

BIBLIOTEKA „STUDIJE“

IZDAVAČI

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7, Zagreb
<http://www.eizg.hr>

Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske,
Preobraženska 4/II, Zagreb
<http://www.uredzadroge.hr>

ZA IZDAVAČE

Dubravka Jurlina Alibegović, ravnateljica Ekonomskog instituta, Zagreb
Željko Petković, ravnatelj Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

NARUČITELJ ISTRAŽIVANJA

Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

AUTORICE

Jelena Budak
Dubravka Jurlina Alibegović
Sunčana Slijepčević
Sandra Švaljek

RECENZENT

Anto Bajo

LEKTORICA

Marijana Pasarić

TEHNIČKI UREDNIK

Vladimir Sukser

GRAFIČKO OBLIKOVANJE KORICA

Studio 2M

TISAK

Tiskara Zelina d.d.

Tiskano u 100 primjeraka

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 841333

ISBN 978-953-6030-40-8 (Ekonomski institut, Zagreb)

ISBN 978-953-7916-00-8 (Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske)

Predgovor

Knjiga *Analiza javnih rashoda za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj* nastala je na temelju projektne studije „Analiza javnih rashoda i prijedlog pokazatelja rezultata i ishoda za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj“ koja je izrađena za potrebe Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske u okviru znanstvenoistraživačkog projekta „Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj“.

Knjiga se temelji na iscrpnim analizama dokumenata i podataka, anketnom istraživanju i intervjuima glavnih dionika u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj koji su provedeni u okviru znanstvenoistraživačkog projekta. Rezultati sadržani u ovoj knjizi predstavljaju prvo sveobuhvatno istraživanje te vrste u Hrvatskoj jer se, uz specificirane javne rashode, utvrđuje metodologija za procjenu nespecificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Hrvatskoj. Svrha istraživanja bila je izrada metodološke osnovice Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske za daljnje praćenje uspješnosti ostvarivanja općih i posebnih ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj, usmjeravanje javnih politika i koordinaciju djelovanja svih dionika kako bi se postigli utvrđeni strateški ciljevi u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj.

U istraživanju i pripremi knjige sudjelovali su istraživači Ekonomskog instituta, Zagreb: dr. sc. Jelena Budak, dr. sc. Dubravka Jurlina Alibegović, dr. sc. Sunčana Slijepčević i dr. sc. Sandra Švaljek.

Stručna podrška osigurana je na radnim sastancima s predstavnicima Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, ministarstava, javnih tijela na državnoj razini i organizacija civilnog društva čiji su savjeti, prijedlozi i preporuke u velikoj mjeri ugrađeni u tekst projektne studije. Stoga, u ime tima suradnika Ekonomskog instituta, Zagreb zahvaljujem na angažmanu i motivaciji svim predstavnicima koji su sudjelovali u istraživanju. Bez njihova aktivnog sudjelovanja, savjeta, prijedloga i preporuka izrada ove projektne studije ne bi bila moguća. Na stručnim savjetima posebno zahvaljujem Franku Zobelu, voditelju jedinice za intervencije, pravo i javne politike i Cláudiji Costa Storti, znanstvenoj suradnici u Europskom centru za praćenje droga i ovisnosti o drogama (*European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction – EMCDDA*).

Namjera je ovog istraživanja pokušati procijeniti koliko je u Hrvatskoj ukupno javnih sredstava, specificiranih i nespecificiranih javnih rashoda, planirano i potrošeno u razdoblju 2009.-2012. za aktivnosti koje se odnose na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Knjiga nije mogla odgovoriti na brojna pitanja povezana s planiranjem i trošenjem javnih sredstava namijenjenih aktivnostima suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Saznanje o tome kako se procjenjuju ukupni javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga tek je početni korak prema nizu novih istraživanja u okviru ovog sveobuhvatnog područja. Nova bi istraživanja trebala odgovoriti na pitanje koji su to konkretni rezultati i krajnji ishodi postignuti u Hrvatskoj u ostvarivanju strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Dr. sc. Dubravka Jurlina Alibegović
Voditeljica projekta

Sadržaj

	Predgovor	3
1.	Uvod	9
2.	Makroekonomski trendovi	10
3.	Ciljevi javnih politika u području suzbijanja zlouporabe droga	11
4.	Glavni dionici u području suzbijanja zlouporabe droga	17
4.1.	Ured za suzbijanje zlouporabe droge Vlade Republike Hrvatske	23
4.2.	Ministarstva	23
4.3.	Javna tijela na državnoj razini	24
4.4.	Županije	25
4.5.	Organizacije civilnog društva	25
5.	Specificirani javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga	26
5.1.	Specificirani javni rashodi – ukupno	26
5.2.	Specificirani javni rashodi – po skupinama aktivnosti	31
5.3.	Specificirani javni rashodi – prema klasifikaciji javnih funkcija	35
6.	Opis metodologije za procjenu nespecificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga	41
7.	Procjena nespecificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga po klasifikaciji javnih funkcija	53
8.	Procjena ukupnih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga po klasifikaciji javnih funkcija	54
9.	Prijedlog pokazatelja rezultata i ishoda za praćenje ostvarivanja strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama	57
10.	Zaključci i preporuke	62
	Literatura	66
	Prilog 1. Specificirani javni rashodi po javnim funkcijama	68
	Prilog 2. Anketni upitnik	70
	Prilog 3. Popis sudionika istraživanja	77

Popis tablica

Tablica 1.	BDP i osnovni fiskalni pokazatelji, 2009. - 2012.	11
Tablica 2.	Institucije uključene u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj, skupine aktivnosti	20
Tablica 3.	Javni rashodi prema klasifikaciji javnih funkcija	21
Tablica 4.	Aktivnosti javnih institucija uključenih u područje suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj prema klasifikaciji javnih funkcija	22
Tablica 5.	Specificirani javni rashodi u državnom i županijskim proračunima i financijskim planovima javnih tijela i organizacija civilnog društva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, ukupno, 2009.-2012., u kunama	29
Tablica 6.	Specificirani javni rashodi u državnom i županijskim proračunima i financijskim planovima javnih tijela i organizacija civilnog društva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, po skupinama aktivnosti, 2009.-2012., u kunama	33
Tablica 7.	Ulazni podaci i izračunati pokazatelji za procjenu nespecificiranih rashoda po javnim funkcijama	46
Tablica 8.	Izvori ulaznih podataka za izračun pokazatelja za procjenu nespecificiranih rashoda po javnim funkcijama	48
Tablica 9.	Procjena nespecificiranih javnih rashoda po javnim funkcijama, 2009.-plan 2012., u kunama	54
Tablica 10.	Procjena ukupnih javnih rashoda po javnim funkcijama, 2009.-plan 2012., u kunama	55
Tablica 11.	Pokazatelji rezultata	58
Tablica 12.	Pokazatelji ishoda	60

Popis slika

Slika 1.	Specificirani javni rashodi, 2009.-2012., u kunama	30
Slika 2.	Struktura specificiranih javnih rashoda, 2009.-2012., %	31
Slika 3.	Specificirani javni rashodi, po skupinama aktivnosti, 2009.-plan 2012., %	34
Slika 4.	Specificirani javni rashodi, po skupinama aktivnosti, 2009.-plan 2012., %	34
Slika 5a.	Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2009.-plan 2012., u kunama	35
Slika 5b.	Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2009.-plan 2012., %	36
Slika 6a.	Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2009., %	37
Slika 6b.	Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2009., u kunama	37
Slika 7a.	Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2010., %	38
Slika 7b.	Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2010., u kunama	38
Slika 8a.	Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2011., %	39
Slika 8b.	Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2011., u kunama	39
Slika 9a.	Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, plan 2012., %	40
Slika 9b.	Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, plan 2012., u kunama	40
Slika 10.	Procjena javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u odabranim zemljama, u % BDP-a	56

Popis okvira

Okvir 1.	Suzbijanje zlouporabe droga u strateškom dokumentu Ministarstva unutarnjih poslova	24
Okvir 2.	Suzbijanje zlouporabe droga u strateškom dokumentu javnog zdravstva	25
Okvir 3.	Sustav liječenja ovisnosti o drogama u Hrvatskoj	44

1. Uvod

Zloupotreba droga jedan je od vodećih zdravstvenih i društvenih problema u današnjem društvu. Stoga je jedna od osnovnih zadaća društva koristiti različite pristupe, programe, aktivnosti i projekte kojima je cilj suzbijanje zloupotrebe droga. Iskazati točne statističke pokazatelje o stanju zloupotrebe droga te dati cjelovit prikaz ukupnih javnih sredstava koja su utrošena u području suzbijanja zloupotrebe droga u Hrvatskoj, poprilično je izazovan zadatak. Nije laka zadaća ni prikazati ključne rezultate i ostvarene ishode trošenja javnih sredstava u području suzbijanja zloupotrebe droga u Hrvatskoj.

U Hrvatskoj još uvijek ne postoji cjelovita analiza javnih rashoda u području suzbijanja zloupotrebe droga. Pojedini nositelji mjera, resorna ministarstva, kao i županije, u okviru svojih proračunskih pozicija nemaju posebno izdvojene programe, aktivnosti i projekte te plan alociranja odgovarajućih sredstava tih programa, aktivnosti i projekata za suzbijanje zloupotrebe droga, već se financiranje suzbijanja zloupotrebe droga provodi u okviru redovitih aktivnosti. Nema javno dostupnih podataka o tome koliki se dio sredstava za redovite aktivnosti resornih ministarstava i županija može dodatno alocirati za aktivnosti usmjerene suzbijanju zloupotrebe droga. Dolaženje do tih podataka zahtijeva sveobuhvatno istraživanje i analizu niza informacija i podataka kako bi se sagledali specificirani i nespecificirani rashodi¹ koji se tiču različitih aspekta u području suzbijanja zloupotrebe droga.

U Hrvatskoj nije uspostavljen niti sustav pokazatelja rezultata i ishoda za sustavno praćenje postignutih rezultata i ishoda trošenja javnih sredstava u području suzbijanja zloupotrebe droga.

Na temelju međunarodno preuzetih obveza, kao i zbog nepostojanja objedinjenih podataka o utrošenim javnim sredstvima, postignutim rezultatima i krajnjim ishodima u području suzbijanja zloupotrebe droga, Ured za suzbijanje zloupotrebe droga Vlade Republike Hrvatske utvrdio je postojanje potrebe za provođenjem znanstvenoistraživačkog projekta „Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zloupotrebe droga u Republici Hrvatskoj“. Dva su osnovna cilja projekta: (i) analizirati javne troškove/ rashode u području suzbijanja zloupotrebe droga u razdoblju 2009.-2012. u Republici Hrvatskoj i (ii) predložiti sustav pokazatelja rezultata i ishoda kojima će se sustavno pratiti postignuti rezultati i ishodi trošenja javnih sredstava u Republici Hrvatskoj u području suzbijanja zloupotrebe droga.

U projektnoj studiji prikazani su rezultati navedenog znanstvenoistraživačkog projekta. Naglasak je na analizi trendova u javnim rashodima u području suzbijanja zloupotrebe droga u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2009.-2012. Vodeći računa o nizu čimbenika, među kojima je važna i ekonomska recesija, projektna studija započinje kratkim prikazom makroekonomskih kretanja u razdoblju 2009.-2012. Treći dio sadrži sažeti prikaz ciljeva javnih politika u području suzbijanja zloupotrebe droga u Republici Hrvatskoj. Cilj je istraživanja dati prijedlog pokazatelja rezultata i ishoda za praćenje utvrđenih strateških

¹ Definicije specificiranih i nespecificiranih rashoda dane su u petom i šestom dijelu projektne studije.

ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga za koje su zadužena brojna javna tijela. Stoga se u četvrtom dijelu projektne studije prikazuju javne institucije na državnoj i županijskoj razini, koje su uključene u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga, te organizacije civilnog društva, usmjerene na programe prevencije ovisnosti, tretmana i resocijalizacije ovisnika. U petom su dijelu sistematizirani prikupljeni podaci dobiveni anketnim ispitivanjem javnih institucija i organizacija civilnog društva o specifičnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj, u razdoblju 2009.-2012. Prikaz nespecificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga nije jednostavan zadatak. Metodologija za procjenu nespecificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga opisana je u šestom dijelu studije. Sedmi dio studije sadrži procjenu nespecificiranih, a osmi dio procjenu ukupnih javnih rashoda koji se troše za aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga. Deveti dio studije sadrži prijedlog pokazatelja rezultata i ishoda za praćenje ostvarivanja strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj. Projektna studija završava preporukama nositeljima javnih politika u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, kojima je cilj unapređenje planiranja i praćenje trošenja javnih sredstava kako bi se postigli utvrđeni strateški ciljevi u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

2. Makroekonomski trendovi

Gospodarska kretanja u Hrvatskoj u razdoblju od 2009. do 2012. godine obilježila je gospodarska kriza. Ona je započela pod utjecajem globalne financijske i gospodarske krize, no ubrzo je dobila vlastiti zamah pospješen slabošću gospodarskog sustava, a osobito njegovom niskom konkurentnošću. U prvoj godini krize pad gospodarske aktivnosti bio je najizraženiji, u 2010. godini realni je pad bruto domaćeg proizvoda (BDP) usporen, dok je u 2011., usprkos dvama tromjesečjima s pozitivnim stopama rasta, gospodarska aktivnost u prosjeku stagnirala (tablica 1.). Oporavak se najvjerojatnije neće dogoditi niti u 2012. godini te se blagi porast stope rasta BDP-a očekuje tek u 2013. godini.

Pad BDP-a u tri uzastopne godine snažno je utjecao na kretanje prihoda opće države. Oni su u 2009. godini bili osjetno niži od planiranih, a njihov je pad nastavljen i u narednim godinama. Rashodi se nisu smanjivali jednakom dinamikom jer su njihovu prilagodbu općoj ekonomskoj situaciji onemogućavale ugovorne obveze države prema dobavljačima i zaposlenima u sektoru opće države, definirani izdaci za socijalnu skrb (mirovine, zdravstveni sustav i naknade nezaposlenima) i nespremnost nositelja fiskalne politike za primjerenu reakciju. Zbog toga su u svim godinama od 2009. naovamo ostvareni razmjerno visoki manjkovi opće države. Javni je dug također porastao, i to za više od 17 postotnih bodova krajem 2011. u odnosu na kraj 2008. godine, a za gotovo 11 postotnih bodova između 2009. i 2011. godine.

Upravo je u ovom razdoblju postalo očito da će država tijekom procesa privatizacije brodogradilišta dio jamstava danih za njihove kredite morati pretvoriti u eksplicitni javni dug, te da će zato javni dug porasti u iznosu značajno većem od tekućih manjkova. Pod

pritiskom takvih nepovoljnih okolnosti donesen je Zakon o fiskalnoj odgovornosti kojem je cilj bila dugoročna održivost javnog duga putem jake kontrole nad rashodima opće države i smanjenja njihova udjela u BDP-u za jedan postotni bod godišnje. Za razdoblje od 2013. do 2015. godine najavljen je nastavak fiskalne konsolidacije, odnosno postupno smanjenje manjka i daljnji pad rashoda opće države.

Opisani makroekonomski trendovi odrazili su se na visinu planiranih i izvršenih javnih rashoda za programe usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u razdoblju 2009.-2012., koji su predmet analize znanstvenoistraživačkog projekta čiji su rezultati prezentirani u ovoj projektnoj studiji.

Tablica 1. BDP i osnovni fiskalni pokazatelji, 2009. - 2012.				
	2009.	2010.	2011.	2012.p*
BDP, tekuće cijene, mil. HRK	328.672	326.980	333.956	-
BDP, tekuće cijene, mil. EUR	44.781	45.917	45.897	-
BDP po stanovniku, HRK	74.210	74.017	75.869	-
BDP po stanovniku, EUR	10.111	10.394	10.427	-
BDP, realna godišnja stopa rasta	-6,9	-1,2	0	-1,1
Ukupni prihodi opće države, mil. HRK	128.860	124.510	123.868	126.627
Ukupni rashodi opće države, mil. HRK	139.301	138.993	138.746	139.289
Ukupni manjak, mil. HRK	10.442	14.483	14.878	12.662
Javni dug, mil. HRK	117.733	138.008	155.972	-
Ukupni prihodi opće države, u % BDP-a	39,2	38,1	37,1	37,4
Ukupni rashodi opće države, u % BDP-a	42,4	42,5	41,5	41,2
Ukupni manjak (ESA 95), u % BDP-a	-3,2	-4,4	-4,5	-3,7
Javni dug, u % BDP-a	35,8	42,2	46,7	52,9

*Napomena: *Službene projekcije.*

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo financija.

3. Ciljevi javnih politika u području suzbijanja zlouporabe droga

Javni troškovi u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj proizlaze iz strateških programa Vlade Republike Hrvatske i institucija u Hrvatskoj koje provode aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga. Javne politike suzbijanja droga provode se na više razina, a njihovi su ciljevi sadržani u nacionalnim strateškim dokumentima, strateškim planovima nadležnih ministarstava i drugih tijela i institucija, te u programima županija, gradova i organizacija civilnog društva. Glavni ciljevi proizlaze ih dva krovna dokumenta: Strategije Vladinih programa te Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj i njezina Akcijskog plana.

Strategija Vladinih programa za razdoblje 2010.-2012.² u općim i posebnim ciljevima navodi suzbijanje zlouporabe droga i mjere javnih politika usmjerenih prevenciji zlouporabe opojnih droga, otkrivanju kriminaliteta povezanog s drogama te liječenja i resocijalizacije ovisnika:

² http://www.mfin.hr/adminmax/docs/STRATEGIJA_VLADINI_H_PROGRAMA_za_razdoblje_2010.-2012.pdf (pristupljeno 20. kolovoza 2012.).

Opći cilj 4. Poticanje znanja, izvrsnosti i kulture

Posebni cilj 4.1. Održiva kvaliteta obrazovnog sustava i razvoj športa

- edukacija o štetnosti uporabe droga i uključivanje mladih u športske programe

Opći cilj 6. Jačanje socijalne pravednosti

Posebni cilj 6.2. Socijalno osnaživanje obitelji, djece i mladih

- prevencija poremećaja u ponašanju i zlouporabe opojnih droga; rehabilitacija i resocijalizacija ovisnika

Opći cilj 10. Policija i oružane snage u službi građana

Posebni cilj 10.1. Unapređenje sustava prevencije, otkrivanja i suzbijanja kriminaliteta

- osmišljavanje i provedba preventivnih programa edukacije o problemima droge i jačanje kapaciteta policije za otkrivanje kaznenih djela

Opći cilj 11. Zaštita, očuvanje i unapređenje zdravlja

Posebni cilj 11.3. Zaštita javnozdravstvenog interesa

- prevencija i liječenje ovisnosti.

Nacionalni strateški dokument suzbijanja zlouporabe droga u RH izrađen je prema strategiji Europske unije u području droga (2006.-2012.). Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj 2006.-2012.³ navodi dva glavna cilja, a to su smanjenje potražnje i ponude droga:

Opći cilj 1. Smanjenje potražnje droga

Posebni cilj 1.1. Mjerljivo smanjenje uporabe droga, ovisnosti i vezanih zdravstvenih i socijalnih rizika razvijanjem i unapređenjem učinkovitog i integriranoga sveobuhvatnog, znanstveno utemeljenog sustava smanjenja potražnje droga.

Opći cilj 2. Smanjenje ponude droga

Posebni cilj 2.1. Mjerljivo unapređenje uspješne, djelotvorne i znanstveno utemeljene primjenjivosti zakona u vezi s proizvodnjom, prometom droga i prekursora, uključujući prekursora sintetičkih droga, financiranje terorizma i pranje novca povezanog s organiziranim narkokriminalom.

Provedba Nacionalne strategije razrađena je akcijskim planom. Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga za razdoblje 2009.-2012.⁴ sadrži ciljeve i mjere utemeljene na područjima iz Nacionalne strategije:

³ http://www.uredzadroge.hr/archive/87/Nacionalna_strategija_za_2006_2012.pdf, Narodne novine 147/2005. (pristupljeno 20. kolovoza 2012.).

⁴ http://www.uredzadroge.hr/archive/83/Microsoft%20Word%20-%20Akcijski_plan_2009_2012.doc.pdf (pristupljeno 20. kolovoza 2012.).

1. KOORDINACIJA

Cilj 1.1: Uložiti dodatne napore u planiranje i provedbu programa za suzbijanje zlouporabe opojnih droga na nacionalnoj razini i unaprijediti koordinaciju i suradnju među mjerodavnim ministarstvima i tijelima državne uprave, te institucijama na lokalnoj razini, kako bi se pridonijelo učinkovitoj i kontinuiranoj provedbi svih mjera iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana te osigurao uravnotežen, integriran pristup problematici droga.

Cilj 1.2: Unaprijediti koordinaciju i praćenje provedbe mjera na lokalnoj razini te kvalitetu i učinkovitost provedbe mjera na lokalnoj razini.

2. ISTRAŽIVAČKI RAD I INFORMACIJSKI SUSTAV

Cilj 2.1.: U skladu sa standardima Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (*European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction – EMCDDA*) ustrojiti Nacionalni informacijski sustav za droge i Nacionalnu informacijsku jedinicu, kao kompleksni mehanizam za praćenje problematike droga te posebno zdravstvenih i socijalnih posljedica njihove zlouporabe u Republici Hrvatskoj.

Cilj 2.2.: Unaprijediti istraživački rad i razvoj pojedinih indikatora EMCDDA-a.

Cilj 2.3.: Unapređenje razvoja indikatora EMCDDA „Zahtjevi za liječenjem“.

3. SMANJENJE POTRAŽNJE DROGA

3.1. PREVENCIJA

3.1.1. Prevencija ovisnosti među djecom i mladima

Cilj 3.1.1.1.: Osigurati dosljedno i kontinuirano provođenje programa prevencije u svim odgojno-obrazovnim ustanovama.

Cilj 3.1.1.2.: Poticanje, potpora i provedba preventivnih programa za djecu i mlade; poticanje i provedba projekata koji se odnose na prevenciju zlouporabe droga i promicanje zdravih stilova života, s naglaskom na obuhvat rizičnih skupina mladih; provođenje medijskih, promotivnih i edukativnih akcija u sklopu kampanje borbe protiv ovisnosti; edukacija djece, mladih i roditelja u sklopu rada obiteljskih centara.

Cilj 3.1.1.3.: Sprječavanje nastanka ovisnosti, pravodobno otkrivanje problema zlouporabe te sprječavanje pogoršanja nastale bolesti u svim stadijima, što uključuje sve oblike tretmana, liječenja i rehabilitacije. Aktivnosti su stoga sveobuhvatno usmjerene na rano otkrivanje, sprječavanje štetnih utjecaja i djelotvorno liječenje.

Cilj 3.1.1.4.: Osiguravanje uvjeta za pružanje pravodobne pomoći eksperimentatoru te pomoć obitelji kako bi se pravodobno poduzimale mjere zaštite rizične skupine djece i mladeži te

rizičnih obitelji i rano saniranje neprihvatljivih oblika ponašanja i poduzimanje mjera za zaštitu maloljetnika čiji su roditelji na liječenju.

Cilj 3.1.1.5.: Osigurati dosljedno i kontinuirano provođenje preventivnih programa jednako dostupnih svoj djeci i mladima, unaprijediti cjelokupnu preventivnu strategiju u Republici Hrvatskoj te ujednačiti preventivni sustav na razini države, kao i razviti jedinstvene kriterije za evaluaciju tih programa.

3.1.2. Prevencija ovisnosti na radnom mjestu

Cilj 3.1.2.1.: Unaprijediti sustav prevencije i suzbijanja zlouporabe opojnih droga na radnim mjestima u skladu s preventivnim programima sprječavanja zlouporabe ilegalnih i legalnih droga na radnim mjestima, osobito na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada i radnim mjestima s povećanim rizikom zlouporabe droga, zatim uskladiti i doraditi zakonske propise te izraditi stručne protokole kojima bi se regulirali uvjeti utvrđivanja zdravstvene sposobnosti kao i način utvrđivanja koncentracije opojnih droga i psihoaktivnih tvari u organizmu.

3.2. LIJEČENJE I SOCIJALNI TRETMAN

3.2.1. Zdravstvena skrb o ovisnicima o drogama

Cilj 3.2.1.1.: Smanjenje potražnje opojnih droga i smanjenje štete nastale konzumiranjem opojnih droga.

3.2.2. Socijalna skrb o ovisnicima

Cilj 3.2.2.1.: Unaprijediti, pratiti i vrednovati programe rada u ustanovama koje se bave pružanjem pomoći ovisnicima te unaprijediti zakonske propise koji reguliraju to područje.

Cilj 3.2.2.2.: Uložiti dodatne napore u planiranje i provedbu programa za resocijalizaciju ovisnika koje je moguće motivirati za potpuno odvikavanje.

3.3. SMANJENJE ŠTETE

Cilj 3.3.1.: Smanjenje štete nastale uzimanjem opojnih droga.

3.4. RESOCIJALIZACIJA OVISNIKA O DROGAMA

Cilj 3.4.1.: Ponovno uključiti bivše ovisnike u društvo na svim područjima, a posebno s ciljem razvijanja socijalnih vještina te poticanja izobrazbe i zapošljavanja, prekvalifikacije, uključivanja u različite kulturne, športske i edukativne aktivnosti.

Cilj 3.4.2.: Uložiti dodatne napore u planiranje i provedbu programa za ponovno uključivanje ovisnika u društvenu zajednicu nakon uspješno završenog programa rehabilitacije.

3.5. SURADNJA S NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA I DJELOVANJE CIVILNOG DRUŠTVA

Cilj 3.5.1.: Ojačati partnerski odnos civilnog društva s državnim institucijama i lokalnom zajednicom kroz sudjelovanje civilnog društva u svim fazama izrade, prihvaćanja i provođenja zakonskih i strateških dokumenata s područja droga.

4. SMANJENJE PONUDE DROGA

4.1. KAZNENA POLITIKA

4.1.1. Suzbijanje kriminaliteta vezanog uz krijumčarenje i zlouporabu opojnih droga

Cilj 4.1.1.1.: Sprječavanje krijumčarenja opojnih droga, njihove preprodaje i trgovanja; otkrivanje „pranja novca“; oduzimanje novca stečenog ilegalnom trgovinom opojnim drogama; prepoznavanje i sprječavanje organiziranog kriminaliteta vezanog uz opojne droge te kriminalnih aktivnosti financiranih iz dobiti ostvarene trgovinom opojnim drogama, odnosno niza drugih kriminalnih aktivnosti vezanih uz predmetni kriminalitet: povećanje rizika od uhićenja i kaznenog progona za organizatore krijumčarenja i preprodaje droga te istovremeno smanjenje ostvarenih profita.

4.1.2. Sprječavanje nelegalne proizvodnje i uzgoja opojnih droga

Cilj 4.1.2.1.: Sprječavanje svakog oblika nelegalne proizvodnje opojnih droga poglavito sintetičkih droga (ATS), suzbijanje uzgoja opojnih droga (marihuane) na području Republike Hrvatske.

4.1.3. Nadzor nad prekursorima

Cilj 4.1.3.1.: Sprječavanje nelegalnog uvoza, izvoza i provoza prekursora, onemogućavanje nedopuštene ilegalne proizvodnje prekursora, sprječavanje i otkrivanje možebitnih zlouporaba prilikom trgovanja, odnosno preusmjeravanja.

4.2. Tretman ovisnika u zatvorskom sustavu

Cilj 4.2.1.: Smanjenje dostupnosti i uporabe opojnih droga u zatvorima i kaznionicama.

Cilj 4.2.2.: Liječenje, rehabilitacija i društvena reintegracija zatvorenika i pritvorenika.

Cilj 4.2.3.: Utvrditi stanje proširenosti hepatitisa B i C, te HIV infekcije, prevencija i liječenje službenika zatvorskog sustava, te zatvorenika ovisnika od hepatitisa i HIV-a.

5. MEĐUNARODNA SURADNJA

Cilj 5.1.: Unaprijediti međunarodnu suradnju u području suzbijanja zlouporabe opojnih droga.

6. EVALUACIJA

Cilj 6.1.: Razviti evaluacijske standarde i metode, posebice za evaluaciju preventivnih programa i programa za liječenje ovisnosti o drogama, uspostaviti bazu evaluiranih i znanstveno utemeljenih projekata koji se provode na nacionalnoj i lokalnoj razini, a koja bi trebala biti dostupna široj stručnoj javnosti, te provoditi stalnu edukaciju stručnjaka uključenih u provođenje različitih programa za smanjenje potražnje droga, te stručnjaka uključenih u odlučivanje i odabir programa i projekata koji se trebaju financirati iz državnog proračuna ili proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

7. IZOBRAZBA

Cilj 7.1.: Unaprijediti stručno znanje i vještine svih stručnjaka koji su na nacionalnoj i lokalnoj razini uključeni u planiranje i provedbu mjera iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana te samim time unaprijediti provedbu cjelokupne nacionalne politike u ovom području.

Cilj 7.2.: Osigurati svim policijskim službenicima osnovnu edukaciju vezanu uz načine zlouporabe i krijumčarenja opojnih droga (upoznavanje s predmetnom problematikom) kako bi u sklopu svojih aktivnosti i specijalizacija mogli provoditi preventivne i represivne mjere usmjerene na suzbijanje zlouporabe opojnih droga, te specijaliziranim policijskim službenicima linije rada suzbijanja i zlouporabe opojnih droga osigurati specijalističku edukaciju vezanu uz najnovije trendove i moduse zlouporabe i krijumčarenja opojnih droga. Isto tako, upoznati ih s najnovijim načinima provođenja obrada (proaktivne istrage, istrage vođene na osnovi obavještajnih podataka, rad s informatorima i drugo).

Cilj 7.3.: Izobrazba službenika zatvorskog sustava.

Cilj 7.4.: Osiguravanje stalnog osposobljavanja iz područja zlouporabe sredstava ovisnosti te provođenje ciljanih edukacija stručnjaka i drugih osoba koje se bave problemom ovisnosti.

U listopadu 2012. godine usvojena je Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine⁵ prema kojoj će i u narednom razdoblju naponi biti usmjereni ka smanjenju ponude i potražnje droga. Glavni su ciljevi Nacionalne strategije:

- Spriječiti i smanjiti zlouporabu droga i drugih sredstava ovisnosti, posebice među djecom i mladima.

⁵ Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine, Narodne novine, br. 122/2012.

- Smanjiti razmjere problema zlouporabe droga i ovisnosti u društvu, kao i vezanih zdravstvenih i socijalnih rizika nastalih zlouporabom droga.
- Smanjiti dostupnost droga na svim razinama i sve oblike kriminala vezanog za zlouporabu droga.
- Unaprijediti, izgraditi i umrežiti sustav za suzbijanje zlouporabe droga i borbu protiv ovisnosti na nacionalnoj i lokalnoj razini.

Shodno tome glavna su područja Nacionalne strategije:

1. Smanjenje potražnje:

- 1.1. Prevenciju ovisnosti djece i mladih na svim razinama (univerzalne, selektivne i indicirane), ali i prevenciju ovisnosti na razini lokalne zajednice
- 1.2. Prevenciju ovisnosti na radnom mjestu
- 1.3. Liječenje i psihosocijalni tretman, uključujući mjere tretmana ovisnika u kaznenom sustavu, rad s ovisnicima u probacijskom sustavu te rješavanje socijalne problematike
- 1.4. Smanjenje šteta
- 1.5. Resocijalizaciju i društvenu reintegraciju ovisnika.

2. Smanjenje ponude droga:

- 2.1. Suzbijanje ponude i dostupnosti droga
- 2.2. Suzbijanje ilegalne proizvodnje i prometa prekursora, ilegalne trgovine “novim” drogama i doping sredstvima
- 2.3. Kaznenu politiku u području droga.

3. Edukacija

4. Nacionalni informacijski sustav

- 4.1. Praćenje
- 4.2. Istraživanja
- 4.3. Evaluacija

5. Koordinacija provedbe nacionalne strategije

6. Međunarodna suradnja

Sustav praćenja javnih rashoda i pokazatelji rezultata i ishoda izrađeni su u ovoj studiji temeljem opširnije prikazane Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj 2006.-2012. i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga za razdoblje 2009.-2012. Korištena metodologija primjenjiva je i na svako buduće praćenje javnih rashoda suzbijanja zlouporabe droga, te je, stoga, Nacionalna strategija za naredno razdoblje opisana tek u najvažnijim crtama.

4. Glavni dionici u području suzbijanja zlouporabe droga

Institucije uključene u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj prikazane su u tablici 2. Osim Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, uključena su ministarstva i javne institucije na državnoj razini, županije i institucije na županijskoj razini, grad Zagreb te organizacije civilnog društva čije su pretežite aktivnosti usmjerene

na programe prevencije ovisnosti, tretmana i resocijalizacije ovisnika⁶. Od 127 gradova u Hrvatskoj, u istraživanje je uključen jedino grad Zagreb u kojem Gradski ured za zdravstvo i branitelje provodi programe prevencija ovisnosti, tretmana, socijalne reintegracije i programe smanjenja štete. Upravni odjeli za zdravstvo i socijalnu skrb velikih gradova⁷ u Hrvatskoj sudjeluju u provedbi programa prevencije ovisnosti (duhan, alkohol, droge i druge ovisnosti) na području svojih gradova. Posebni programi prevencije ovisnosti uglavnom ne postoje u ostalim gradovima u Hrvatskoj.

Budući da je osnovni cilj provedenog istraživanja procjena ukupnih javnih rashoda u području suzbijanja ovisnosti, u istraživanje nisu uključeni gradovi jer rashodi svih proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u rashodima konsolidirane opće države prema razinama državne vlasti iznose svega 9,5 posto⁸. Zbog nedostupnosti podataka na nižoj razini klasifikacije, ne može se reći koliko rashodi u proračunima gradova sudjeluju u rashodima konsolidirane opće države. Međutim, za usporedbu mogu poslužiti podaci o nekonsolidiranim rashodima. Nekonsolidirani rashodi proračuna 126 gradova (bez rashoda proračuna grada Zagreba) iznose 38,8 posto, a grada Zagreba 29,6 posto ukupnih rashoda lokalnih proračuna. Preostali dio pripada nekonsolidiranim rashodima proračuna županija i općina. To znači da ukupni proračuni ostalih gradova (kao i općina) čine mali dio ukupnih javnih rashoda pa se opravdano procjenjuje da dio gradskih (kao i općinskih) proračuna koji se troše na programe, aktivnosti i projekte koji se odnose na suzbijanje zlouporabe droga čine zanemarivo malen dio ukupnih javnih rashoda usmjerenih na aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga. To je i razlog što proračuni gradova i općina nisu uključeni u ovo istraživanje.

Aktivnosti koje javna tijela poduzimaju u području suzbijanja zlouporabe droga i koje se financiraju javnim sredstvima iz državnog ili županijskih proračuna, odnosno financijskih planova institucija, podijeljene su u skupine aktivnosti u skladu s Reuterom (2006) na (i) prevenciju ovisnosti, (ii) tretman, (iii) socijalnu reintegraciju⁹, (iv) programe smanjivanja štete i (v) kazneno-represivni sustav.

⁶ Navedene su institucije sudjelovale u znanstvenoistraživačkom projektu „Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj“.

⁷ Prema Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, 33/2001, 60/2001, 129/2005, 109/2007, 125/2008, 36/2009, 150/2011, 144/2012), veliki gradovi su jedinice lokalne samouprave koje su gospodarska, financijska, kulturna, zdravstvena, prometna i znanstvena središta razvitka šireg okruženja i koji imaju više od 35.000 stanovnika. Status velikih gradova pripada i gradovima sjedištima županija. Osim grada Zagreba koji ima status velikog grada i županije, u Hrvatskoj je 16 velikih gradova. To su: Split, Rijeka, Osijek, Zadar, Velika Gorica, Slavonski Brod, Pula, Karlovac, Sisak, Varaždin, Šibenik, Dubrovnik, Bjelovar, Kaštela, Samobor i Vinkovci koji po posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine imaju više od 35.000 stanovnika. Status velikih gradova pripada i gradovima Koprivnici, Vukovaru, Čakovcu, Požezi, Virovitici, Križevcima, Gospiću, Krapini i Pazinu koji su županijska sjedišta s manje od 35.000 stanovnika. Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i poslova državne uprave prenijetih na te jedinice ustrojavaju se upravni odjeli i službe (upravna tijela). U gradovima koji imaju do 3.000 stanovnika, ustrojava se jedinstveni upravni odjel za obavljanje svih poslova iz samoupravnog djelokruga, a u gradovima iznad 3.000 stanovnika može se ustrojiti jedinstveni upravni odjel. Programi prevencije ovisnosti dio su aktivnosti upravnih odjela za zdravstvo i socijalnu skrb u velikim gradovima, odnosno jedinstvenog upravnog odjela u ostalim gradovima.

⁸ Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, broj 204, rujan 2012., tablica 20., str. 25; <http://www.mfn.hr/adminmax/docs/204%20RUJAN%202012.pdf> (pristupljeno 17. siječnja 2013.).

⁹ Socijalna reintegracija peta je skupina aktivnosti dodana kako bi se bolje obuhvatile specifičnosti programa, aktivnosti i projekata koje poduzimaju javne institucije i organizacije civilnog društva u Hrvatskoj u okviru svojih aktivnosti u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Prevenција ovisnosti podrazumijeva aktivnosti kojima je cilj preveniranje, odgađanje ili smanjivanje uporabe droga i/ili njihovih negativnih posljedica u općoj populaciji i specifičnim populacijskim skupinama. Preventivne intervencije dijele se na univerzalne (usmjerene na opću populaciju ili cijelu populacijsku grupu koja nije identificirana na osnovu individualnog rizika), selektivne (usmjerene na pojedince ili skupine populacije čiji su rizici za razvoj poremećaja znatno viši nego u prosjeku) i indicirane intervencije (usmjerene na visoko rizične pojedince kod kojih je identificiran minimalan, ali vidljiv znak ili simptom poremećaja). Preventivne intervencije najčešće se provode u obiteljskom i školskom okruženju te u lokalnoj zajednici.

Tretman obuhvaća liječenje i psihosocijalni tretman u zdravstvenom sustavu; tretman, odvikavanje i psihosocijalnu rehabilitaciju u terapijskim zajednicama i domovima socijalne skrbi te tretman u penalnom sustavu. Liječenje i psihosocijalni tretman ovisnika u zdravstvenom sustavu provodi se organizirano u bolničkom i izvanbolničkom liječenju unutar zdravstvenog sustava Republike Hrvatske (farmakoterapija, psihoterapija, briga o somatskom zdravlju i drugo) te psihosocijalni tretman kojeg, uz liječnike, provode i stručnjaci drugih „pomažućih” profesija. Tretman, odvikavanje i psihosocijalna rehabilitacija u terapijskim zajednicama i domovima socijalne skrbi obuhvaća pružanje usluga socijalnog i savjetodavnog rada, psihosocijalne pomoći i podrške, radne terapije i radno-okupacijskih aktivnosti te brigu o zdravlju ovisnika o drogama. Tretman u penalnom (zatvorskom) sustavu obuhvaća medicinsku, psihosocijalnu, edukativnu i radno-okupacijsku komponentu putem zdravstvene skrbi, opće i posebne programe te pripremu poslijepenalnog prihvata. Liječenje, kao dio tretmana ovisnika u zatvorskim ustanovama, provodi se po jednakim načelima i uvjetima kao i u javnom sustavu zdravstva.

Socijalna reintegracija ovisnika o drogama podrazumijeva intervencije s ciljem socijalnog uključivanja ovisnika o drogama u život u zajednici nakon završenog liječenja u zdravstvenoj ustanovi, odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici ili izdržane kazne zatvora u zatvorskom sustavu. Takve intervencije uključuju psihosocijalnu podršku, završetak školovanja, prekvalifikaciju i zapošljavanje, pomoć pri rješavanju stambenog pitanja ili organiziranje stanovanja liječenih ovisnika (stambene zajednice).

Programi smanjenja šteta (engl. *harm reduction*) primarno se bave smanjenjem šteta koje nastaju kao posljedica zlouporabe droga, ovisnosti i rizičnog načina života. U prvom se redu pod time podrazumijeva sprječavanje širenja zaraznih bolesti hepatitisa B, hepatitisa C, HIV/AIDS-a, anonimnim i besplatnim organiziranim aktivnostima kao što su: podjele šprica i igala za intravenozne ovisnike, zaprimanje i uništavanje upotrijebljenog pribora za injektiranje, dijeljenje kondoma, informativnih materijala te savjetovanje usmjereno na promjene mišljenja i navika ciljane populacije.

Kazneno-represivni sustav u području suzbijanja zlouporabe droga obuhvaća intervencije propisane kaznenim i prekršajnim propisima, usmjerene na suzbijanje posjedovanja, proizvodnje i trgovine drogama i prekursorima te provedbu zakonskih mjera postupanja, procesuiranja i sankcioniranja prema počiniteljima kaznenih djela i prekršaja u području zlouporabe droga odnosno prema počiniteljima kaznenih djela, koji su ujedno i ovisnici.

Tablica 2. Institucije uključene u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj, skupine aktivnosti						
Vrsta institucije	Naziv institucije	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno-represivni sustav
Ministarstva	Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske					
	Ministarstvo zdravlja					
	Ministarstvo socijalne politike i mladih					
	Ministarstvo obrane					
	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta					
	Ministarstvo unutarnjih poslova					
	Ministarstvo financija – Carinska uprava					
	Ministarstvo pravosuđa					
Javna tijela na državnoj razini	Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje					
	Hrvatski zavod za javno zdravstvo					
	Hrvatski zavod za zapošljavanje					
Županije	Bjelovarsko-bilogorska*					
	Brodsko-posavska					
	Dubrovačko-neretvanska					
	Grad Zagreb*					
	Istarska*					
	Karlovačka*					
	Koprivničko-križevačka					
	Krapinsko-zagorska*					
	Ličko-senjska****					
	Međimurska					
	Osječko-baranjska*					
	Požeško-slavonska*					
	Primorsko-goranska					
	Sisačko-moslavačka*					
	Splitsko-dalmatinska*					
	Šibensko-kninska*					
	Varaždinska*					
	Virovitičko-podravska					
	Vukovarsko-srijemska					
Zadarska*						
Zagrebačka						
Javna tijela na županijskoj razini	Zavodi za javno zdravstvo***					
Organizacije civilnog društva**	Liga za prevenciju ovisnosti					
	Ne ovisnost					
	Udruga Pet Plus					
	Porat					
	Hrvatski crveni križ					
	Zajednica susret					
	Udruga Institut					
	Udruga LET					

*Napomena: *U istraživanje su uključene županije - primjeri dobre prakse u provedbi programa prevencije ovisnosti u svojoj sredini. Za grad Zagreb informacije o programima, aktivnostima i projektima provedbe prevencije ovisnosti, dopunjene su podacima iz godišnjih izvještaja o izvršenju proračuna, dok su informacije o programima, aktivnostima i projektima provedbe prevencije ovisnosti za nekoliko županija preuzete iz izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga. **U istraživanje su uključene organizacije civilnog društva čije je područje aktivnosti usmjereno na obrazovanje i borbu protiv ovisnosti o drogama. ***U istraživanje su uključeni zavodi za javno zdravstvo odabranih županija primjera dobre prakse u provedbi programa prevencije ovisnosti. ****Nema posebnih programa suzbijanja zlouporabe droga.*

Izvor: Sistematizacija autora.

Programi, aktivnosti i projekti koje javna tijela provode u području suzbijanja zlouporabe droga mogu se klasificirati i u osnovne javne funkcije u skladu s međunarodnom klasifikacijom funkcija države (COFOG)¹⁰ Ujedinjenih naroda – Klasifikacija rashoda u skladu s namjenom koja je u skladu s Pravilnikom o proračunskim klasifikacijama (Narodne novine 26/2010). Svi se programi javnih institucija mogu raspodijeliti u pet osnovnih javnih funkcija (i) opće javne usluge, (ii) javni red i sigurnost, (iii) zdravstvo, (iv) obrazovanje i (v) socijalna zaštita.

Tablica 3. sadrži prikaz grupiranja javnih rashoda koje troše javne institucije uključene u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj, grupirane prema osnovnim javnim funkcijama u skladu s međunarodnom klasifikacijom javnih funkcija države na trećoj razini klasifikacije.

Tablica 3. Javni rashodi prema klasifikaciji javnih funkcija	
Javne funkcije	Javne funkcije na trećoj razini klasifikacije
01 Opće javne usluge	014 Osnovna istraživanja
03 Javni red i sigurnost	031 Usluge policije
	033 Sudovi
	034 Zatvori
07 Zdravstvo	071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema
	072 Službe za vanjske pacijente
	073 Bolničke službe
	074 Službe javnog zdravstva
	075 Istraživanje i razvoj
09 Obrazovanje	091 Osnovno obrazovanje
	092 Srednjoškolsko obrazovanje
	094 Visoka naobrazba
	095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju
	096 Dodatne usluge u obrazovanju
10 Socijalna zaštita	105 Nezaposlenost
	106 Stanovanje
	107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programom

Izvor: Sistematizacija autora u skladu s međunarodnom klasifikacijom javnih funkcija.

Nakon prikaza podjele javnih funkcija, tablica 4. sadrži prikaz institucija uključenih u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj, a same aktivnosti su grupirane prema osnovnim javnim funkcijama u skladu s međunarodnom klasifikacijom javnih funkcija na trećoj razini klasifikacije. Na temelju sažetog prikaza aktivnosti ministarstava i javnih institucija na državnoj razini koje se odnose na aktivnosti u području suzbijanja zlouporabe droga, može se zaključiti da su institucije u skladu sa svojim osnovnim javnim funkcijama uključene i u aktivnosti u vezi suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Županije su uglavnom uključene u aktivnosti u okviru javne funkcije zdravstva i obrazovanja, dok organizacije civilnog društva provode zadatke koji su sadržani u okviru javnih funkcija zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite.

¹⁰ Classification of the Functions of Government (COFOG), opširnije vidjeti na mrežnoj stranici Ujedinjenih naroda, <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=4> (pristupljeno 25. listopada 2012.).

Tablica 4. Aktivnosti javnih institucija uključenih u područje suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj prema klasifikaciji javnih funkcija							
Vrsta institucije	Naziv institucije	Javne funkcije					
		01	03	07	09	10	
Ministarstva	Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske			074			
	Ministarstvo zdravlja			072 073 074			
	Ministarstvo socijalne politike i mladih					107	
	Ministarstvo obrane				095		
	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta					091	
						092	
						094	
						096 097	
	Ministarstvo unutarnjih poslova		031				
Ministarstvo financija – Carinska uprava							
Ministarstvo pravosuđa							
Javna tijela na državnoj razini	Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje			071 074			
	Hrvatski zavod za javno zdravstvo			074			
	Hrvatski zavod za zapošljavanje				095 096	105	
Županije*	Bjelovarsko-bilogorska****						
	Brodsko-posavska				091 092		
	Dubrovačko-neretvanska			074			
	Grad Zagreb*			072	091		
	Istarska*			072			
	Karlovačka*			072			
	Koprivničko-križevačka				074	091 092	
					074		
	Krapinsko-zagorska						
	Ličko-senjska****						
	Međimurska				072 074		
	Osječko-baranjska****						
	Požeško-slavonska				074		
	Primorsko-goranska				072		107
					074		
	Sisačko-moslavačka****						
Šplitsko-dalmatinska				072			
Šibensko-kninska****							
Varaždinska****							
Javna tijela na županijskoj razini	Virovitičko-podravska	014		071 074	091 092 095 096		
	Vukovarsko-srijemska****						
	Zadarska****						
	Zagrebačka	014	031	074			
Zavodi za javno zdravstvo***			074				
Organizacije civilnog društva**	Liga za prevenciju ovisnosti		034		092 095	105 107	
	Ne ovisnost			071	095	105	
	Udruga Pet Plus				096	105 106	
	Porat****						
	Hrvatski crveni križ			071			
	Zajednica susret****						
	Udruga Institut			072	092	107	
	Udruga LET			071	095		

Napomena: *U istraživanje su uključene županije primjeri dobre prakse u provedbi programa prevencije ovisnosti u svojoj sredini. Za grad Zagreb su informacije o programima, aktivnostima i projektima provedbe prevencije ovisnosti dopunjene podacima iz godišnjih izvještaja o izvršenju proračuna, dok su informacije o programima, aktivnostima i projektima provedbe prevencije ovisnosti za nekoliko županija preuzete iz izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga. **U istraživanje su uključene organizacije civilnog društva čije je područje aktivnosti usmjereno na obrazovanje i borbu protiv ovisnosti o drogama. ***U istraživanje su uključeni zavodi za javno zdravstvo odabranih županija - primjera dobre prakse u provedbi programa prevencije ovisnosti. ****Nema posebno specificiranih programa suzbijanja zlouporabe droga koji su raspoređeni po javnim funkcijama. Izvor: Sistematizacija autora.

U nastavku studije ukratko se opisuju glavne zadaće javnih tijela u području suzbijanja zlouporabe droga uključenih u ovo istraživanje.

4.1. Ured za suzbijanje zlouporabe droge Vlade Republike Hrvatske

Ured za suzbijanje zlouporabe droga stručna je služba Vlade Republike Hrvatske koja sustavno prati pojave, razmatra pitanja i obavlja druge poslove u vezi s primjenom Zakona o suzbijanju zlouporabe droga i provedbom Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga. Vladin Ured je zadužen za proučavanje, praćenje i analiziranje čimbenika zlouporabe droga, praćenje kretanja, provedbu mjera i aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga, praćenje i usmjeravanje aktivnosti koje se poduzimaju u svrhu preventivnog djelovanja u području suzbijanja ovisnosti. Pruža stručnu pomoć nositeljima aktivnosti na lokalnoj, područnoj (regionalnoj) i državnoj razini te daje stručna mišljenja i prijedloge za donošenje Zakona o suzbijanju zlouporabe droga.

Aktivnosti Ureda za suzbijanje zlouporabe droga usmjerene su na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti te se temelje na aktivnostima koordinacije provedbe Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga i Akcijskog plana, edukaciji i provedbi medijske kampanje u području suzbijanja zlouporabe droga, koja se može svrstati u svih pet skupina aktivnosti (prevencija ovisnosti, tretman, socijalna reintegracija, programi smanjenja štete, kazneno-represivni sustav).

4.2. Ministarstva

Resorna ministarstva u okviru redovitih aktivnosti provode niz mjera politika koje su vezane za suzbijanje zlouporabe droga. Ključna ministarstva u svojim strateškim dokumentima imaju stoga izričito navedene ciljeve i aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga. Na primjeru strategije Ministarstva unutarnjih poslova (okvir 1.), izlučeni su ciljevi i aktivnosti povezani izravno sa suzbijanjem droga (npr. aktivnost 1.1.1. preventivni programi o drogama) i oni koji se neizravno odnose na droge (npr. aktivnost 1.6.1. međunarodna suradnja). Jednako se tako u strateškim dokumentima Ministarstva zdravlja, Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva pravosuđa, i drugima, nalaze ciljevi i mjere izravno i neizravno vezane za suzbijanje zlouporabe droga.

Okvir 1. **Suzbijanje zlouporabe droga u strateškom dokumentu Ministarstva unutarnjih poslova**

Opći cilj 1: Smanjiti opasnost od kažnjivih ponašanja

Posebni cilj 1.1. Poboljšati sprječavanje i suzbijanje kažnjivih ponašanja

- opći preventivni utjecaj na ponašanje građana i suzbijanje svakog oblika kažnjivog ponašanja u samom začetku

Aktivnost 1.1.1. Izrada i provedba kvalitetnih preventivnih programa

- predavanja i edukacije za građane, osobito mlađe populacije: nastavak provedbe, dorada i širenje već postojećih preventivnih programa za djecu i mlade o problemima droge
- izrada tematskih informativnih letaka, brošura i plakata.

Aktivnost 1.1.2. Ojačati i unaprijediti mrežu vijeća za prevenciju kriminala

- poticanje suradnje s lokalnom zajednicom

Aktivnost 1.1.3. Usvajanje dobre prakse drugih policija u prevenciji

Posebni cilj 1.2. Poboljšati suzbijanje kriminaliteta

Aktivnost 1.2.3. Djelotvornost suzbijanja zlouporabe opojnih droga

- povećanje otkrivenih i razriješenih kvalificiranih oblika zlouporabe droga

Posebni cilj 1.4. Jačati sigurnost na granici, u zračnom prometu i plovidbi

Aktivnost 1.4.2. Obuka granične policije prema EU standardima

Aktivnost 1.4.3. Poboljšanje tehničke opremljenosti i IT kapaciteta

Posebni cilj 1.6. Unaprijediti suradnju MUP-a u području međunarodne sigurnosti

Aktivnost 1.6.1. Razvijati suradnju s državama članicama EU-a, susjednim državama i državama u regionalnom okruženju

- suzbijanje organiziranog kriminala

Izvor: Strateški plan Ministarstva unutarnjih poslova i drugih institucija u funkciji zaštite i spašavanja za razdoblje 2012.-2014., Zagreb, siječanj 2012.

4.3. Javna tijela na državnoj razini

Zadaća je Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i županijskih zavoda za javno zdravstvo je zaštita i unapređenje zdravlja stanovništva. To uključuje prevenciju ovisnosti i smanjenje posljedica uporabe droga, kako je navedeno u strateškom dokumentu javnog zdravstva (okvir 2).

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje u uskoj suradnji i koordinaciji s Ministarstvom zdravlja financira lijekove za liječenje ovisnosti.

Hrvatski zavod za zapošljavanje u svojim programima kvalifikacije i zapošljavanja provodi posebne programe za liječene ovisnike (aktivnost socijalne reintegracije).

Okvir 2. **Suzbijanje zlouporabe droga u strateškom dokumentu javnog zdravstva**

Opći cilj 1: Zaštita i unapređenje zdravlja stanovništva u cjelini

Posebni cilj 1.1. Promicanje zdravlja

Aktivnost 1.1.1. Osiguranje društvenog okoliša koji potiče unapređenje zdravlja stanovništva

- prevencija uživanja opojnih droga koordiniranim aktivnostima na nacionalnoj i regionalnoj razini, usklađeno s internacionalnim programima,
- podržavanje institucija, NVO i pojedinaca u promicanju zdravlja,
- razvoj i implementacija programa na lokalnoj, županijskoj i nacionalnoj razini, umrežavanje svih dionika
- edukacija stanovništva i uvođenje edukacije na sveučilištima
- razvoj baze podataka o promicanju zdravlja.

Posebni cilj 1.2. Zlouporaba droga

Aktivnost 1.2.1. Smanjenje potražnje, smanjenje zdravstvenih i društvenih posljedica zlouporabe, unapređenje intersektorske suradnje na prevenciji, smanjenje ponude psihoaktivnih sredstava

- informiranje i prevencija populacije i ranjivih populacijskih skupina o značajkama i posljedicama uzimanja psihoaktivnih sredstava
- unapređenje i provođenje mjera univerzalne, selektivne i indicirane prevencije
- unapređenje ranog otkrivanja konzumenata droga i primjena odgovarajuće intervencije
- održavanje i unapređenje sustava liječenja, rehabilitacije i društvene integracije ovisnika
- unapređenje kontrole prekursora
- usmjeravanje aktivnosti na suzbijanje kriminala uporabom postojećih instrumenata i zakonskih okvira u ovom području.

Izvor: Strateški plan razvoja javnog zdravstva za razdoblje 2011.-2015.

4.4. Županije

U županijama se posvećuje velika pažnja preventivnim i edukativnim programima za suzbijanje zlouporabe droga i ovisnostima o drogama. Na županijskoj razini u provođenje takvih programa uključene su sljedeće institucije: službe za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti županijskih zavoda za javno zdravstvo, bolnice - odjeli za liječenje ovisnosti, centri za socijalnu skrb, područne službe zavoda za zapošljavanje i županijski uredi za društvene djelatnosti (zdravstvo, školstvo, socijalnu skrb i drugo). U provođenju svojih programa, sve te institucije usko surađuju s odgojno-obrazovnim ustanovama, ali i s državnim odvjetništvom, sudstvom i policijom, organizacijama civilnog društva, vjerskim ustanovama, i drugim.

4.5. Organizacije civilnog društva

Uloga organizacija civilnog društva u suzbijanju zlouporabe droga uglavnom se odnosi na prevenciju i socijalnu reintegraciju ovisnika. Civilno društvo svojim aktivnostima značajno doprinosi provedbi politike suzbijanja uporabe droga. Organizacije civilnog društva svoje programe osmišljavaju za ciljane skupine korisnika programa i provode ih na mikro razini (lokalna zajednica, škole, i slično). U provedbi svojih aktivnosti, organizacije civilnog društva

često surađuju s ustanovama ili lokalnim samoupravama i tako doprinose osvještavanju problema droga u zajednici te vertikalnom i horizontalnom umrežavanju dionika u suzbijanju zlouporabe droga.

5. Specificirani javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga

5.1. Specificirani javni rashodi – ukupno

U Hrvatskoj ne postoje na jednom mjestu objedinjeni i javno dostupni podaci o planiranim i izvršenim javnim rashodima kojima su financirane mnogobrojne aktivnosti u području suzbijanja zlouporabe droga. Jedini dostupni podaci su podaci objavljeni u Izvješću o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2011. godinu¹¹. Također nema javno dostupnih informacija o tome koliki se dio sredstava za redovite aktivnosti resornih ministarstava, javnih tijela na državnoj i županijskoj razini i županija dodatno alocira za aktivnosti usmjerene suzbijanju zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Jedan od razloga tome je nepostojanje „pravog“ programskog proračuna¹² javnih tijela koja su glavni dionici u području suzbijanja zlouporabe droga. Takav je proračun, po definiciji, izrazito programski usmjeren na praćenje uspješnosti realizacije pojedinih programa u proračunu javnih tijela koj se odnose na ostvarivanje planiranih ciljeva utvrđenih u strateškom dokumentu, Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlouporabe droga. Takav bi proračun trebao dati nedvojbene, ali jednostavne odgovore na pitanje „što se želi postići“ konkretnim proračunskim programom, koji može biti podijeljen na više aktivnosti, koje se dalje mogu dijeliti na jedan ili više projekata. U proračunu bi odmah uočljiv trebao biti i odgovor na pitanje „koliko će koštati ostvarenje konkretnog cilja“ definiranog u Nacionalnoj strategiji, jer bi proračun trebao sadržavati informacije o programima i vrstama rashoda za njihovu realizaciju. Sami bi programi trebali obuhvatiti sadržajno povezane cjeline (aktivnosti i projekte) iz kojih je uočljiva krajnja namjena trošenja planiranih sredstava za aktivnosti u vezi suzbijanja zlouporabe droga u proračunu javnog tijela, bilo po skupinama aktivnosti, bilo po javnim funkcijama.

Za potrebe prikupljanja podataka o ukupnim javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga potrebno je izravno sudjelovanje resornih ministarstava i drugih javnih

¹¹ Vlada Republike Hrvatske, 2012, Izvješće o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za 2011. godinu.

¹² Programski proračun, koji je zamijenio planiranje proračuna po pozicijama, formalno je uveden u praksu proračunskog planiranja u Hrvatskoj 2003. godine. U programskom su proračunu prihodi i primici, rashodi i izdaci prikazani po vrstama (izvorima financiranja), posebnim programima i po godinama. Programski proračun kao način planiranja državnog proračuna još uvijek nije u dovoljnoj mjeri razvijen, što znači da nije na odgovarajući način razrađena prihodna i (posebno) rashodna strana proračuna koja bi omogućila jasan uvid u trošenje proračunskih sredstava po odgovarajućim, sveobuhvatnim i cjelovitim programima. Proračunski su programi rascjepkani na niz programa, aktivnosti i projekata koji se međusobno preklapaju i koji se ne sastoje od sadržajno povezanih cjelina (aktivnosti i projekata). Proračunski su programi iz godine u godinu podložni promjenama u obuhvatu aktivnosti i projekata koje sadržavaju te se, zbog toga, ne mogu sustavno pratiti.

tijela. Razlozi za to su mnogobrojni. Prvo, izravno sudjelovanje resornih ministarstava i drugih javnih tijela osigurava pomoć u grupiranju specifičnih javnih rashoda u skupine aktivnosti (i) prevenciju ovisnosti, (ii) tretman, (iii) socijalnu reintegraciju, (iv) programe smanjivanja štete i (v) kazneno-represivni sustav. Drugo, ono olakšava grupiranje ukupnih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u osnovne javne funkcije u skladu s međunarodnom klasifikacijom funkcija države (COFOG) Ujedinjenih naroda – Klasifikacija rashoda po namjeni koja je u skladu s Pravilnikom o proračunskim klasifikacijama (Narodne novine 26/2010). Ukupne javne rashode treba grupirati u pet osnovnih javnih funkcija (i) opće javne usluge, (ii) javni red i sigurnost, (iii) zdravstvo, (iv) obrazovanje i (v) socijalna zaštita i to na trećoj razini klasifikacije. Treće, pomoć javnih tijela je nužna i zbog toga što pojedina javna tijela nositelji mjera u suzbijanju zlouporabe droga, kao i županije, u sklopu svojih proračunskih pozicija, zbog opisanog sustava proračunskog planiranja, nemaju posebno izdvojene aktivnosti i plan alociranja odgovarajućih sredstava za aktivnosti usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga, već se njihovo financiranje provodi u okviru redovitih aktivnosti. Pomoć institucija očekuje se u procjeni dijela sredstava za redovite aktivnosti, usmjerene na područje suzbijanja zlouporabe droga.

Pod specifičnim javnim troškovima/rashodima (engl. *labelled costs/expenditures*) podrazumijevaju se svi javni troškovi/rashodi koji u svom nazivu imaju ključne riječi "suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama", „socijalna reintegracija“, „tretman ovisnosti“ i slične aktivnosti koje su navedene kao posebni programi, aktivnosti ili projekti u državnom proračunu, proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, financijskim planovima javnih tijela te proračunima ostalih institucija čije su aktivnosti usmjerene na različite aspekte suzbijanja zlouporabe droga.

Utvrđivanju specifičnih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga pristupilo se pomoću anketnog upitnika kojim su prikupljeni podaci izravno od javnih institucija na nacionalnoj i regionalnoj razini i od organizacija civilnog društva. Upitnik je poslužio za prikupljanje podataka o planiranim i utrošenim sredstvima u razdoblju 2009.-2012. za različite vrste tekućih i razvojnih rashoda za provedbu niza mjera suzbijanja zlouporabe droga u području prevencije ovisnosti, tretmana, socijalne reintegracije, programa smanjivanja štete i kazneno-represivnog sustava.

U tablici 5. prikazan je sažetak ukupnih specifičnih javnih rashoda u proračunima resornih ministarstava i drugih javnih tijela, koji se tiču različitih aspekata politike suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Potrebno je napomenuti da tablica 5., uz podatke o specifičnim javnim rashodima koje su putem anketnog upitnika dostavila javna tijela i organizacije civilnog društva, djelomično sadrži i podatke o programima u području suzbijanja ovisnosti iz Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna u razdoblju 2009.-2011. te podatke iz Plana proračuna pojedinih županijskih proračuna za 2012., za one županije koje nisu dostavile podatke o specifičnim javnim rashodima putem anketnog upitnika ili su dostavile manjkave podatke¹³. Zbog nedostataka javno dostupnih podataka o izvršenju ili planu proračuna pojedinih županija u analiziranom razdoblju (2009.-2012.),

¹³ To su sljedeće županije: Krapinsko-zagorska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Varaždinska, Zadarska, Osječko-baranjska, Šibensko-kninska i Istarska te Grad Zagreb.

u tablici 5. pribrojena su utrošena financijska sredstva za provedbu Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu o kojima su županije izvijestile Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske¹⁴.

Anketnim ispitivanjem dobiveni podaci o ukupnim specificiranim javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe u određenoj mjeri odstupaju od podataka u Izvješću o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2011. godinu u kojem su javna tijela središnje države izvijestila da su za provedbu Nacionalne strategije i Akcijskog plana utrošila ukupno 78,7 milijuna kuna u 2010. i 80,7 milijuna kuna u 2011. godini. Za provedbu županijskog Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga županije su izvijestile da su u 2010. utrošile ukupno 10,8 milijuna kuna, odnosno 14,2 milijuna kuna u 2011. godini.

Na temelju objedinjenih podataka iz anketnih upitnika, ukupni specificirani javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga u državnom i županijskim proračunima i financijskim planovima javnih tijela i organizacija civilnog društva iznosili su 93,5 milijuna kuna (2009.), 100,0 milijuna kuna (2010.), 102,8 milijuna kuna (2011.), dok su za 2012. godinu planirani u znatno nižem iznosu od 87,6 milijuna kuna. Osim organizacija civilnog društva, sva ostala javna tijela za 2012. planiraju niže rashode za financiranje aktivnosti koje se tiču suzbijanja zlouporabe droga.

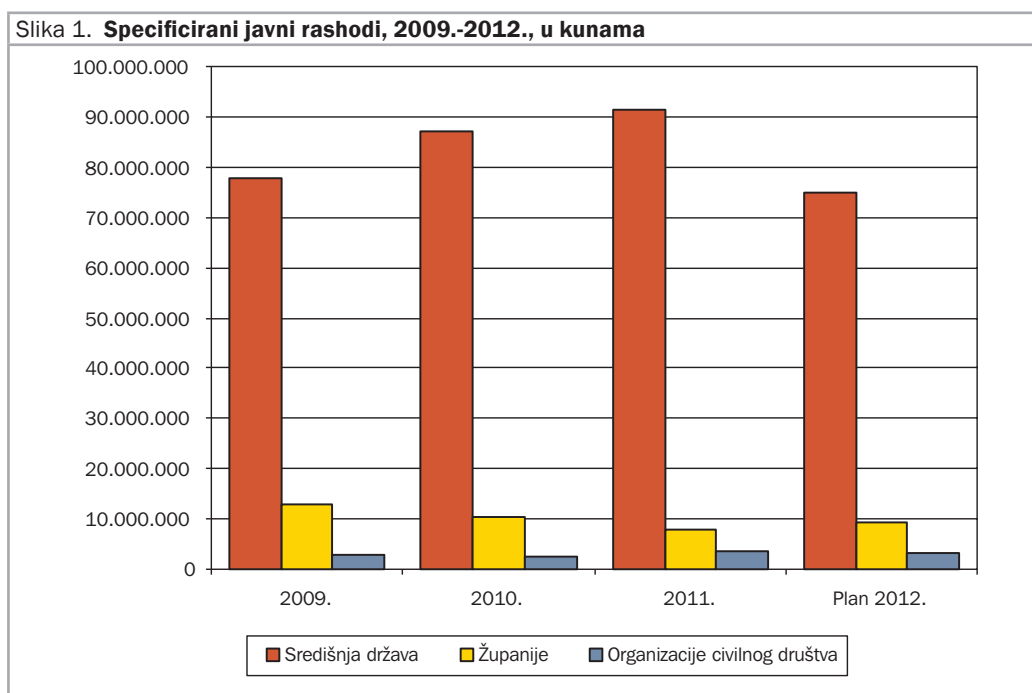
Posebno treba naglasiti da su sredstva za 2012. godinu namijenjena za aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga planirana u značajno nižem iznosu od iznosa izvršenja u prethodnoj godini. Na razini ukupno planiranih specificiranih rashoda to smanjenje iznosi 14,8 posto, odnosno smanjenje od 19,8 posto kod ministarstava, smanjenje od 17,1 posto kod javnih tijela na državnoj razini, te smanjenje od 12,4 posto kod organizacija civilnog društva. Jedino županije i županijska javna tijela u 2012. u odnosu na ostvarenje u 2011. planiraju potrošiti više sredstava (specificiranih rashoda) za aktivnosti namijenjene suzbijanju zlouporabe droga. Planirano povećanje rashoda iznosi 21,8 posto.

¹⁴ Utrošena financijska sredstva u 2009. godini pribrojena su za sljedeće županije: Sisačko-moslavačku, Karlovačku, Varaždinsku, Osječko-baranjsku, Istarsku i Šibensko-kninsku (utrošena financijska sredstva i za 2010.).

Tablica 5. Specificirani javni rashodi u državnom i županijskim proračunima i finansijskim planovima javnih tijela i organizacija civilnog društva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, ukupno, 2009.-2012., u kunama							
	Plan 2009.	Izvršenje 2009.	Plan 2010.	Izvršenje 2010.	Plan 2011.	Izvršenje 2011.	Plan 2012.
Ministarstva*	34.400.142,00	35.643.407,11	34.884.290,00	34.098.980,21	34.271.584,00	32.458.077,31	26.039.854,63
Javna tijela na državnoj razini**	15.450.000,00	42.261.361,14	15.719.601,00	53.004.431,17	19.350.000,00	58.952.961,46	48.871.268,88
Javna tijela - središnja država***	49.850.142,00	77.904.768,25	50.603.891,00	87.103.411,38	53.621.584,00	91.411.038,77	74.911.123,51
Središnja država****	77.379.131,94	77.904.768,25	88.643.426,15	87.103.411,38	93.717.355,88	91.411.038,77	74.911.123,51
Županije	9.803.713,40	12.832.613,91	10.400.589,71	10.229.781,70	7.904.782,34	7.792.238,81	9.492.911,86
Organizacije civilnog društva*****	3.298.438,00	2.727.856,20	2.963.351,00	2.645.963,07	3.604.341,20	3.624.369,79	3.173.303,55
Ukupno	90.481.283,34	93.465.238,36	102.007.366,86	99.979.156,15	105.226.479,42	102.827.647,37	87.577.338,92

Napomena: *U planu proračuna 2009.-2011. nije uključeno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. **Plan proračuna javnih tijela na državnoj razini u razdoblju 2009.-2011. ne sadrži podatke o planu proračuna Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. ***U planu proračuna 2009.-2011. nisu uključeni podaci o planu proračuna Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. ****Za plan proračuna 2009.-2011. za Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje preuzeti su podaci o izvoru proračuna 2009.-2011. ****Izvor dijela sredstava organizacija civilnog društva namijenjen specifičnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga jest državni ili županijski proračun. Izvor: Anketni upitnik za specificirane javne rashode, Godišnji izvještaji o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Plan proračuna županijskih proračuna za 2012. i Izvješće o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

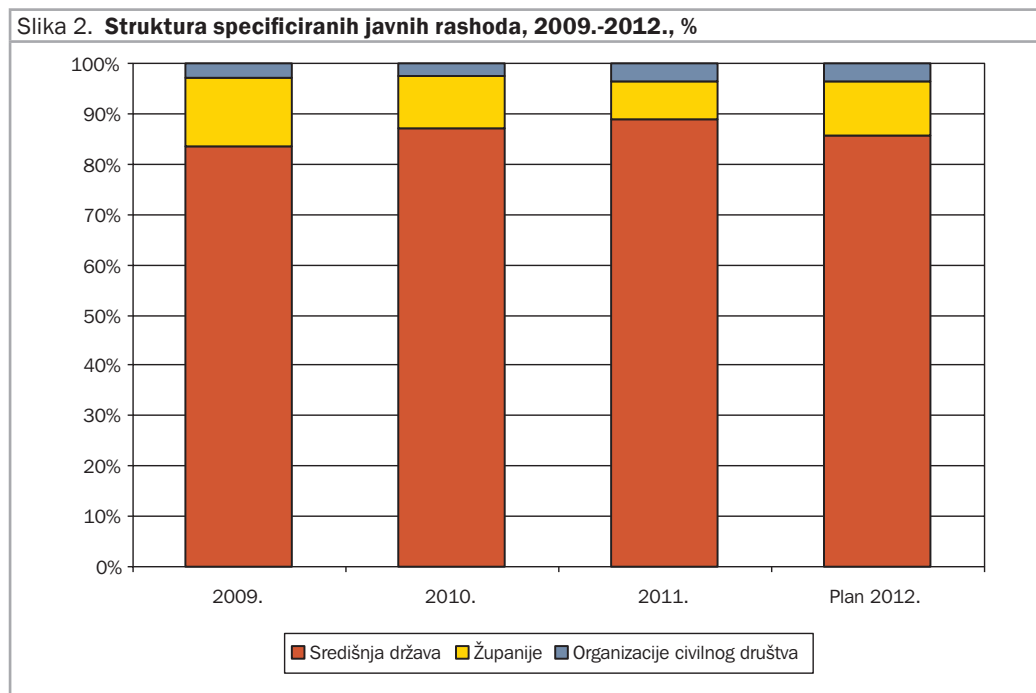
Slika 1. sadrži prikaz kretanja specificiranih javnih rashoda u razdoblju 2009.-2012. u proračunima ministarstava, županija, javnih tijela na državnoj i županijskoj razini i organizacija civilnog društva. Analizom podataka uočava se trend smanjivanja specificiranih javnih rashoda namijenjenih aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga u državnom i donekle županijskim proračunima. Naročito je značajno uočiti smanjenje javnih rashoda planiranih u planu proračuna za 2012. godinu (19,8 posto u odnosu na izvršenje u 2011.). Treba naglasiti da se tijekom proračunske godine i u okviru rebalansa planiranog proračuna, odnosno financijskih planova, planirani javni rashodi namijenjeni aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga uglavnom smanjuju. Izuzetak u izvršenim rashodima ministarstava je 2009. godina kada je iznos specificiranih javnih rashoda namijenjenih aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga bio viši od samog plana. U slučaju javnih tijela na državnoj razini ne može se sa sigurnošću govoriti o tome ostvaruju li se planirani rashodi za aktivnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u većem, odnosno nižem iznosu od samog plana, jer sva javna tijela na državnoj razini nisu dostavila podatke o planiranim rashodima u razdoblju 2009.-2012. U analiziranom razdoblju postoji razlika između planiranih i izvršenih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u proračunima županija i financijskim planovima županijskih tijela. Razlika je u tome što su u svim analiziranim godinama, osim u 2009., izvršeni rashodi niži od planiranih. Organizacije civilnog društva, u 2011. godini ostvarile su specificirane rashode za programe namijenjene različitim aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga u neznatno većem iznosu od plana.

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011. i planova županijskih proračuna za 2012.

U promatranom razdoblju u proračunima ministarstva prisutan je trend smanjivanja udjela javnih sredstava namijenjenih programima suzbijanja zlouporabe droga s 38,1 posto u 2009.

na 29,7 posto u 2012. u ukupnim specificiranim javnim rashodima. Suprotan je trend prisutan kod specificiranih javnih rashoda javnih tijela na državnoj razini te je njihov udio povećan s 45,2 posto u 2009. na 55,8 posto u 2012. u ukupnim specificiranim javnim rashodima. Udio specificiranih rashoda županija i županijskih javnih tijela smanjivao se s 13,7 posto (2009.) na 10,8 posto (2012.), dok je udio organizacija civilnog društva u ukupnim specificiranim rashodima povećan s 2,9 posto na 3,6 posto u razdoblju 2009.-2012. (slika 2.).

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011. i planova županijskih proračuna za 2012.

5.2. Specificirani javni rashodi – po skupinama aktivnosti

Neka javna tijela i organizacije civilnog društva uključene u programe suzbijanja zlouporabe droga nisu popunili anketni upitnik o specificiranim javnim rashodima za aktivnosti u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u razdoblju 2009.-2012. Dio je dostavljenih podataka manjkav jer ukupni specificirani rashodi nisu potpuno raspoređeni prema skupinama aktivnosti. Za 2009. godinu od ukupnih specificiranih javnih rashoda, na skupine aktivnosti nije raspoređeno 8,9 posto specificiranih javnih rashoda. Neraspoređeni dio javnih rashoda iznosi 2,9 posto u 2010., 3,7 posto u 2011. te gotovo zanemarivih 0,1 posto u planu proračuna za 2012.

Budući da je svrha ovog istraživanja steći uvid u specificirane javne rashode u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj grupirane i po skupinama aktivnosti, za potpunije podatke i cjelovitu analizu javnih rashoda po skupinama aktivnosti bilo je potrebno intervjuirati¹⁵ predstavnike glavnih dionika. Na nizu radnih sastanaka intervjuirani su

¹⁵ Intervjuiranje predstavnika dionika održano je sredinom studenog 2012. godine.

predstavnicima ključnih javnih tijela u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj te predstavnicima civilnog sektora koji su dodatno pojasnili raspoređivanje ukupnih specifičnih javnih rashoda po skupinama aktivnosti te po javnim funkcijama.

U tablici 6. prikazani su specifični javni rashodi grupirani po skupinama aktivnosti (prevencija ovisnosti, tretman, socijalna reintegracija, programi smanjenja štete, kazneno represivni sustav) za razdoblje 2009.-2012. Te su rashode u anketnom upitniku prikazala javna tijela i organizacije civilnog društva kao izvršene, odnosno planirane za programe suzbijanja zlouporabe droga u pet osnovnih skupina aktivnosti. Na temelju objedinjenih podataka u tablici 6. uočava se da u svim skupinama aktivnosti, osim u kazneno represivnom sustavu, sudjeluju sva javna tijela i organizacije civilnog društva.

Slično kao i kod prikaza ukupnih specifičnih javnih rashoda za suzbijanje zlouporabe droga, dio je podataka nadopunjen podacima iz Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna u razdoblju 2009.-2011. i Planova županijskih proračuna za 2012. godinu. Ti su podaci, prema namjeni, raspoređeni u skupine aktivnosti. Dodatno, radi što bolje usklađenosti podataka u tablici 5. i 6. i zbog javnosti nedostupnih podataka o izvršenju ili planu proračuna pojedinih županija u analiziranom razdoblju (2009.-2012.), u tablici 6. su raspoređena utrošena financijska sredstva za provedbu Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. godinu o kojima su županije izvjestile Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske.

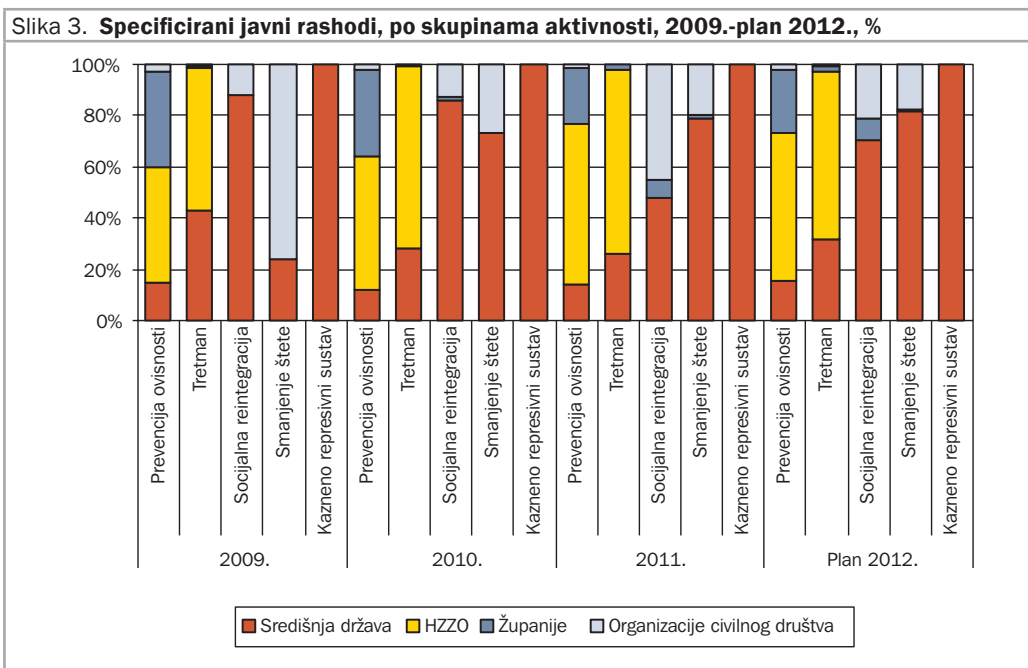
Slike 3. i 4. sadrže prikaz strukture specifičnih javnih rashoda¹⁶ u području suzbijanja zlouporabe droga koje su ministarstva, javna tijela na državnoj razini, županije i županijska javna tijela te organizacije civilnog društva grupirale u sljedeće skupine aktivnosti (i) prevencija ovisnosti, (ii) tretman, (iii) socijalna reintegracija, (iv) programi smanjivanja štete i (v) kazneno represivni sustav. Iako obje slike, slika 3. i 4., sadrže iste podatke, oni se prikazuju na dva načina zato što prikaz na slici 4. naglašava kretanje strukture rashoda po skupinama aktivnosti, dok podaci prikazani na slici 5. naglašavaju promjene u strukturi sudjelovanja pojedinih institucija/javnih tijela po godinama.

Struktura specifičnih javnih rashoda po skupinama aktivnosti mijenjala se tijekom analiziranog razdoblja. U 2012., u odnosu na 2009. nije došlo do značajnije promjene učešća programa prevencije ovisnosti i tretmana u proračunima pojedinih javnih tijela, jer su i dalje za te dvije skupine aktivnosti, odgovorna uglavnom ministarstva i javna tijela na državnoj razini. Značajne promjene pojavile su se u programima socijalne reintegracije i smanjivanja štete. U 2012., u usporedbi s 2009. godinom dolazi do značajnog povećanja odgovornosti popraćenog povećanjem udjela specifičnih javnih sredstava za programe socijalne reintegracije u financijskim planovima javnih tijela na državnoj razini i organizacijama civilnog društva te istovremenog smanjenja udjela za programe socijalne reintegracije u proračunima ministarstava. Kod programa smanjivanja štete u 2012. u usporedbi s 2009. značajno se povećava sudjelovanje ministarstava uz snažno smanjivanje udjela organizacija civilnog društva.

¹⁶ Prezentirani se podaci odnose na podatke koji su dostavljeni u anketnim upitnicima o specifičnim javnim rashodima do 7. prosinca 2012.

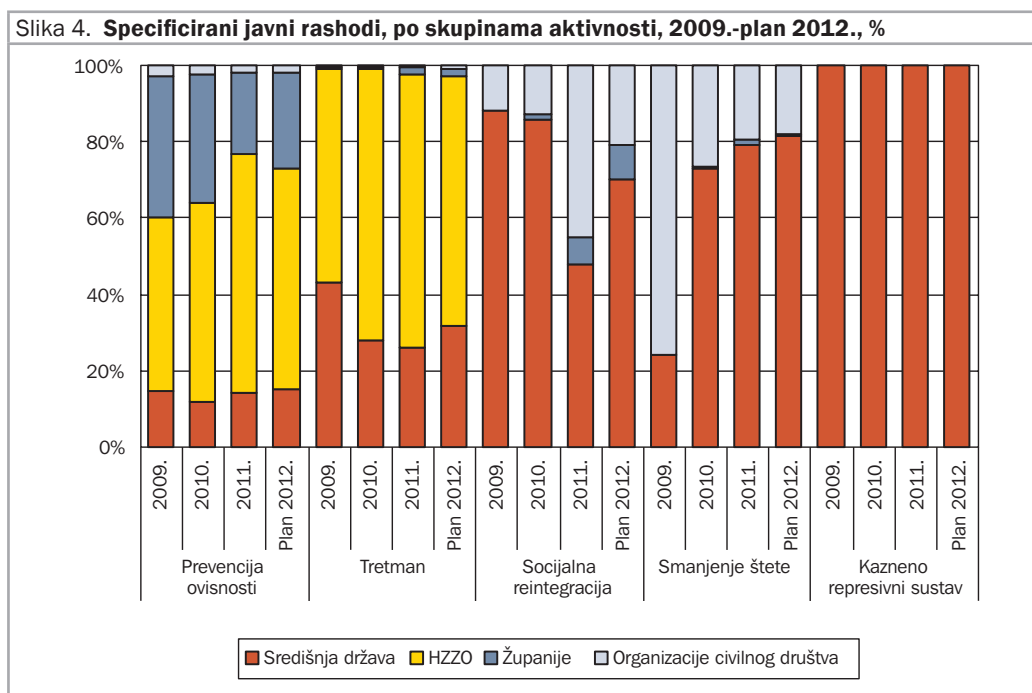
Tablica 6. Specificirani javni rashodi u državnom i županijskim proračunima i financijskim planovima javnih tijela i organizacija civilnog društva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, po skupinama aktivnosti, 2009.-2012., u kunama					
	2009.				
	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno-represivni sustav
Središnja država	4.896.362,66	20.676.391,79	1.534.081,55	421.641,97	210.820,98
HZZO	15.251.209,00	26.742.655,31	0,00	0,00	0,00
Županije	12.486.114,34	280.000,00	0,00	0,00	0,00
Organizacije civilnog društva	895.360,00	236.000,00	203.000,00	1.313.946,20	0,00
UKUPNO	33.529.046,00	47.935.047,10	1.737.081,55	1.735.588,17	210.820,98
	2010.				
	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno-represivni sustav
Središnja država	3.460.263,14	14.708.462,97	1.551.930,35	3.912.320,19	8.042.903,18
HZZO	15.043.555,00	37.580.189,52	0,00	0,00	0,00
Županije	9.891.125,20	280.000,00	26.000,00	32.656,50	0,00
Organizacije civilnog društva	629.126,37	259.807,20	234.213,74	1.422.077,13	0,00
UKUPNO	29.024.069,71	52.828.459,69	1.812.144,09	5.367.053,82	8.042.903,18
	2011.				
	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno-represivni sustav
Središnja država	4.284.926,00	14.208.047,15	1.448.785,40	5.772.370,47	3.544.621,55
HZZO	18.886.081,00	39.621.972,25	0,00	0,00	0,00
Županije	6.447.157,09	1.030.000,00	210.625,00	104.456,42	0,00
Organizacije civilnog društva	508.747,90	145.500,00	1.370.915,21	1.436.761,58	0,00
UKUPNO	30.126.911,99	55.005.519,40	3.030.325,61	7.313.588,47	3.544.621,55
	Plan 2012.				
	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno-represivni sustav
Središnja država	5.044.729,63	13.933.712,50	2.281.575,00	5.925.425,00	198.712,50
HZZO	18.900.000,00	28.886.968,88	0,00	0,00	0,00
Županije	8.212.911,91	940.000,00	290.000,00	50.000,00	0,00
Organizacije civilnog društva	635.540,00	384.000,00	683.770,55	1.296.222,00	0,00
UKUPNO	32.793.181,54	44.144.681,38	3.255.345,55	7.271.647,00	198.712,50

Izvor: Anketni upitnik za specificirane javne rashode, Godišnji izvještaji o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planovi županijskih proračuna za 2012. i Izvješće o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

Napomena: Skupine aktivnosti obuhvaćaju prevenciju ovisnosti, tretman, socijalnu reintegraciju, programe smanjivanja štete i kazneno represivni sustav.

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

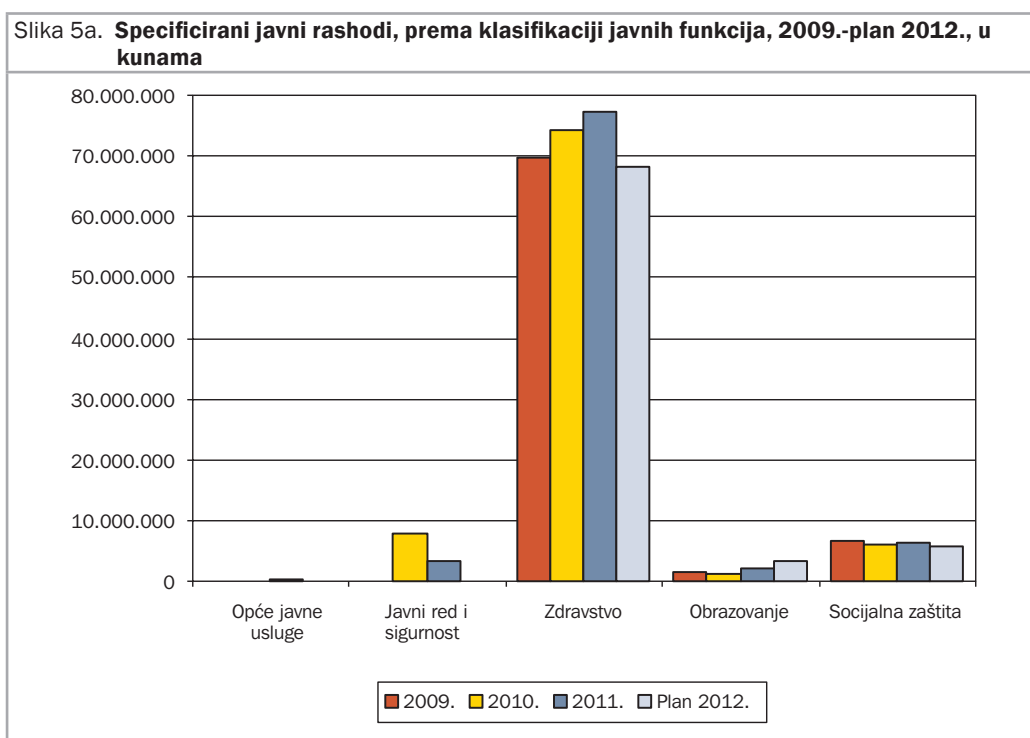

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

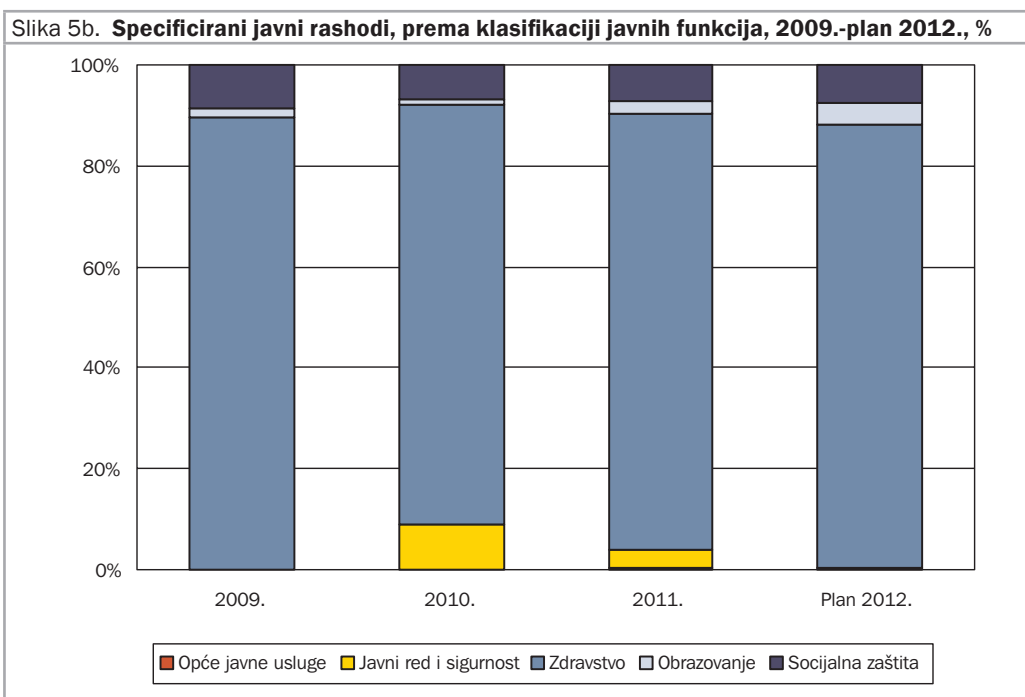
5.3. Specificirani javni rashodi – prema klasifikaciji javnih funkcija

Isti ili slični zaključci koji se odnose na ukupne specificirane javne rashode, kao i za rashode po skupinama aktivnosti vrijede i za specificirane javne rashode po javnim funkcijama. Tablica 1.1. u Prilogu 1. studije sadrži pregled specificiranih javnih rashoda u državnom i županijskim proračunima i financijskim planovima javnih tijela i organizacija civilnog društva u području suzbijanja zlouporabe droga prema klasifikaciji javnih funkcija. I ovdje se, zbog istih razloga, odnosno nepotpuno raspoređenih rashoda o kojima su javna tijela dostavila informacije u anketnom upitniku o specificiranim javnim rashodima, mogu prezentirati djelomično manjkavi podaci. Dio institucija nije rasporedio sve specificirane javne rashode u javne funkcije pa predstavljene podatke svakako treba uzeti s određenom rezervom.

Specificirani javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga namijenjeni su pretežno za javnu funkciju zdravstva i to za službe javnog zdravstva i za medicinske proizvode, pribor i opremu (slika 5a.). Ukupni su specificirani rashodi za zdravstvo iznosili 69,8 milijuna kuna (2009.) te su planirani u iznosu od 68,3 milijuna kuna (2012.). Struktura raspoređivanja ukupnih specificiranih javnih sredstava po javnim funkcijama navedena je na slici 5b. prema kojoj rashodi za zdravstvo godišnje prosječno čine oko 87 posto ukupno specificiranih javnih rashoda. Rashodi namijenjeni socijalnoj zaštiti prosječno iznose oko 2,5 posto, a rashodi za obrazovanje oko 7,5 posto ukupno specificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga.

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

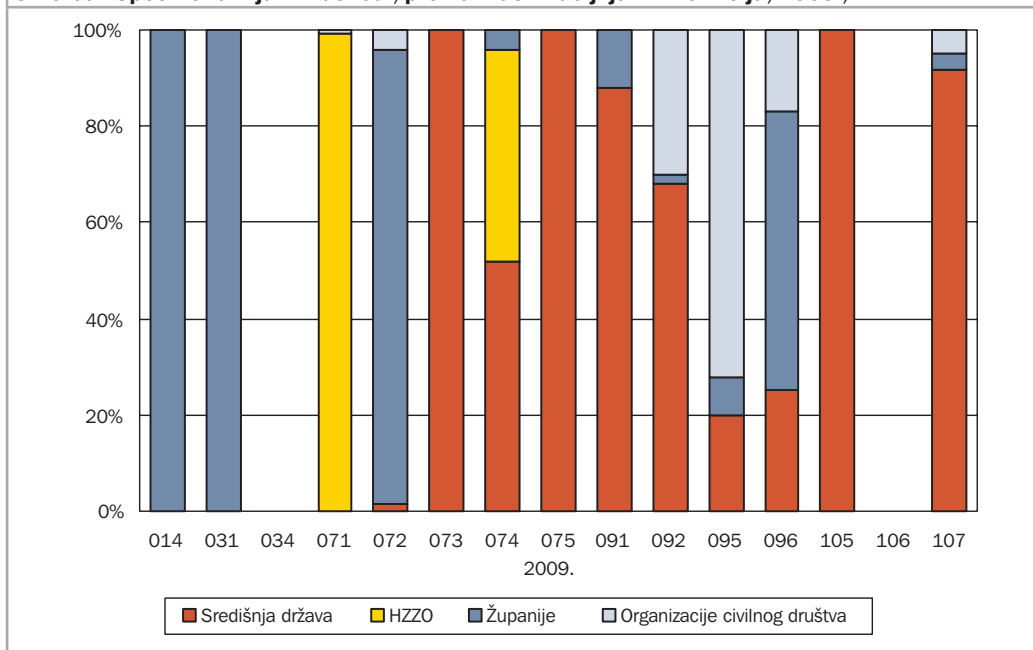

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

O rashodima namijenjenim osnovnim istraživanjima izvijestile su samo županije koje za te namjene troše zanemarivo mala javna sredstva. U specificiranim rashodima potrošenima na usluge policije i zatvorskog sustava u okviru javne funkcije javnog reda i sigurnosti, sudjeluju ministarstva, ali su o tim rashodima izvijestile i županije te organizacije civilnog društva. Specificirane rashode za suzbijanje zlouporabe droga u području zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite namijenila su sva tijela koja su sudjelovala u istraživanju.

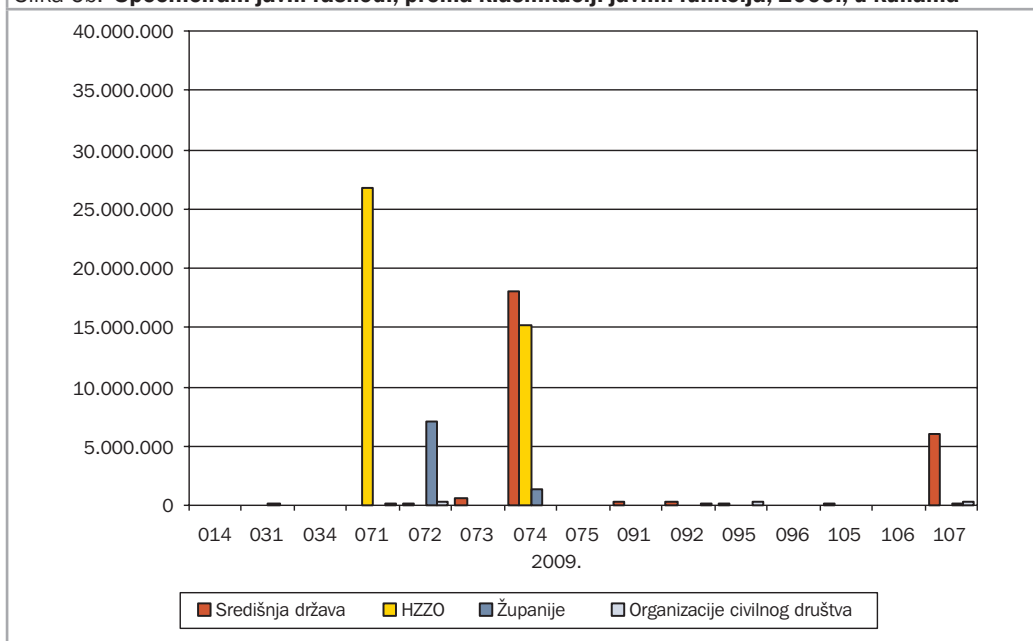
Slike 6a. do 9b. sadrže prikaz specificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj grupiranih po javnim funkcijama na trećoj razini klasifikacije po godinama. Za svaku godinu u razdoblju analize, prikazani su podaci dvjema slikama. Slike s oznakom „a“ prikazuju kako su raspoređeni specificirani javni rashodi po javnim funkcijama (opće javne usluge, javni red i sigurnost, zdravstvo, obrazovanje i socijalna zaštita) između javnih institucija i organizacija civilnog društva. Te slike prikazuju koliko su pojedine institucije sudjelovale u specificiranim rashodima koji se klasificiraju u rashode pojedine javne funkcije. Slike s oznakom „b“ prikazuju iznose specificiranih javnih rashoda institucija za suzbijanje zlouporabe droga, za pojedinu javnu funkciju. Drugim riječima, te slike zorno prikazuju krajnju namjenu sredstava potrošenih za suzbijanje zlouporabe droga.

Slika 6a. **Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2009., %**

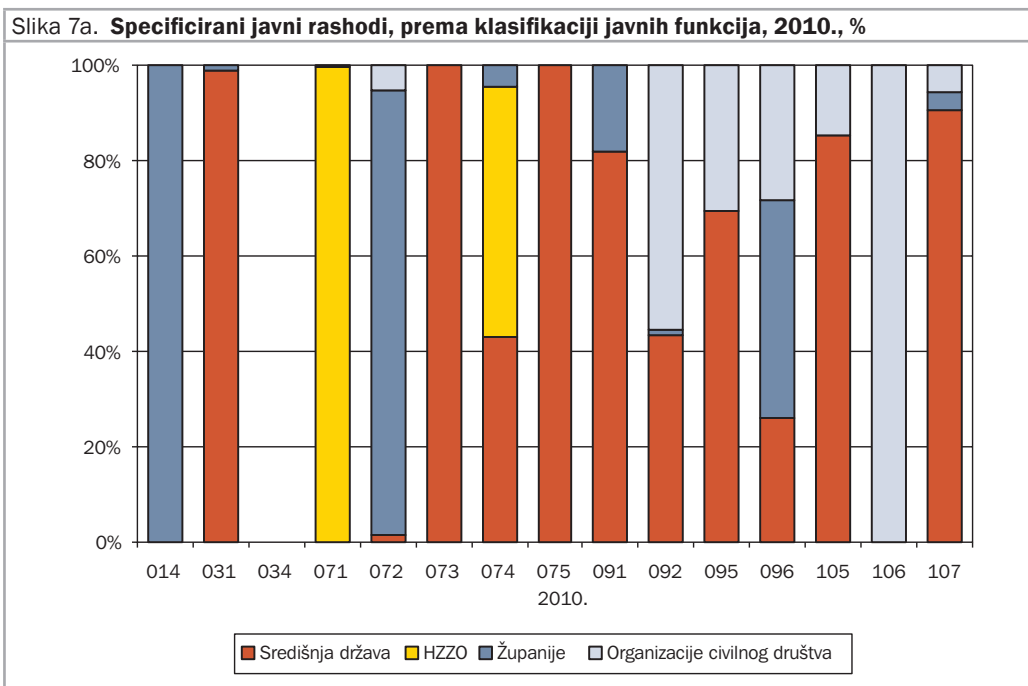

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

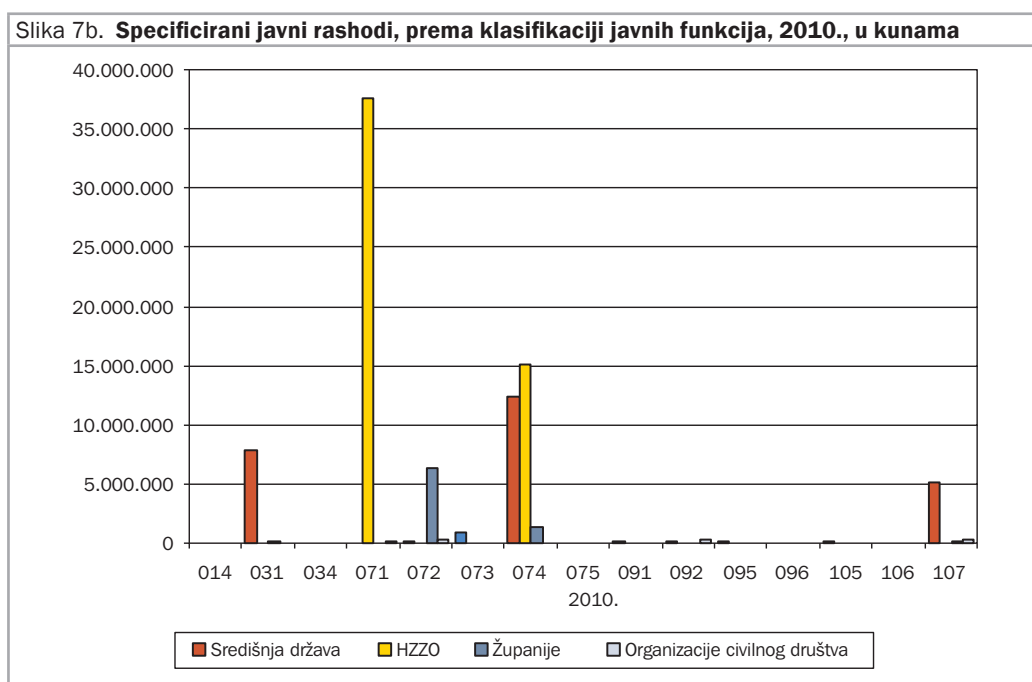
Slika 6b. **Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2009., u kunama**

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

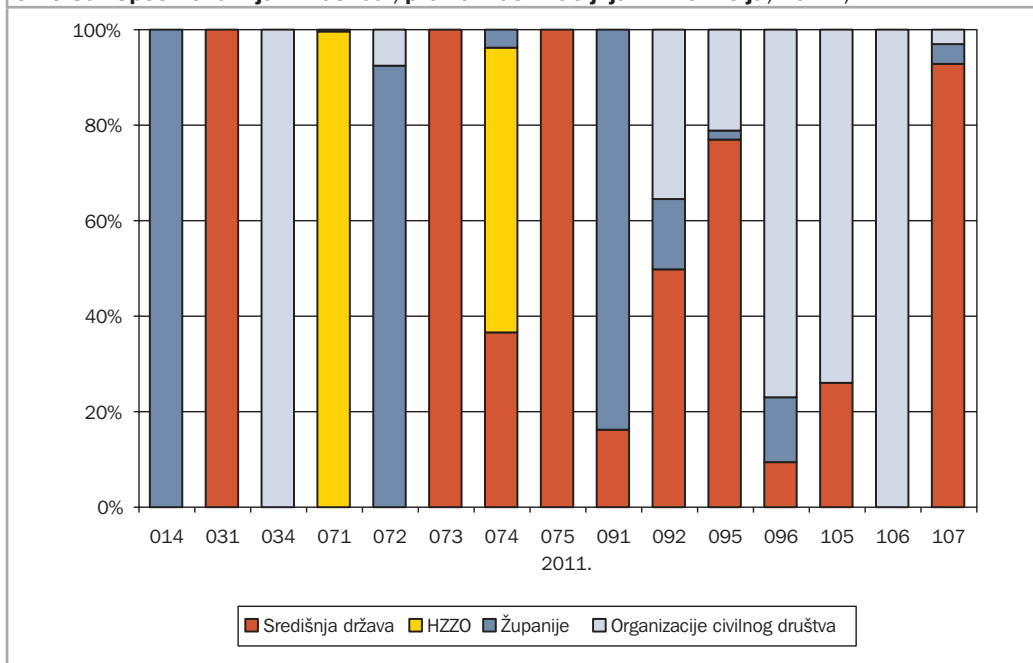

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

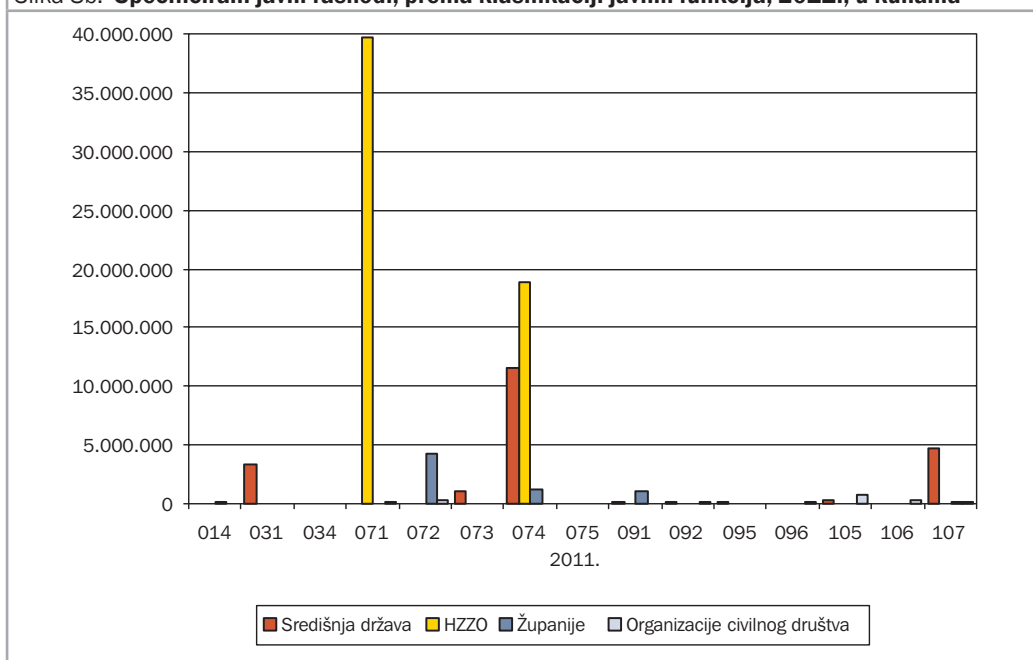
Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

Slika 8a. **Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2011., %**

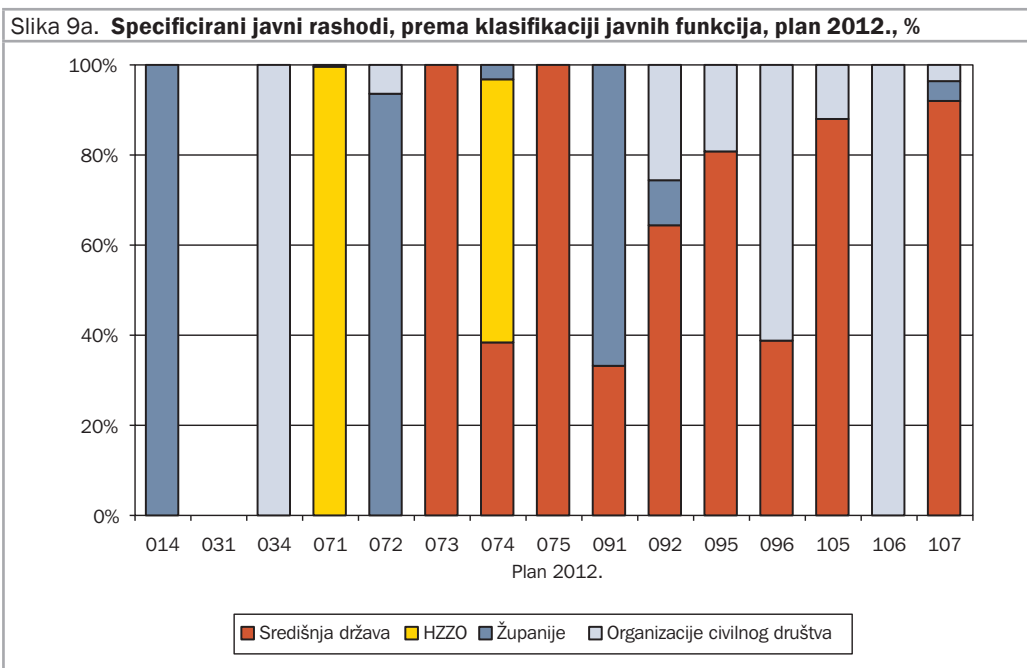

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

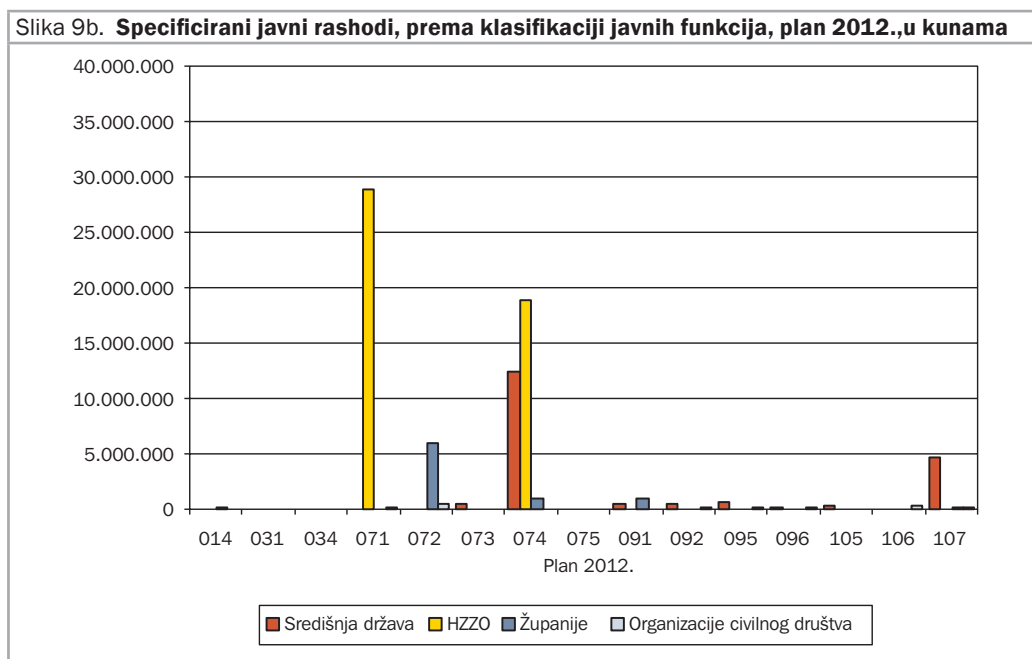
Slika 8b. **Specificirani javni rashodi, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2011., u kunama**

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

Izvor: Obrada podataka na temelju anketnog upitnika, Godišnjih izvještaja o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planova županijskih proračuna za 2012. i Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. i 2011. godinu.

6. Opis metodologije za procjenu nespecificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga

Većina javnih tijela u svojim proračunima nema posebno specificirane javne troškove/rashode za suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Drugim riječima, većina javnih tijela nema posebno izdvojene programe, aktivnosti i/ili projekte i plan alociranja odgovarajućih sredstava za aktivnosti usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, već se financiranje suzbijanja zlouporabe droga provodi u okviru redovitih aktivnosti.

Unatoč tome što se iz proračuna tih javnih tijela ne može zaključiti koliko je utrošeno na suzbijanje zlouporabe droga, za mnoga se javna tijela sa sigurnošću može reći da je dio njihovih ukupnih resursa bio usmjeren na suzbijanje zlouporabe droga. To, primjerice, vrijedi za Ministarstvo unutarnjih poslova, Carinsku upravu, sudove, zatvore, zdravstveni sustav, obrazovni sustav, sustav socijalne skrbi i sl. Neka od tih tijela unutar svojih proračuna imaju određene iznose specificiranih javnih troškova za posebne programe suzbijanje zlouporabe droga, no ti su iznosi razmjerno niski i ne obuhvaćaju troškove vezane uz one aktivnosti povezane s drogama i ovisnošću o drogama, koje su neodvojive od ostalih redovnih aktivnosti tih tijela. Takve troškove, a koje ovdje nazivamo nespecificiranim javnim troškovima/rashodima (engl. *unlabelled costs/expenditures*), treba procijeniti jer ih je nemoguće identificirati i izravno izdvojiti iz podataka o proračunima javnih tijela.

Anketnim upitnikom prikupljeni su podaci koji se odnose na specificirane javne rashode, dok se nespecificirani javni rashodi procjenjuju primjenom jednostavne metodologije. Ta metodologija polazi od pretpostavke da nespecificirani javni rashodi za suzbijanje zlouporabe droga čine određeni dio javnih rashoda koji preostane kada se ukupni javni rashodi nekog javnog tijela umanje za specificirane javne rashode za suzbijanje zlouporabe droga. Dio javnih rashoda koji zauzimaju nespecificirani rashodi može se aproksimirati primjenom određenih „ključeva za alokaciju“ dijela troškova na suzbijanje zlouporabe droga. U nastavku će se „ključevi za alokaciju“ dijela troškova na aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga nazivati pokazateljima. Vrlo poopćeno, izračun nespecificiranih troškova suzbijanja zlouporabe droga u nekom javnom tijelu svodi se na primjenu sljedeće formule:

$$\text{nespecificirani troškovi} = \text{pokazatelj} * (\text{ukupni troškovi} - \text{specificirani troškovi})$$

Pokazatelji koji se ovdje primjenjuju temelje se na odgovarajućim podacima za koje se procjenjuje da pouzdano upućuju na to koliko je ukupnih resursa pojedinog javnog tijela usmjereno na suzbijanje zlouporabe droga. Ti su pokazatelji relativni brojevi u kojima se u odnos dovodi neka veličina povezana isključivo s drogom i odgovarajuća cjelina. Primjer za takav relativan broj je npr. udio pravomoćno osuđenih zatvorenika - počinitelja kaznenih djela vezanih uz droge u ukupnom broj pravomoćno osuđenih zatvorenika.

Kod odabira pokazatelja korišteni su prvenstveno podaci sadržani u javno dostupnim međunarodnim bazama podataka, kako bi se omogućila primjena metodologije i istovrsnih pokazatelja, kako u drugim zemljama tako i u narednim godinama. Primjeri podataka iz takvih međunarodnih baza jesu oni iz baze podataka Svjetske zdravstvene organizacije

(*World Health Organization – WHO*); podaci iz publikacije Vijeća Europe, *SPACE I Annual Penal Statistics of the Council of Europe* i podaci koji se objavljuju u publikaciji *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – 2010*¹⁷.

U slučajevima kada nije bilo moguće koristiti međunarodne izvore, korišteni su javno dostupni podaci iz hrvatskih statističkih izvora, kao i podaci resornih javnih tijela. Vezano uz potonje, za potrebe procjene nespecificiranih rashoda, ministarstvima i drugim javnim tijelima upućeni su zahtjevi za podacima kako bi se uspostavili odgovarajući pokazatelji na temelju kojih su kasnije procijenjeni ukupni nespecificirani javni rashodi i po javnim funkcijama (COFOG klasifikacija).

Svi pokazatelji i odgovarajući podaci navedeni su u tablici 7., dok su njihovi engleski nazivi i izvori podataka navedeni u tablici 8.

Primjena metodologije detaljno je opisana u nastavku.

Procjena nespecificiranih javnih rashoda – javni red i sigurnost

U okviru javne funkcije *javni red i sigurnost* procijenjeni su nespecificirani javni rashodi utrošeni u suzbijanje zlouporabe droga, za usluge policije, carine, sudova i zatvora.

Kod usluga policije pretpostavljeno je da se javni troškovi mogu alocirati za suzbijanje zlouporabe droga sukladno *udjelu kaznenih djela koja se odnose na droge u ukupnom broju kaznenih djela*. Ovaj je udio dobiven kao omjer dvaju dostupnih pokazatelja - *broj kaznenih djela na 100.000 stanovnika* i *broj kaznenih djela koja se odnose na droge na 100.000 stanovnika*, i iznosi 6,47 posto prema podacima za 2007. godinu. Kako bi se dobila procjena udjela troškova usmjerenih na suzbijanje zlouporabe droge, ovim su pokazateljem pomnoženi ukupni rashodi Ministarstva unutarnjih poslova umanjeni za specificirane rashode za suzbijanje zlouporabe droge. Drugim riječima, pretpostavljeno je da je od ukupnih rashoda Ministarstva unutarnjih poslova (bez specificiranih rashoda za programe suzbijanja zlouporabe droge) 6,47 posto rashoda povezano s aktivnostima policije usmjerenim na suzbijanje zlouporabe droge.

Pritom se pretpostavlja da je pokazatelj konstantan u svim godinama za koje se izračunavaju nespecificirani troškovi pa se taj pokazatelj primjenjuje na podatke o izvršenju državnog proračuna za 2009., 2010. i 2011. godinu te na plan proračuna za 2012. godinu. Ovdje je, a jednako tako i za druge javne funkcije, pokazatelj za alokaciju troškova na suzbijanje zlouporabe droge izračunat primjenom najnovijih dostupnih podataka, bez obzira na to na koju se godinu oni odnose.

¹⁷ Podaci za Hrvatsku u međunarodnim bazama podataka usporedivi su s podacima Državnog zavoda za statistiku i ostalih hrvatskih statističkih izvora. Kao primjer navodi se podatak o broju bolničkih kreveta na 1.000 stanovnika za 2008. godinu, koji je naveden u Hrvatskom zdravstveno-statističkom ljetopisu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo iz 2009. godine, http://www.hzjz.hr/publikacije/hzs_ljetopis/Ljetopis_Yearbook_HR_2008.pdf (pristupljeno 20. siječnja 2013.). U ljetopisu je navedeno da je ukupan broj bolničkih kreveta na 1.000 stanovnika u Hrvatskoj 24.282, što iznosi 54,7 kreveta na 100.000 stanovnika. To je isti podatak koji je naveden i u bazi podataka Svjetske zdravstvene organizacije i koji je upotrijebljen u izračunu pokazatelja za procjenu nespecificiranih javnih rashoda.

Kod usluga *carine* kao pokazatelj za alokaciju troškova nije uzet samo jedan broj, nego aritmetička sredina dvaju brojeva. Naime, procijenjeno je da će se tako točnije aproksimirati iznos nespecificiranih troškova. Kao jedan pokazatelj uzet je *udio carinika koji se bave problematikom droga u ukupnom broju carinika*, a kao drugi *udio civilnih službenika u carini koji se bave problematikom droga u ukupnom broju civilnih službenika*. Kao ulazni podatak za izračun prvog pokazatelja korišten je podatak o broju carinika koji se bave problematikom droga. No, kako je u razgovoru s predstavnicima Carinske uprave uočeno, carinici ne ulažu sve svoje radno vrijeme u otkrivanje i sprječavanje nepravilnosti, prekršajnih i kaznenih djela u vezi prekograničnog prometa drogama. Na temelju njihova iskustva, ocijenjeno je da je takvim aktivnostima posvećeno 5 posto radnog vremena carinika te je u skladu s tom pretpostavkom procijenjen broj carinika koji se bave problematikom droga prema ekvivalentu pune zaposlenosti. Izračunato je da u ukupnom broju carinika udio onih koji se bave problematikom droga iznosi 3,31 posto, te da udio civilnih službenika u carini koji se bave problematikom droga u ukupnom broju civilnih službenika iznosi 0,11 posto. Prosjek tih dvaju udjela iznosi 1,71 posto te je taj udio primijenjen na ukupne rashode Carinske uprave, umanjene za specificirane rashode za programe suzbijanja zlouporabe droge kako bi se dobila procjena nespecificiranih rashoda Carinske uprave koji se odnose na suzbijanje zlouporabe droge.

Kod usluga *sudova*, pokazatelj za alokaciju troškova izračunat je kao aritmetička sredina triju relativnih brojeva. Ti su relativni brojevi *udio prijestupnika za kaznena djela koja se odnose na droge u ukupnom broju prijestupnika za kaznena djela*, *udio prijavljenih osoba za kaznena djela zlouporabe druge u ukupnom broju osoba prijavljenih za kaznena djela*, te *udio osuđenih osoba za kaznena djela koja se odnose na droge u ukupnom broju osoba osuđenih za kaznena djela*. Izračunati prosjek ovih triju pokazatelja iznosi 11,01 posto. Kaznenim djelima koja se odnose na droge ne bave sve vrste sudova, primjerice takvim se djelima ne bave trgovački i upravni sudovi. Stoga pri izračunu nespecificiranih troškova ne bi bilo ispravno zaključivati da je na aktivnosti sprečavanja zlouporabe droge utrošeno 11,01 posto ukupnih rashoda svih sudova. Budući da se kaznenim djelima zlouporabe droga bave i državna odvjetništva, ocijenjeno je da je ispravnije uzeti da je na te aktivnosti utrošeno 11,01 posto od zbroja rashoda općinskih i županijskih sudova, Vrhovnog suda Republike Hrvatske, prekršajnih sudova, Visokog prekršajnog suda, općinskih i županijskih državnih odvjetništava te Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Nespecificirani troškovi usmjereni na suzbijanje zlouporabe droga u zatvorskom sustavu procijenjeni su uz pomoć *udjela pravomoćno osuđenih zatvorenika, počinitelja kaznenih djela vezanih uz droge u ukupnom broju pravomoćno osuđenih zatvorenika*. Visina tog udjela od 22,3 posto upućuje na to da je gotovo četvrtina ukupnih rashoda Uprave za zatvorski sustav, umanjениh za specificirane troškove, bila uzrokovana kaznenim djelima povezanim s drogama.

Procjena nespecificiranih javnih rashoda – zdravstvo

Unutar usluga *zdravstva* procijenjeni su nespecificirani javni rashodi povezani sa sprječavanjem zlouporaba droga, koji se pojavljuju u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti. Kao odgovarajući pokazatelj odabran je odnos *ukupnog broja bolničkih kreveta i broja bolničkih kreveta namijenjenih liječenju poremećaja uzrokovanih drogom*. Izračunata vrijednost toga pokazatelja iznosi 0,46 posto. Tim su postotkom pomnoženi ukupni rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje usmjereni na primarnu i bolničku zdravstvenu zaštitu kako bi se procijenili nespecificirani rashodi u zdravstvu.

Okvir 3. sadrži kratko obrazloženje o načinu funkcioniranja i financiranja sustava liječenja ovisnosti o drogama u Hrvatskoj.

Okvir 3. Sustav liječenja ovisnosti o drogama u Hrvatskoj

U Hrvatskoj postoji nekoliko oblika liječenja ovisnika o drogama i to: bolničko i izvanbolničko liječenje ovisnosti koje se provodi zdravstvenim ustanovama te tretman i psihosocijalna rehabilitacija koji se provode u terapijskim zajednicama.

U sklopu hrvatskog zdravstvenog sustava, bolničko liječenje sastoji se od psihijatrijskih bolnica, odjela u općim, županijskim i kliničkim bolnicama te odjela u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu. Bolničko liječenje uobičajeno traje od 16 dana do 3 mjeseca. Budući da je ovisnost kronična recidivirajuća bolest koja zahtijeva dugotrajnu skrb i praćenje, nakon bolničkog liječenja slijedi izvanbolničko liječenje koje provode Službe za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i/ili odvikavanje/rehabilitaciju u nekoj od terapijskih zajednica u Republici Hrvatskoj.

Izvanbolničko liječenje temeljni je oblik organizacije liječenja ovisnosti o drogama u Hrvatskoj. Ono se provodi u centrima (službama) za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika koji djeluju u okviru županijskih zavoda za javno zdravstvo, a dominantan oblik liječenja koji se provodi u sklopu tih centara je supstitucijska terapija metadonom ili buprenorfinom (subutex), (oko 80% ovisnika o drogama liječi se nekim od oblika supstitucijske terapije). U Hrvatskoj se izvanbolničko liječenje provodi u 21 Službi za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti, Savjetovalištu za prevenciju ovisnosti Poreč te poliklinici KBC-a Sestre milosrdnice. U sklopu službi provodi se supstitucijska terapija, psihosocijalni tretman te druge specifične metode i postupci sukladno potrebama korisnika. Savjetovališni rad predstavlja osnovu rada u službama, a osim individualnog i obiteljskog savjetovanja, provodi se i psihoterapija, modifikacija ponašanja, psihijatrijske obrade, propisivanje i nastavak već uvedene farmakoterapije, kontrole urina na prisutnost droga i njihovih metabolita te kapilarne krvi na HIV, HCV, HBV i sifilis, eventualno potrebni somatski pregledi, niz preventivnih i edukativnih aktivnosti te druge metode i postupci.

U Republici Hrvatskoj postoji 8 terapijskih zajednica s 32 terapijske kuće koje pružaju tretman i psihosocijalnu rehabilitaciju ovisnicima o drogama. Registrirane su kao udruge ili religijske zajednice¹⁸ u sklopu humanitarne djelatnosti ili su ustrojene i registrirane kao terapijske zajednice i domovi socijalne skrbi¹⁹ za ovisnike sukladno zakonskim propisima iz područja socijalne skrbi.

¹⁸ Remar Espana, Zajednica Muondo Nuovo, Zajednica Papa Ivan XXIII, Udruga San Lorenzo – Zajednica Cenacolo, Reto centar – prijatelji nade.

¹⁹ Dom za ovisnike „Zajednica Susret“, Terapijska zajednica Đurmanec Krapina, Terapijska zajednica Ne-ovisnost.

Financiranje sustava liječenja ovisnosti o drogama provodi se u okviru proračuna Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Ministarstva zdravlja i županijskih proračuna. Tretman ovisnika u izvanbolničkom liječenju organiziran je u sklopu zdravstvenog sustava u okviru djelatnosti Službi za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti županijskih Zavoda za javno zdravstvo i financira se sredstvima Ministarstva zdravlja (programski dio djelatnosti), dok se sredstvima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i sredstvima iz županijskih proračuna financira dio koji se odnosi na administrativne i operativne troškove djelovanja službi. Ministarstvo zdravlja sufinancira rad Referalnog centra za ovisnosti o drogama KBC-a Sestre milosrdnice. Troškovi tretmana ovisnika u sklopu domova za ovisnike financiraju se sredstvima u okviru proračuna Ministarstva socijalne politike i mladih. Njihovo se financiranje temelji na ugovoru s Ministarstvom socijalne politike i mladih za financiranje domova za ovisnike kao ustanova socijalne skrbi.

Procjena nespecificiranih javnih rashoda – obrazovanje

U okviru javne funkcije *obrazovanje* procijenjeni su nespecificirani javni rashodi utrošeni za edukaciju učenika o problemima ovisnosti u okviru redovitog *osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja* te nespecificirani javni rashodi utrošeni u okviru *redovitih aktivnosti Agencije za odgoj i obrazovanje za aktivnosti prevencije ovisnosti i školske preventivne programe*.

Prilikom oblikovanja primjerenog pokazatelja za dodjelu dijela rashoda obrazovanja rashodima povezanim sa suzbijanjem zlouporabe droge, korištene su informacije dobivene od pedagoga, profesora i nastavnika. Prema tim informacijama, tijekom osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja, u jednoj nastavnoj godini na edukaciju učenika o problemima ovisnosti utroši se jedan nastavni sat. Taj jedan nastavni sat čini 0,09 posto fonda nastavnih sati godišnje. Upravo taj broj korišten je kao pokazatelj za alokaciju, pri čemu on nije primijenjen na ukupne rashode osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja, već samo na rashode za plaće i to samo nastavnog osoblja, umanjene za specificirane rashode usmjerene na suzbijanje zlouporabe droge.

Unutar usluga obrazovanja procijenjeni su i nespecificirani javni rashodi povezani s aktivnostima prevencije ovisnosti i školskim preventivnim programima koje provodi Agencija za odgoj i obrazovanje. Ti se javni rashodi mogu svrstati u grupu rashoda obrazovanja koji se ne mogu definirati po stupnju. Procijenjeni su na temelju *udjela broja zaposlenih savjetnika koji se bave prevencijom ovisnosti i školskim preventivnim programima u ukupnom broju zaposlenih savjetnika* u Agenciji. Dobiveni se omjer množi s procijenjenim dijelom radnog vremena koje savjetnici troše na poslove u vezi provedbe aktivnosti prevencije ovisnosti i školskim preventivnim programima. Dobiven je pokazatelj 0,58 posto kojim se množe ukupni rashodi u državnom proračunu Agencije za odgoj i obrazovanje kako bi se procijenili nespecificirani rashodi u grupi rashoda obrazovanja koji se ne mogu definirati po stupnju.

Procjena nespecificiranih javnih rashoda – socijalna zaštita

Kod usluga *socijalne zaštite* pokazatelj za procjenu nespecificiranih javnih rashoda usmjerenih aktivnostima suzbijanja zlouporabe droge, korišten je prosjek dvaju relativnih

brojeva – udjela zaposlenih stručnih djelatnika u Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima koji rade s osobama s problemima ovisnosti o drogama, u ukupnom broju zaposlenih te udjela broja korisnika – ovisnika u ukupnom broju korisnika u Centrima socijalne skrbi. Prvi je omjer izračunat korištenjem informacija dobivenih pomoću upitnika upućenog Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima, a drugi korištenjem podataka dobivenih od Ministarstva socijalne politike i mladih. Prosjek ovih dvaju udjela iznosi 0,26 posto. Ovim su postotkom pomnoženi ukupni rashodi Centara za socijalnu skrb i obiteljskih centara kako bi se dobila procjena nespecificiranih rashoda povezanih sa suzbijanjem zlouporabe droga u području socijalne zaštite.

Tablica 7. Ulazni podaci i izračunati pokazatelji za procjenu nespecificiranih rashoda po javnim funkcijama		
Javna funkcija / Podaci / Pokazatelj	Iznos	Godina na koju se podatak / pokazatelj odnosi
03 Javni red i sigurnost		
031 Usluge policije i carine		
Usluge policije		
Broj kaznenih djela na 100.000 stanovnika, ukupno	2.505	2007.
Broj kaznenih djela koja se odnose na droge na 100.000 stanovnika	162	2007.
Udio kaznenih djela koja se odnose na droge u ukupnom broju kaznenih djela, u %	6,47	
POKAZATELJ	6,47	
Usluge carine		
Broj carinika – ukupno	1.800	2011.
Broj carinika koji se bave problematikom droga	1.192	2011.
Broj carinika koji se bave problematikom droga - procjena FTE-a	59,6	
Udio carinika koji se bave problematikom droga u ukupnom broju carinika, u %	3,31	
Broj civilnih službenika zaposlenih u carini, ukupno	1.280	2011.
Broj zaposlenih civilnih službenika u carini koji se bave problematikom droge (FTE)	1,4	2011.
Udio civilnih službenika u carini koji se bave problematikom droga u ukupnom broju civilnih službenika, u %	0,11	
POKAZATELJ	1,71	
033 Sudovi		
Broj prijestupnika za kaznena djela na 100.000 stanovnika, ukupno	1.401	2007.
Broj prijestupnika za kaznena djela koja se odnose na droge na 100.000 stanovnika	168	2007.
Udio prijestupnika za kaznena djela koja se odnose na droge u ukupnom broju prijestupnika za kaznena djela, u %	11,99	
Broj prijavljenih osoba za kaznena djela, ukupno	90.631	2011.
Broj prijavljenih osoba za kaznena djela zlouporabe droga	6.088	2011.
Udio prijavljenih osoba za kaznena djela zlouporabe droge u ukupnom broju prijavljenih osoba za kaznena djela, u %	6,72	
Osuđene osobe za kaznena djela na 100.000 stanovnika, ukupno*	566	2007.
Osuđene osobe za kaznena djela koja se odnose na droge na 100.000 stanovnika**	81	2007.
Udio osuđenih osoba za kaznenih djela koja se odnose na droge u ukupnom broju osuđenih osoba za kaznena djela, u %	14,31	
POKAZATELJ	11,01	
034 Zatvori		
Broj pravomoćno osuđenih zatvorenika	3.947	1. 9. 2010.
Broj pravomoćno osuđenih zatvorenika, počinitelja kaznenih djela vezanih uz droge	880	1. 9. 2010.
Udio pravomoćno osuđenih zatvorenika, počinitelja kaznenih djela vezanih uz droge u ukupnom broju pravomoćno osuđenih zatvorenika, u %	22,30	

POKAZATELJ	22,30	
07 Zdravstvo		
073 Bolničke službe		
Ukupan broj bolničkih kreveta na 10.000 stanovnika	54	2008.
Broj bolničkih kreveta za liječenje poremećaja uzrokovanih drogom i alkoholom na 100.000 stanovnika	10,7	2008.
Broj bolničkih kreveta za liječenje poremećaja uzrokovanih alkoholom na 100.000 stanovnika	8,2	2008.
Broj bolničkih kreveta za liječenje poremećaja uzrokovanih drogom na 100.000 stanovnika	2,5	
Udio bolničkih kreveta za liječenje poremećaja uzrokovanih drogom u ukupnom broju bolničkih kreveta, u %	0,46	
POKAZATELJ	0,46	
09 Obrazovanje		
091 Osnovnoškolsko obrazovanje		
Ukupan broj radnih sati	1.150	
Broj radnih sati koji su utrošeni za aktivnosti koje se odnose na preventivne programe	1	
Udio radnih sati utrošenih za aktivnosti koje se odnose na preventivne programe u ukupnom broju radnih sati, u %	0,09	
POKAZATELJ	0,09	
092 Srednjoškolsko obrazovanje		
Ukupan broj radnih sati	1.150	
Broj radnih sati koji su utrošeni za aktivnosti koje se odnose na preventivne programe	1	
Udio radnih sati utrošenih za aktivnosti koje se odnose na preventivne programe u ukupnom broju radnih sati, u %	0,09	
POKAZATELJ	0,09	
096 Dodatne usluge u obrazovanju		
Broj ukupno zaposlenih savjetnika u Agenciji za odgoj i obrazovanje	105	
Broj savjetnika u Agenciji za odgoj i obrazovanje zaduženi za stručne suradnike (pedagoge, psihologe, socijalne pedagoge, defektologe/ rehabilitatore) koji se bave prevencijom ovisnosti i školskim preventivnim programima	7	
Udio zaposlenih savjetnika u Agenciji za odgoj i obrazovanje koji se bave prevencijom ovisnosti i školskim preventivnim programima, u ukupnom broju zaposlenih savjetnika, %	6,7	
Broj radnih dana savjetnika utrošenih na programe prevencije ovisnost	3	
Broj ukupnih radnih dana (bez godišnjeg odmora)	242	
Udio radnih sati utrošenih za aktivnosti koje se odnose na preventivne programe u ukupnom broju radnih sati, u %	8,7	
POKAZATELJ	0,58	
10 Socijalna zaštita		
107 Socijalna pomoć stanovništvu koja nije obuhvaćena redovnim socijalnim programom		
Broj ukupno zaposlenih djelatnika u Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima	4.167	
Broj zaposlenih stručnih djelatnika (psiholozi, sociolozi, psihijatri, liječnici, medicinske sestre i sl.) u Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima koji rade s osobama s problemima ovisnosti o drogama (FTE)	12,38	
Udio zaposlenih stručnih djelatnika u Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima koji rade s osobama s problemima ovisnosti o drogama, u ukupnom broju zaposlenih, u %	0,30	
Ukupan broj korisnika u Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima	419.301	
Broj korisnika - ovisnika u Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima	913	
Udio broja korisnika - ovisnika u ukupnom broju korisnika u Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima, u %	0,22	
POKAZATELJ	0,26	

*Napomena: *Obuhvaćene su samo pravomoćno osuđene osobe, te taj broj ne uključuje osobe koje se nalaze u zatvorskom sustavu po drugim osnovama. **Obuhvaćene su samo pravomoćno osuđene osobe.*

Izvor: Sistematizacija autora.

Tablica 8. Izvori ulaznih podataka za izračun pokazatelja za procjenu nespecificiranih rashoda po javnim funkcijama				
Javna funkcija / Podatak / Pokazatelj	Engleski naziv pokazatelja	Izvor	Link	Tablica
03 Javni red i sigurnost				
031 Usluge policije i carine				
Usluge policije				
Broj kaznenih djela na 100.000 stanovnika, ukupno	Number of criminal offences per 100.000 population	European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics - 2010	http://www.europeansourcebook.org/ob285_full.pdf	Table 1.2.1.1 Offences per 100 000 population – Criminal offences: Total
Broj kaznenih djela koja se odnose na droge na 100.000 stanovnika	Number of drug offences per 100.000 population	European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics - 2010	http://www.europeansourcebook.org/ob285_full.pdf	Table 1.2.1.25 Offences per 100 000 population – Offences – Drug offences: Total
Udio kaznenih djela koja se odnose na droge u ukupnom broju kaznenih djela, u %	Share of drug offences in total number of criminal offences, in %			
POKAZATELJ				
Usluge carine				
Broj carinika – ukupno	Number of customs officers	Carinska uprava Ministarstva financija, neslužbeni podatak		
Broj carinika koji se bave problematikom droga	Number of customs officers dealing with discovering irregularities and criminal offences in cross border traffic of illegal goods including drugs	Carinska uprava Ministarstva financija, neslužbeni podatak		
Broj carinika koji se bave problematikom droga - procjena FTE-a	Number of customs officers dealing with discovering irregularities and criminal offences in cross border traffic of illegal goods including drugs in FTE	Ekspertna procjena		
Udio carinika koji se bave problematikom droga u ukupnom broju carinika, u %	Share of customs officers dealing with discovering irregularities and criminal offences in cross border traffic of illegal goods including drugs in FTE, in total number of customs officers, in %			
Broj civilnih službenika zaposlenih u carini, ukupno	Number of civilians employed in customs administration	Carinska uprava Ministarstva financija, neslužbeni podatak		

Broj zaposlenih civilnih službenika u carini koji se bave problematikom droge (FTE)	Number of civilians employed in customs administration dealing with cross border traffic of illegal goods including drugs in FTE	Carinska uprava Ministarstva financija, neslužbeni podatak		
Udio civilnih službenika u carini koji se bave problematikom droga u ukupnom broju civilnih službenika, u %	Share of civilians employed in customs administration dealing with cross border traffic of illegal goods including drugs in FTE, in total number of civilians employed in customs administration, in %			
POKAZATELJ				
033 Sudovi				
Broj prijestupnika za kaznena djela na 100.000 stanovnika, ukupno	Number of offenders for criminal offences per 100.000 population	European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics - 2010	http://www.europeansourcebook.org/ob285_full.pdf	Table 1.2.2.1 Offenders per 100 000 population - Offenders - Criminal offences: Total
Broj prijestupnika za kaznena djela koja se odnose na droge na 100.000 stanovnika	Number of offenders for drug offences per 100.000 population	European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics - 2010	http://www.europeansourcebook.org/ob285_full.pdf	Table 1.2.1.25 Offenders per 100 000 population - Offenders - Drug offences: Total
Udio prijestupnika za kaznena djela koja se odnose na droge u ukupnom broju prijestupnika za kaznena djela, u %	Share of offenders for drug offences in total number of offenders for criminal offences, in %			
Broj prijavljenih osoba za kaznena djela, ukupno	Number of persons charged with a crime	Godišnje izvješće DORH-a za 2011.	http://www.dorh.hr/lzvjesce0RaduDrzavnih	Informacija iz poglavlja 4.2.1. Kretanje kriminaliteta i rad općenito
Broj prijavljenih osoba za kaznena djela zlouporabe droga	Number of persons charged with a crime related to the drug abuse	Godišnje izvješće DORH-a za 2011.	http://www.dorh.hr/lzvjesce0RaduDrzavnih	Tablica u poglavlju 3.1.3.4. Kaznena djela vezana uz zlouporabu opojnih droga
Udio prijavljenih osoba za kaznena djela zlouporabe droge u ukupnom broju prijavljenih osoba za kaznena djela, u %	Share of persons charged with a crime related to the drug abuse in total number of persons charged with a crime, in %			
Osuđene osobe za kaznena djela na 100.000 stanovnika, ukupno	Number of persons convicted for criminal offences per 100.000 population	European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics - 2010	http://www.europeansourcebook.org/ob285_full.pdf	Table 3.2.1.1 Persons convicted per 100.000 population - Criminal offences: Total
Osuđene osobe za kaznena djela koja se odnose na droge na 100.000 stanovnika	Number of persons convicted for drug offences per 100.000 population	European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics - 2010	http://www.europeansourcebook.org/ob285_full.pdf	Table 3.2.1.19 Persons convicted per 100.000 population - Drug offences: Total

Udio osuđenih osoba za kaznenih djela koja se odnose na droge u ukupnom broju osuđenih osoba za kaznena djela, u %	Share of persons convicted for drug offences in total number of persons convicted for criminal offences, in %			
POKAZATELJ				
034 Zatvori				
Broj pravomoćno osuđenih zatvorenika	Number of sentenced prisoners (final sentence)	SPACE I Annual Penal Statistics of the Council of Europe	http://www3.unil.ch/wpmu/space/files/2011/02/SPACE-1_2010_English1.pdf	Table 6: Breakdown of sentenced prisoners (final sentence) by main offence
Broj pravomoćno osuđenih zatvorenika, počinitelja kaznenih djela vezanih uz droge	Number of prisoners sentenced for drug offences (final sentence)	SPACE I Annual Penal Statistics of the Council of Europe	http://www3.unil.ch/wpmu/space/files/2011/02/SPACE-1_2010_English1.pdf	Table 6: Breakdown of sentenced prisoners (final sentence) by main offence
Udio pravomoćno osuđenih zatvorenika, počinitelja kaznenih djela vezanih uz droge u ukupnom broju pravomoćno osuđenih zatvorenika, u %	Share of prisoners sentenced for drug offences in total number of sentenced prisoners (final sentence), in %			
POKAZATELJ				
07 Zdravstvo				
073 Bolničke službe				
Ukupan broj bolničkih kreveta na 10.000 stanovnika	Hospital beds per 10.000 population	World Health Organization, Global Health Observatory Data Repository	http://apps.who.int/gho/data?theme=main&node=70	World Health Statistics / Health workforce, infrastructure, essential medicines: Infrastructure
Broj bolničkih kreveta za liječenje poremećaja uzrokovanih drogom i alkoholom na 100.000 stanovnika	Beds for the treatment of alcohol and drug use disorders per 100.000 population	World Health Organization, Global Health Observatory Data Repository	http://apps.who.int/gho/data/?theme=main&node=1168#	Resources for substance use disorders / Treatment System and Services / Beds for substance use disorders / Beds
Broj bolničkih kreveta za liječenje poremećaja uzrokovanih alkoholom na 100.000 stanovnika	Beds for the treatment of alcohol use disorders per 100.000 population	World Health Organization, Global Health Observatory Data Repository	http://apps.who.int/gho/data/?theme=main&node=1168#	Resources for substance use disorders / Treatment System and Services / Beds for substance use disorders / Beds
Broj bolničkih kreveta za liječenje poremećaja uzrokovanih drogom na 100.000 stanovnika	Beds for the treatment of drug use disorders per 100.000 population	World Health Organization, Global Health Observatory Data Repository		
Udio bolničkih kreveta za liječenje poremećaja uzrokovanih drogom u ukupnom broju bolničkih kreveta, u %	Share of hospital beds for treatment of drug use disorders in total number of hospital beds, in %			

POKAZATELJ				
09 Obrazovanje				
091 Osnovnoškolsko obrazovanje				
Ukupan broj radnih sati	Number of working hours	Ekspertna procjena		
Broj radnih sati utrošenih na aktivnosti koje se odnose na preventivne programe	Number of working hours spent on activities related to the prevention programs			
Udio radnih sati utrošenih na aktivnosti koje se odnose na preventivne programe u ukupnom broju radnih sati, u %	Share of working hours spent on activities related to the prevention programs in total number of working hours, in %			
POKAZATELJ				
092 Srednjoškolsko obrazovanje				
Ukupan broj radnih sati	Number of working hours	Ekspertna procjena		
Broj radnih sati utrošenih na aktivnosti koje se odnose na preventivne programe	Number of working hours spent on activities related to the prevention programs			
Udio radnih sati utrošenih na aktivnosti koje se odnose na preventivne programe u ukupnom broju radnih sati, u %	Share of working hours spent on activities related to the prevention programs in total number of working hours, in %			
POKAZATELJ				
096 Dodatne usluge u obrazovanju				
Broj ukupno zaposlenih savjetnika u Agenciji za odgoj i obrazovanje	Total number of employed experts in the Education and Teacher Training Agency	Agencija za odgoj i obrazovanje, neslužbeni podatak		
Broj savjetnika u Agenciji za odgoj i obrazovanje, zaduženih za stručne suradnike (pedagoge, psihologe, socijalne pedagoge, defektologe/ rehabilitatore) koji se bave prevencijom ovisnosti i školskim preventivnim programima	Number of experts in the Education and Teacher Training Agency responsible for working with the pedagogues and psychologists in schools dealing with addiction prevention and school prevention programs	Agencija za odgoj i obrazovanje, neslužbeni podatak		

Udio zaposlenih savjetnika u Agenciji za odgoj i obrazovanje koji se bave prevencijom ovisnosti i školskim preventivnim programima, u ukupnom broju zaposlenih savjetnika, %	Share of experts employed in the Education and Teacher Training Agency responsible for the prevention of addiction and for prevention programs in schools, in total number of employed experts, %			
Broj radnih dana savjetnika utrošenih na programe prevencije ovisnosti	Number of experts' working days spent on addiction prevention programs	Agencija za odgoj i obrazovanje, neslužbeni podatak		
Broj ukupnih radnih dana (bez godišnjeg odmora)	Total number of working days (excluding holidays)	Agencija za odgoj i obrazovanje, neslužbeni podatak		
Udio radnih sati utrošenih na aktivnosti koje se odnose na preventivne programe u ukupnom broju radnih sati, u %	Share of working hours spent on activities related to prevention programs, in the total number of hours, in %			
POKAZATELJ				
10 Socijalna zaštita				
107 Socijalna pomoć stanovništvu koja nije obuhvaćena redovnim socijalnim programom				
Broj ukupno zaposlenih djelatnika u Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima	Number of persons employed at the social welfare centres and family centres	Ekspertna procjena		
Broj zaposlenih stručnih djelatnika (psiholozi, sociolozi, psihijatri, liječnici, medicinske sestre i sl.) u Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima koji rade s osobama s problemima ovisnosti o drogama (FTE)	Number of expert staff employed at the social welfare centres and family centres working with persons having drug addiction problems (FTE)	Ekspertna procjena		
Udio zaposlenih stručnih djelatnika u Centrima socijalne skrbi i obiteljskim centrima koji rade s osobama s problemima ovisnosti o drogama, u ukupnom broju zaposlenih, u %	Share of expert staff employed at social welfare centres and family centres working with persons having drug addiction problems (FTE), in total number of persons employed at the social welfare centres and family centres, in %			
Ukupan broj korisnika u Centrima socijalne skrbi	Number of beneficiaries of social welfare centres			

Broj korisnika - ovisnika u Centrima socijalne skrbi	Number of drug addicts who are beneficiaries of social welfare centres			
Udio broja korisnika - ovisnika u ukupnom broju korisnika u Centrima socijalne skrbi, u %	Share of drug addicts in total number of beneficiaries of social welfare centres, in %			
POKAZATELJ				

Izvor: Sistematizacija autora.

7. Procjena nespecificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga po klasifikaciji javnih funkcija

Primjenom metodologije opisane u prethodnom poglavlju procijenjeni su nespecificirani javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga prema klasifikaciji javnih funkcija. Dobivene procjene prikazane su u tablici 9. Vidljivo je da su procijenjeni ukupni nespecificirani rashodi razmjerno stabilni u promatranom razdoblju, te da iznose između 620 i 650 milijuna kuna godišnje. Može se zamijetiti i da su procijenjeni nespecificirani javni rashodi višestruko veći od specificiranih, odnosno, u pojedinim su godinama oni bili između 7,9 i 9,4 puta veći od specificiranih javnih rashoda.

Ovakav je rezultat očekivan s obzirom na to da se mnoga javna tijela sprječavanjem zlouporabe droga bave unutar svojih redovnih aktivnosti, kao što se bave i drugim srodnim aktivnostima te u svojim proračunima, sredstva ne raščlanjuju na aktivnosti posvećene drogama i druge aktivnosti.

Najveći iznosi nespecificiranih javnih rashoda odnose se na funkcije javnog reda i sigurnosti, gdje procijenjeni nespecificirani javni rashodi iznose preko 90 posto ukupnih nespecificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga. Velik udio nespecificiranih javnih rashoda unutar funkcije javnog reda i sigurnosti razumljiv je s obzirom na činjenicu da u djelokrugu sudova, zatvora, policije i, u određenoj mjeri carine, aktivnosti povezane sa sprječavanjem zlouporabe droga zauzimaju značajno mjesto.

Tablica 9. Procjena nespecificiranih javnih rashoda po javnim funkcijama, 2009.-plan 2012., u kunama				
Javna funkcija	2009.	2010.	2011.	2012.
02 Obrana*	0,00	0,00	0,00	0,00
025 Rashodi za obranu koji nisu drugdje svrstani	0,00	0,00	0,00	0,00
03 Javni red i sigurnost	578.034.365,51	571.522.378,85	593.431.841,61	566.342.195,70
031 Usluge policije i carine	290.860.466,66	288.119.411,90	299.102.649,16	293.311.670,27
Usluge policije	280.383.744,33	277.531.612,72	288.982.976,20	283.221.234,28
Usluge carine	10.476.722,33	10.587.799,18	10.119.672,96	10.090.435,99
033 Sudovi	175.179.069,72	171.024.718,90	174.172.205,92	162.516.616,13
034 Zatvori	111.994.829,13	112.378.248,05	120.156.986,53	110.513.909,30
07 Zdravstvo	52.151.402,06	51.780.077,15	51.234.317,48	49.833.338,50
071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema	0,00	0,00	0,00	0,00
072 Službe za vanjske pacijente	0,00	0,00	0,00	0,00
073 Bolničke službe	52.151.402,06	51.780.077,15	51.234.317,48	49.833.338,50
074 Službe javnog zdravstva	0,00	0,00	0,00	0,00
075 Istraživanje i razvoj	0,00	0,00	0,00	0,00
09 Obrazovanje	5.070.027,81	4.715.478,66	4.799.429,23	4.507.328,73
091 Osnovnoškolsko obrazovanje	2.877.246,13	2.898.552,73	2.953.919,54	2.757.244,63
092 Srednjoškolsko obrazovanje	1.540.343,58	1.568.713,41	1.608.707,80	1.523.636,06
095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju	0,00	0,00	0,00	0,00
096 Dodatne usluge u obrazovanju	652.438,10	248.212,52	236.801,89	226.448,05
10 Socijalna zaštita	695.158,98	688.786,57	668.957,52	669.225,28
105 Nezaposlenost	0,00	0,00	0,00	0,00
107 Socijalna pomoć stanovništvu, koja nije obuhvaćena redovitim socijalnim programom	695.158,98	688.786,57	668.957,52	669.225,28
Središnja država	635.950.954,35	628.706.721,22	650.134.545,84	621.352.088,21

Napomena: *Nespecificirani javni rashodi za javnu funkciju obrane nisu procjenjivani jer se u redovnim aktivnostima Ministarstva obrane ne mogu posebno izdvojiti aktivnosti koje se tiču suzbijanja zlouporabe droga.
Izvor: Procjena autora.

8. Procjena ukupnih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga po klasifikaciji javnih funkcija

Procijenjeni nespecificirani javni rashodi zajedno sa specificiranim javnim rashodima čine procijenjene ukupne javne rashode u području suzbijanja zlouporabe droga. Njihovi su iznosi prikazani u tablici 10²⁰. Oni su u promatranom razdoblju od 2009. do 2012. godine iznosili između 689 i 730 milijuna kuna, pri čemu se najmanji iznos od 689 milijuna kuna odnosi na posljednju, odnosno 2012. godinu. Iznos za 2012. godinu temelji se na podacima iz rebalansa državnog proračuna. Na osnovi pada ukupnih javnih rashoda namijenjenih suzbijanju

²⁰ Procjena ukupnih javnih rashoda sadrži zbroj specificiranih javnih rashoda na razini središnje države, županija i organizacija civilnog društva dobivenih anketnim ispitivanjem i ekspertne procjene nespecificiranih javnih rashoda.

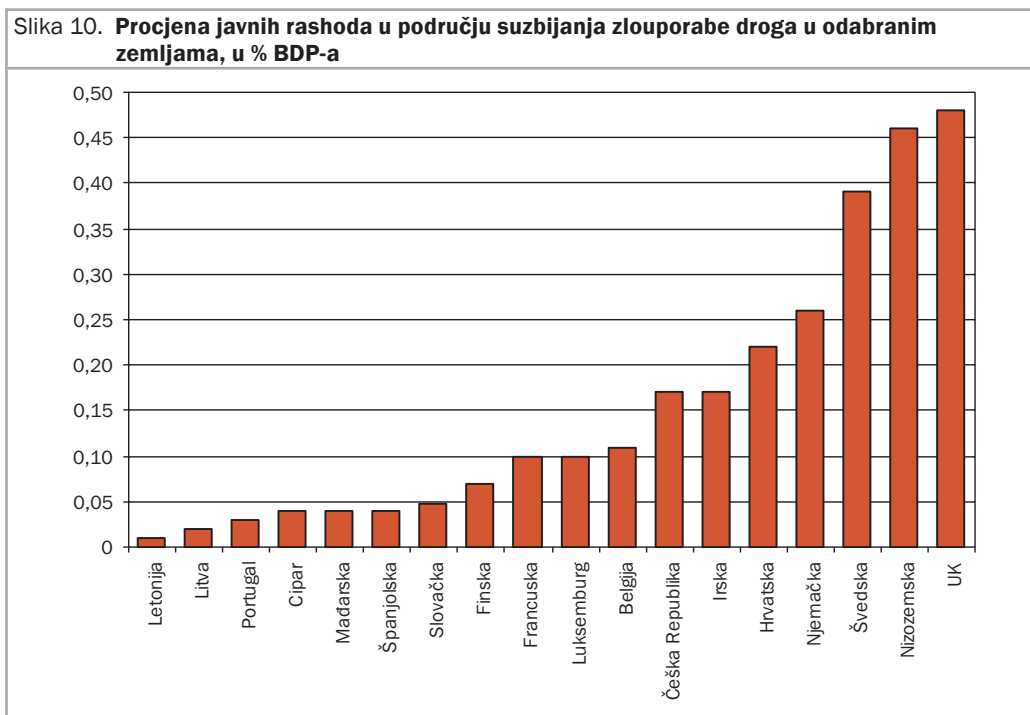
zlouporabe droga u 2012. godini može se zaključiti kako su ovi rashodi, između ostalih, bili pod utjecajem nastojanja da se provede fiskalna konsolidacija i suzbije rast proračunskih rashoda i ukupnog proračunskog manjka.

Tablica 10. Procjena ukupnih javnih rashoda po javnim funkcijama, 2009.-plan 2012., u kunama				
Javna funkcija	2009.	2010.	2011.	2012.
02 Obrana	0,00	8.000,00	4.600,00	28.000,00
025 Rashodi za obranu koji nisu svrstani drugdje	0,00	8.000,00	4.600,00	28.000,00
03 Javni red i sigurnost	578.034.365,51	579.369.856,31	596.809.366,64	566.342.195,70
031 Usluge policije i carine	290.860.466,66	295.966.889,36	302.480.174,19	293.311.670,27
Usluge policije	280.383.744,33	285.379.090,18	292.360.501,23	283.221.234,28
Usluge carine	10.476.722,33	10.587.799,18	10.119.672,96	10.090.435,99
033 Sudovi	175.179.069,72	171.024.718,90	174.172.205,92	162.516.616,13
034 Zatvori	111.994.829,13	112.378.248,05	120.156.986,53	110.513.909,30
07 Zdravstvo	112.933.108,85	117.723.600,96	122.471.566,89	110.672.162,01
071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema	26.742.655,31	37.580.189,52	39.621.972,25	28.886.968,88
072 Službe za vanjske pacijente	110.000,00	110.000,00	0,00	0,00
073 Bolničke službe	52.751.402,06	52.620.077,15	52.274.317,48	50.353.338,50
074 Službe javnog zdravstva	33.271.446,85	27.355.729,66	30.517.672,53	31.374.250,00
075 Istraživanje i razvoj	57.604,63	57.604,63	57.604,63	57.604,63
09 Obrazovanje	5.904.683,91	5.311.703,95	5.384.951,23	6.286.628,73
091 Osnovnoškolsko obrazovanje	3.241.611,13	3.117.423,23	3.162.017,04	3.257.244,63
092 Srednjoškolsko obrazovanje	1.904.708,58	1.787.583,91	1.816.805,30	2.023.636,06
095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju	83.806,10	136.484,29	146.647,00	684.940,00
096 Dodatne usluge u obrazovanju	674.558,10	270.212,52	259.481,89	320.808,05
10 Socijalna zaštita	6.808.482,24	6.078.365,82	5.660.428,15	5.717.225,28
105 Nezaposlenost	159.752,45	219.542,00	276.520,00	333.000,00
107 Socijalna pomoć stanovništvu, koja nije obuhvaćena redovitim socijalnim programom	6.648.729,79	5.858.823,82	5.383.908,15	5.384.225,28
Središnja država	703.680.640,50	708.491.527,03	730.330.912,91	689.046.211,72
Županije	12.832.613,91	10.229.781,70	7.792.238,81	9.492.911,86
Organizacije civilnog društva	2.727.856,20	2.645.963,07	3.624.369,79	3.173.303,55
UKUPNO	719.241.110,61	721.367.271,80	741.747.521,51	701.712.427,13

Izvor: Procjena autora.

Budući da su procijenjeni relativno visoki iznosi javnih rashoda koji se troše za različite namjene u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj, namjera je usporediti razinu procijenjenih ukupnih javnih rashoda koji su namijenjeni suzbijanju zlouporabe droga u Hrvatskoj s drugim zemljama. To je zaista zahtjevan zadatak jer raspoloživih javnih podataka gotovo da i nema. Dostupni su samo podaci iz nacionalnih izvješća o provedbi Nacionalne

strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga, koje nacionalne kontaktne točke dostavljaju agenciji Europske unije, Europskom centru za praćenje droga i ovisnosti o drogama (*European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction – EMCDDA*). U tim izvješćima, zemlje izvještavaju EMCDDA-u o javnim troškovima u području suzbijanja zlouporabe droga.

Izvor: Podaci za Hrvatsku, ekspertna procjena autora. Podaci za ostale zemlje, izračun autora na temelju nacionalnih izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga dostavljenih EMCDDA, različita godišta.

Slika 10. sadrži usporedbe odabranih zemalja o procijenjenim javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga, iskazanih kao postotak BDP-a. Za Hrvatsku su prikazani procijenjeni podaci o udjelu ukupnih javnih rashoda, specificiranih i nespecificiranih, u svim aktivnostima koje se odnose na područje suzbijanja zlouporabe droga u odnosu na BDP za 2011. godinu. Podaci za odabrane zemlje odnose se na zadnji dostupan podatak iz nacionalnih izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga²¹. Na temelju prikazanih podataka uočava se da javni rashodi koji se odnose na suzbijanje zlouporabe droga variraju između zemalja, pri čemu je za Hrvatsku procijenjeno da se po tom pokazatelju nalazi među zemljama koje troše puno javnih rashoda za te namjene.

Iako se čini kako se na suzbijanje zlouporabe droga, prema ovdje prikazanoj procjeni, troši razmjerno visok iznos javnih rashoda, radi se u prosjeku o svega 0,5 posto ukupnih javnih rashoda ili 0,2 posto BDP-a. S obzirom na ozbiljnost problema ovisnosti i zlouporabe droga,

²¹ Za većinu zemalja podaci se temelje na izvješću za 2011. Za Češku, Francusku, Slovačku i Ujedinjeno kraljevstvo podaci se temelje na izvješću za 2007., za Portugal se podaci temelje na izvješću iz 2008., za Mađarsku i Litvu podaci se temelje na izvješću iz 2009., za Njemačku, Letoniju i Luksemburg podaci se temelje na izvješću iz 2010. godine. Za sve su zemlje prikazani ukupni javni rashodi namijenjeni suzbijanju zlouporabe droga, osim za Irsku, Litvu i Španjolsku koje sadrže samo specificirane javne rashode (bez procjene nespecificiranih javnih rashoda).

može se ocijeniti da je taj iznos opravdan pokaže li se da se sredstva troše na učinkovit način te da se time ostvaruju željeni društveni i ekonomski rezultati.

9. Prijedlog pokazatelja rezultata i ishoda za praćenje ostvarivanja strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama

Za mjerenje uspješnosti ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj potrebno je definirati skup pokazatelja koji odražavaju postignute rezultate i ishode. Pokazatelji rezultata (*output*) odnose se uglavnom na proizvedena dobra i usluge stvorene različitim aktivnostima. S druge strane, pokazatelji ishoda (*outcomes*), trebali bi pružati informaciju o učinkovitosti, dugoročnim rezultatima te društvenim i ekonomskim promjenama koje se postižu ostvarenjem posebnih ciljeva. Pokazatelje rezultata i ishoda potrebno je identificirati i definirati za svaki cilj suzbijanja zlouporabe droga. To treba učiniti tako da se omogući njihovo objektivno mjerenje i praćenje ostvarivanja planiranih vrijednosti.

Dva su glavna cilja suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj smanjenje potražnje i smanjenje ponude te prevencija ilegalne proizvodnje droga. Smanjenje potražnje droga uključuje mjerljivo smanjenje uporabe droga, ovisnosti i s njom povezanih zdravstvenih i socijalnih posljedica, razvijanjem i unapređenjem učinkovitog i integriranog sveobuhvatnog, znanstveno utemeljenog sustava smanjenja potražnje, uključujući mjere prevencije, rane intervencije, liječenja, smanjenja štete, rehabilitacije i društvene reintegracije. Mjere smanjenja potražnje trebale bi obuhvatiti i zdravstvene i društvene probleme uzrokovane psihoaktivnim tvarima i poliuporabu povezanu s uzimanjem alkohola, lijekova i pušenjem cigareta. Smanjenje ponude uključuje mjerljivo smanjenje ponude i dostupnosti droga, putem unapređenja uspješne, djelotvorne i znanstveno utemeljene primjenjivosti zakona u vezi s proizvodnjom, prometom droga i prekursora, uključujući prekursore sintetičkih droga te organiziranim kriminalom, uličnom redukcijom i pranjem novca povezanog s organiziranim narko-kriminalom. Mjere za smanjenje ponude droga trebaju biti usmjerene na aktivnosti za suzbijanje organiziranog narko-kriminala s naglaskom na regionalnu ili ciljanu interakciju i preventivne aktivnosti u vezi s narko-kriminalom.

Aktivnosti suzbijanja droga prate se u pet skupina: (i) prevencija ovisnosti, (ii) tretman, (iii) socijalna reintegracija, (iv) programi smanjivanja štete i (v) kazneno represivni sustav. Zato su i pokazatelji rezultata i ishoda identificirani i definirani tako da se prate aktivnosti suzbijanja droga u navedenim aktivnostima, a prema općim ciljevima suzbijanja zlouporabe droga.

Pokazatelji odražavaju rezultate ostvarivanja općeg cilja smanjenja potražnje droga i smanjenja ponude i prevenciju ilegalne proizvodnje droga. Unutar toga pokazatelji rezultata podijeljeni su tako da niz pokazatelja odražava rezultate ostvarivanja različitih aktivnosti. Tako se za ostvarivanje cilja smanjenja potražnje droga prate rezultati provođenja aktivnosti:

- (i) prevencije
- (ii) liječenja i socijalnog tretmana
- (iii) smanjenja štete nastale uporabom droge
- (iv) resocijalizacije.

Pokazatelji smanjenja ponude i prevencije ilegalne proizvodnje droga odražavaju pak praćenje rezultata provođenja aktivnosti:

- (i) kaznene politike
- (ii) zatvorskog sustava
- (iii) djelovanja i suradnje mjerodavnih državnih tijela, posebice policije, carine i pravosuđa, na području organiziranog kriminala povezanog s drogama.

Tablica 11. sadrži prijedloge pokazatelja rezultata ostvarivanja općeg cilja smanjenja potražnje i ponude droga te prevencije ilegalne proizvodnje droga, a tablica 12. pokazatelje ishoda. Pokazatelji rezultata sistematizirani su prema grupama aktivnosti ostvarivanja svakog općeg cilja. Prijedlozi za definiranje pokazatelja rezultata i ishoda po ciljevima, napravljeni su na temelju provedenih intervjua s predstavnicima institucija uključenih u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj.

Tablica 11. Pokazatelji rezultata	
Ciljevi/aktivnost	Pokazatelj rezultata
Opći cilj 1. Smanjenje potražnje droga	
Prevenција	<p>Broj provedenih edukacija, radionica i seminara za provoditelje aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga (stručno osoblje u javnim tijelima i dr.).</p> <p>Broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga, kao i o problemu ovisnosti u odgojno-obrazovnim institucijama.</p> <p>Broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga, kao i o problemu ovisnosti na lokalnoj razini.</p> <p>Broj provedenih savjetodavnih razgovora i intervencija vezanih za droge u obiteljskim centrima i centrima za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti.</p> <p>Udio maloljetnih konzumenata droga u ukupnom broju konzumenata.</p>
Liječenje i socijalni tretman	<p>Udio liječenih ovisnika u ukupnom broju ovisnika.</p> <p>Broj kreveta za liječenje i socijalni tretman ovisnika.</p> <p>Broj bolničkih jedinica za liječenje dvojnih dijagnoza.</p> <p>Broj izvanbolničkih službi za liječenje ovisnika.</p> <p>Broj ovisnika na smještaju u bolnicama i terapijskim zajednicama.</p> <p>Udio ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u zatvorskom sustavu u ukupnom broju ovisnika.</p>
Smanjenje štete nastale uporabom droga	<p>Broj provedenih programa smanjenja štete, kao što je podjela čistog pribora intravenoznim ovisnicima, vanjski rad s ovisnicima, savjetovanje i slično.</p> <p>Udio ovisnika oboljelih od zaraznih bolesti (HIV-a/AIDS-a, hepatitisa B i C) u ukupnom broju ovisnika.</p>
Resocijalizacija	<p>Udio ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u stambenoj zajednici; u ukupnom broju ovisnika.</p> <p>Udio liječenih ovisnika koji su završili programe doškovanja i prekvalifikacije; u ukupnom broju liječenih ovisnika.</p> <p>Udio liječenih ovisnika koji su pohađali programe i/ili se na njih odnose poticaji za zapošljavanje/samozapošljavanje liječenih ovisnika.</p> <p>Udio resocijaliziranih ovisnika koji su sudjelovali u kulturnim, sportskim i edukativnim programima; u ukupnom broju ovisnika.</p>

Opći cilj 2. Smanjenje ponude i prevencija ilegalne proizvodnje droga	
Kaznena politika	<p>Broj kaznenih djela zlouporabe droga u odnosu na prethodnu godinu</p> <ul style="list-style-type: none"> • od toga maloljetnika. <p>Udio kaznenih djela zlouporabe droga u ukupnom broju prijavljenih kaznenih djela.</p> <p>Broj prijavljenih osoba za kaznena djela zlouporabe droga po stanovniku</p> <ul style="list-style-type: none"> • od toga maloljetnika. <p>Udio prijavljenih osoba za kaznena djela zlouporabe droga u ukupnom broju kazneno prijavljenih osoba.</p> <p>Broj prekršaja zlouporabe droga po stanovniku</p> <ul style="list-style-type: none"> • od toga maloljetnika. <p>Udio prekršaja zlouporabe droga u ukupnom broju prijavljenih prekršaja.</p> <p>Broj prijavljenih osoba za prekršaje zlouporabe droga po stanovniku</p> <ul style="list-style-type: none"> • od toga maloljetnika. <p>Udio prijavljenih osoba za prekršaje zlouporabe droga u ukupnom broju prekršajno prijavljenih osoba.</p> <p>Broj osuđenih osoba za kaznena djela i prekršaje u vezi droga po stanovniku</p> <ul style="list-style-type: none"> • od toga maloljetnika.
Zatvorski sustav	<p>Udio zatvorenika - ovisnika u ukupnom broju svih zatvorenika.</p> <p>Broj zatvorenika – ovisnika uključenih u posebni program tretmana ovisnika i edukaciju iz problematike ovisnosti o drogama u zatvorskom sustavu.</p> <p>Broj zaposlenika u zatvorskom sustavu koji su pohađali edukacije vezane uz problematiku droga.</p> <p>Broj zaposlenih i vanjskih suradnika u zatvorskom sustavu koji rade na poslovima tretmana i zdravstvene zaštite.</p> <p>Broj zatvorenika - ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin).</p> <p>Broj zatvorenika - ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje druga psihofarmakoterapija (samostalno ili uz supstitucijsku terapiju).</p> <p>Ukupan broj ostvarenih zapljena u zatvorima svih vrsta droga i prekursora po vrstama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokain • heroin • marihuana • hašiš • stabljike kanabisa • amfetamin • MDMA (ecstasy) • LSD • lijekovi s liste droga • prekursori. <p>Ukupno zaplijenjene količine u zatvorima, sljedećih vrsta droga i prekursora:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokain • heroin • marihuana • hašiš • stabljike kanabisa • amfetamin • MDMA (ecstasy) • LSD • lijekovi s liste droga • prekursori.

Djelovanje i suradnja mjerodavnih državnih tijela, posebice policije, carine i pravosuđa, na području organiziranog kriminala vezanog uz droge	<p>Ukupan broj ostvarenih zapljena svih vrsta droga i prekursora po vrstama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokain • heroin • marihuana • hašiš • stabljike kanabisa • amfetamin • MDMA (ecstasy) • LSD • lijekovi s liste droga • prekursori. <p>Ukupno zaplijenjene količine sljedećih vrsta droga i prekursora:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokain • heroin • marihuana • hašiš • stabljike kanabisa • amfetamin • MDMA (ecstasy) • LSD • lijekovi s liste droga • prekursori. <p>Broj provedenih nadzora nad proizvodnim subjektima (sirovine, tehnologije), znanstvenim i istraživačkim subjektima (sirovine, laboratorijska oprema).</p> <p>Broj provedenih nadzora nad uvozom, izvozom i provozom prekursora.</p> <p>Udio prijavljenih kaznenih djela vezanih za drogu i hitnih intervencija policije u ukupnom broju kaznenih djela vezanih za droge.</p> <p>Udio otkrivenih kaznenih djela vezanih za krijumčarenje droga na granici u ukupnom broju kaznenih djela vezanih uz problematiku droga.</p>

Izvor: Autori.

Tablica 12. Pokazatelji ishoda	
Ciljevi	Pokazatelji ishoda
Opći cilj 1. Smanjenje potražnje droga	<p>Smanjenje broja ovisnika u ukupnoj populaciji</p> <ul style="list-style-type: none"> • od toga maloljetnika. <p>Udio novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman u ukupnom broju ovisnika.</p> <p>Udio novopridošlih konzumenata droge registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman u ukupnom broju konzumenata droge</p> <ul style="list-style-type: none"> • od toga maloljetnika.
Opći cilj 2. Smanjenje ponude i prevencija ilegalne proizvodnje droga	<p>Broj smrtnih slučajeva izazvanih uporabom droga ili smrtnih slučajeva koji su u uskoj posljedičnoj vezi s uporabom droga.</p> <p>Broj osoba ponovno osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga.</p> <p>Udio uništene količine zaplijenjene količine droga i prekursora u ukupno zaplijenjenoj količini droga i prekursora.</p>

Izvor: Autori.

Osim što je rashode, pokazatelje rezultata i ishoda potrebno pratiti po glavnim aktivnostima, rashode, pokazatelje rezultata i ishoda potrebno je pratiti i za svaku osnovnu javnu funkciju u skladu s međunarodnom klasifikacijom funkcija države (COFOG) i to:

01 Opće javne usluge

014 Osnovna istraživanja

03 Javni red i sigurnost

031 Usluge policije

033 Sudovi

034 Zatvori

07 Zdravstvo

071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema

072 Službe za vanjske pacijente

073 Bolničke službe

074 Službe javnog zdravstva

075 Istraživanje i razvoj

09 Obrazovanje

091 Osnovno obrazovanje

092 Srednjoškolsko obrazovanje

095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju

096 Dodatne usluge u obrazovanju

10 Socijalna zaštita

105 Nezaposlenost

106 Stanovanje

107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programom

Pri tome je pokazatelje rezultata i ishoda potrebno klasificirati prema krajnjoj namjeni. Tako je na primjer u gore navedenom primjeru u tablicama pokazatelja rezultata i ishoda navedeno sljedećih nekoliko pokazatelja koji se odnose na obrazovanje različitih subjekata: broj provedenih edukacija, radionica i seminara za provoditelje aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga; broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga, kao i o problemu ovisnosti u odgojno-obrazovnim institucijama; broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga, kao i o problemu ovisnosti na lokalnoj razini; broj zaposlenika u zatvorskom sustavu koji su pohađali edukacije vezane uz problematiku droga i drugi. Svim je tim pokazateljima rezultata krajnja namjena obrazovanje te ih je stoga potrebno klasificirati u javnu funkciju obrazovanja. No uspješnost ostvarivanja rezultata u tim područjima, ovisi i o subjektima koji potpadaju u druge javne funkcije. Tako na primjer pokazatelj rezultata *broj zaposlenika u zatvorskom sustavu koji su pohađali edukacije vezane uz problematiku droga* potpada i u javnu funkciju javni red i sigurnost. Zato je osim svrstavanja pojedinih pokazatelja rezultata i ishoda u javnu funkciju prema krajnjoj namjeni, za svaki pokazatelj potrebno jasno navesti i nositelja programa, aktivnosti ili projekta.

Ovako definirane pokazatelje rezultata i ishoda potrebno je kontinuirano pratiti, te ih vrlo pažljivo interpretirati, vodeći računa o značaju svakog pojedinog pokazatelja, ali i o njihovim međusobnim odnosima. Nekoliko je primjera koji detaljno objašnjavaju važnost navedenog. Prvi se odnosi na pokazatelje koji mogu imati dvojako značenje. Tako na primjer povećanje pokazatelja *broj prekršaja zlouporabe droga po stanovniku* može odražavati veću efikasnost policije u smislu većeg broja uhvaćenih osoba u postupcima vezanim uz suzbijanje zlouporabe droga. No i smanjenje ovog pokazatelja može odražavati veću efikasnost policije s obzirom na to da može odražavati veću aktivnost policije u prethodnom razdoblju, koja je

utjecala na, primjerice, smanjenje količine droge u optjecaju. Stoga je za provođenje cjelovite analize uspješnosti pojedinih programa, aktivnosti i/ili projekata suzbijanja zlouporabe droga, osim ovako definiranih kvantitativnih pokazatelja rezultata i ishoda, potrebno definirati i cijeli niz pratećih kvalitativnih pokazatelja koji bi detaljno odražavali kvalitetu, uspješnost i učinkovitost provođenja pojedinih programa, aktivnosti i/ili projekata. Drugi primjer su pokazatelji vezani za broj provedenih različitih oblika edukacija/programa. Ne temelju promjene ovog pokazatelja ne mogu se ocijeniti kvaliteta i rezultati pojedinih oblika edukacije. Stoga je ove pokazatelje nužno interpretirati vodeći računa o cijelom nizu dodatnih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja koji bi detaljnije opisivali pojedini oblik edukacije/program, upućivali na rezultate i ishode svakog pojedinog programa. Pojedini oblik edukacije/provedeni program sam je po sebi mjera/način ostvarivanja cilja, a uspješnost provedene edukacije/programa može se ocijeniti tek na temelju više čimbenika (na primjer, potrebno je povećati broj liječenih ovisnika koji su pohađali programe za zapošljavanje/samozapošljavanje liječenih ovisnika, ali i pratiti broj liječenih ovisnika koji su se nakon provedenog programa zaista zaposlili). Dakle, pokazatelje rezultata i ishoda potrebno je pažljivo analizirati zasebno i u cjelini, vodeći računa i o kvalitativnim pokazateljima. Na temelju tako definiranih pokazatelja donosi se konačna odluka o uspješnosti pojedinih aktivnosti, projekata ili programa. Prijedlog pokazatelja rezultata i ishoda prikazan u tablicama 11. i 12. tek je prvi korak u praćenju uspješnosti pojedinih programa, aktivnosti i/ili projekata. Sustav pokazatelja rezultata i ishoda potrebno je dalje razrađivati i nadograđivati, vodeći računa o specifičnostima svake pojedine aktivnosti te zajedno s time unapređivati postojeći sustav praćenja pojedinih pokazatelja unutar institucija uključenih u aktivnosti suzbijanja droga u Republici Hrvatskoj.

10. Zaključci i preporuke

Osnovni rezultati ovog istraživanja su sljedeći:

1. Javni troškovi/javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj proizlaze iz temeljnih strateških dokumenata, Strategije Vladinih programa te Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj i Akcijskog plana.
2. Javne politike suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama provode se na više razina, a njihovi su ciljevi sadržani u nacionalnim strateškim dokumentima, strateškim planovima nadležnih ministarstava i drugih tijela i institucija te u programima županija, gradova i organizacija civilnog društva.
3. Većina javnih tijela u svojim proračunima nema posebno izdvojene programe, aktivnosti i/ili projekte za poslove usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, već se financiranje suzbijanja zlouporabe droga provodi u okviru njihovih redovitih aktivnosti. Drugim riječima, na suzbijanje zlouporabe droge, javna tijela usmjeravaju dio ukupnih resursa.
4. U Hrvatskoj ne postoje objedinjeni i javno dostupni podaci o planiranim i izvršenim javnim rashodima za suzbijanje zlouporabe droga, osim podataka objavljenih u Izvješću

o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga. Također nedostaju informacije o tome koliki se dio sredstava za redovite aktivnosti resornih ministarstava i ostalih javnih tijela dodatno alocira za aktivnosti usmjerene suzbijanju zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

5. Prema podacima iz anketnog upitnika, ukupni specificirani javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga u državnom i županijskim proračunima i financijskim planovima javnih tijela i organizacija civilnog društva iznosili su 93,5 milijuna kuna (2009.), 100,0 milijuna kuna (2010.), 102,8 milijuna kuna (2011.), dok su za 2012. godinu planirani u znatno nižem iznosu od 87,6 milijuna kuna.
6. U ukupnim specificiranim javnim rashodima za suzbijanje zlouporabe droga ministarstva sudjeluju s oko 30 posto, javna tijela na državnoj razini s oko 56 posto, županije s oko 11 posto, a organizacije civilnog društva sa svega 3 posto.
7. U ukupnim specificiranim rashodima za programe suzbijanja zlouporabe droga prisutan je trend smanjivanja udjela javnih sredstava u proračunima ministarstava i županija. Suprotan trend, odnosno povećanje udjela sredstava, prisutan je u proračunima javnih tijela na državnoj razini i u organizacijama civilnog društva.
8. Najveći udio u specificiranim javnim rashodima za suzbijanje zlouporabe i ovisnosti o drogama čine rashodi namijenjeni tretmanu ovisnosti (56 posto) i prevenciji ovisnosti (30 posto). Od svih ukupnih specificiranih javnih rashoda namijenjenih suzbijanju zlouporabe droga 87 posto odnosi se na područje zdravstva i 7 posto na područje socijalne zaštite.
9. Tijekom proračunske godine i u okviru rebalansa planiranih sredstava u državnom proračunu, odnosno financijskim planovima, planirani specificirani javni rashodi namijenjeni aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga uglavnom se smanjuju.
10. Nespecificirani javni rashodi za suzbijanje ovisnosti o drogama procijenjeni su pomoću pokazatelja koji se temelje na javno dostupnim podacima iz međunarodnih statistika i pokazateljima koji se temelje na podacima dobivenim od javnih institucija.
11. Nespecificirani javni rashodi procijenjeni su po javnim funkcijama: javni red i sigurnost, zdravstvo, obrazovanje i socijalna zaštita. Procijenjeni ukupni nespecificirani rashodi iznose između 620 i 650 milijuna kuna godišnje i 7,9 do 9,4 puta su veći od specificiranih javnih rashoda.
12. Procijenjeni nespecificirani javni rashodi zajedno sa specificiranim javnim rashodima čine procijenjene ukupne javne rashode u području suzbijanja zlouporabe droga. U analiziranom razdoblju od 2009. do 2012. godine iznosili su između 702 i 742 milijuna kuna, pri čemu se najmanji iznos od 702 milijuna kuna odnosi na 2012. godinu.
13. U Hrvatskoj javni rashodi koji se odnose na suzbijanje zlouporabe droga, iskazani u odnosu na BDP, iznose 0,2 posto. Taj je pokazatelj različit u ostalim zemljama i varira od 0,01 posto (Letonija) do 0,48 posto (Ujedinjeno Kraljevstvo). Procijenjeno je da se Hrvatska po tom pokazatelju nalazi među zemljama koje troše veći dio javnih rashoda za te namjene. Budući da je problem ovisnosti i zlouporabe droga ozbiljan društveni i zdravstveni problem, može se ocijeniti da je taj iznos opravdan ako se sredstva troše učinkovito i ako se njima ostvaruju željeni društveni i ekonomski rezultati.
14. Dva su glavna cilja suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj: smanjenje potražnje i smanjenje ponude te prevencija ilegalne proizvodnje droga. Za mjerenje

uspješnosti ostvarivanja tih ciljeva, predlaže se definiranje skupa pokazatelja koji odražavaju postignute rezultate i ishode.

Rezultati znanstvenoistraživačkog projekta predstavljaju metodološku i analitičku podlogu Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske za:

1. izradu godišnjih nacionalnih izvještaja o stanju problematike droga u Republici Hrvatskoj koji će se pripremati za potrebe izvještavanja Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA);
2. prijedlog definiranja pokazatelja rezultata i ishoda za praćenje ostvarivanja strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj;
3. praćenje trošenja javnih sredstava u području suzbijanja zlouporabe droga;
4. usmjeravanje javnih politika te koordinirano djelovanje svih dionika u skladu s postizanjem utvrđenih strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj.

Preporuke nositeljima javnih politika sažeto se navode u nastavku.

1. Preporuka je jače povezivanje, odnosno integracija, procesa izrade Nacionalne strategije s procesom izrade proračuna javnih tijela zaduženih za aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Koordinacijska uloga trebala bi pripasti Uredu za suzbijanje zlouporabe droga.

Nacionalna strategija definira glavna područja djelovanja u provođenju aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. U proračunima javnih tijela definiraju se programi i osiguravaju sredstva potrebna za provedbu Nacionalne strategije. Postavljanje strateških ciljeva i utvrđivanje mjera za njihovo ostvarivanje pomažu u utvrđivanju prioriteta neophodnih za izradu proračuna javnih tijela (definiranje programa, aktivnosti i projekata).

„Pravi“ programski proračun javnih tijela zaduženih za aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama temelj je za provedbu Nacionalne strategije i praćenje trošenja javnih sredstava usmjerenih u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga. Takav programski proračun povezuje, prati i predstavlja prihode i rashode kroz višegodišnje programe. Definiranje programa treba biti u skladu s Nacionalnom strategijom i u njoj definiranim ciljevima.

Preporuka je nositeljima javnih politika, odnosno nositeljima pojedinih aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, da se kao i većina drugih javnih tijela u javnom sektoru usredotoče na unapređenje procesa planiranja, izvršenja, praćenja i nadzora proračunskih rashoda s ciljem povećanja efikasnosti u trošenju javnih sredstava, uz istovremeno ostvarivanje planiranih rezultata i ishoda u postizanju ciljeva utvrđenih u strateškom dokumentu, Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlouporabe droga. Cilj svih poboljšanja jest uspostavljanje preglednih proračuna jasno usmjerenih na ostvarivanje

utvrđenih ciljeva u području zlouporabe droga. Time se osiguravaju preduvjeti za efikasnije i efektivnije upravljanje javnim sredstvima i njihova usklađenost s utvrđenim glavnim područjima (strateškim prioritetima), ali se i povećava razina informiranosti o trošenju javnih sredstava i postizanju rezultata i ishoda trošenja tih proračunskih sredstava.

2. Preporuka je javnim tijelima i ostalim institucijama uključenim u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, da se u planiranju proračuna ustraje na definiranju cjelovitih proračunskih programa koji se dalje hijerarhijski dijele na pojedine aktivnosti i projekte usmjerene na ostvarivanje strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga. Praćenje ostvarivanja proračunskih programa treba biti utemeljeno na pokazateljima rezultata i ishoda uspješnosti pri planiranju, trošenju i praćenju postizanja planiranih ciljeva trošenjem javnih sredstava.
3. Preporuka je da se u proračunskom procesu javnih tijela zaduženih za aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, ustraje na primjeni pokazatelja rezultata i ishoda pri planiranju, trošenju i praćenju postizanja planiranih ciljeva trošenjem javnih sredstava.

Provedba programa, aktivnosti i projekata definiranih u proračunima ili u financijskim planovima javnih tijela i drugih institucija uključenim u područje suzbijanja zlouporabe droga, usmjerena je na ostvarivanje utvrđenih glavnih ciljeva definiranih u Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlouporabe droga. Praćenje ostvarivanja ciljeva mjeri se pokazateljima rezultata i ishoda. Programima, aktivnostima i projektima kojima se postižu definirani ciljevi, odnosno onima koji ostvaruju dobre rezultate, treba pružiti mogućnost povećanja sredstava za njihovo širenje, dok se onima koji ne ostvaruju planirane rezultate može uskratiti određen dio sredstava ili ih se može isključiti iz proračuna u sljedećoj proračunskoj godini, ukoliko je planirano višegodišnje trajanje aktivnosti ili projekta.

Za mjerenje ostvarenih rezultata i ishoda mogu se, uz kvantitativne, uvesti i kvalitativne ocjene (kvalitativni pokazatelji), kojima je cilj ocjenjivanje ukupne kvalitete programa i izravne koristi od programa za sve sudionike u programu.

Literatura

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2008, "Towards a better understanding of drug-related public expenditure in Europe", *EMCDDA Selected Issue*, Lisbon: Office for Official Publications of the European Communities.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, različita godišta, *National Report*, <http://www.emcdda.europa.eu/about/partners/reitox-network> (pristupljeno 20. kolovoza 2012.).

Hrvatski zavod za javno zdravstvo, 2009, *Hrvatski znanstveno-statistički ljetopis za 2008. godinu*, http://www.hzjz.hr/publikacije/hzs_ljetopis/Ljetopis_Yearbook_HR_2008.pdf (pristupljeno 20. siječnja 2013.).

Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2012, *Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija*, br. 204, tablica 20., str. 25, <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/204%20RUJAN%202012.pdf> (pristupljeno 17. siječnja 2013.).

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, 2011, *Strateški plan razvoja javnog zdravstva za razdoblje 2011.-2015.*, Zagreb: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj 2006-2012., *Narodne novine*, br. 147/2005, http://www.uredzadroge.hr/archive/87/Nacionalna_strategija_za_2006_2012.pdf, (pristupljeno 20. kolovoza 2012.).

Pravilnik o proračunskim klasifikacijama, *Narodne novine*, br. 26/2010.

Reuter, Peter, 2006, "What drug policies cost. Estimating government drug policy expenditures", *Addiction*, 101(3), str. 315-322.

Vlada Republike Hrvatske, 2012, *Strategija Vladinih programa za razdoblje 2010.-2012.*, http://www.mfin.hr/adminmax/docs/STRATEGIJA_VLADINIH_PROGRAMA_za_razdoblje_2010.-2012..pdf (pristupljeno 20. kolovoza 2012.).

Vlada Republike Hrvatske, 2012, *Strateški plan Ministarstva unutarnjih poslova i drugih institucija u funkciji zaštite i spašavanja za razdoblje 2012.-2014.*, Zagreb: Vlada Republike Hrvatske.

United Nations Statistics Division, <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=4> (pristupljeno 25. listopada 2012.).

Vlada Republike Hrvatske, 2012, *Izješće o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za 2011. godinu*, Zagreb: Vlada Republike Hrvatske.

Vlada Republike Hrvatske, 2009, *Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga za razdoblje 2009.-2012.*, http://www.uredzadroge.hr/archive/83/Microsoft%20Word%20-%20Akcijski_plan_2009_2012.doc.pdf (pristupljeno 20. kolovoza 2012.).

World Health Organization, Global Health Observatory Data Repository Resources for substance use disorders, <http://apps.who.int/gho/data/?theme=main&znod=1168#> (pristupljeno 25. listopada 2012.).

World Health Organization, 2010, *Atlas of Substance Use Disorders Resources for the Prevention and Treatment of Substance Use Disorders (SUD)*, http://www.who.int/substance_abuse/publications/atlas_report/profiles/croatia.pdf (pristupljeno 20. kolovoza 2012.).

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, *Narodne novine*, br. 33/2001, 60/2001, 129/2005, 109/2007, 125/2008, 36/2009, 150/2011, 144/2012.

Prilog 1. Specificirani javni rashodi po javnim funkcijama

Tablica 1.1. Specificirani javni rashodi u državnom i županijskim proračunima i financijskim planovima javnih tijela i organizacija civilnog društva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, prema klasifikaciji javnih funkcija, 2009.-2012., u kunama																			
2009.																			
	01 Opće javne usluge		03 Javni red i sigurnost		07 Zdravstvo						09 Obrazovanje						10 Socijalna zaštita		
	014	031	034	034	071	072	073	074	075	091	092	095	096	105	106	107			
Središnja država	0	0	0	0	0	110.000	600.000	18.020.238	57.605	364.365	364.365	83.806	22.120	159.752	0	5.953.571			
HZZO	0	0	0	0	26.742.655	0	0	15.251.209	0	0	0	0	0	0	0	0			
Županije	19.000	100.000	0	0	28.456	7.122.161	0	1.378.432	0	50.000	10.000	33.000	51.000	0	0	212.500			
Organizacije civilnog društva	0	0	0	0	187.403	319.000	0	0	0	0	162.000	304.020	14.990	0	0	312.000			
UKUPNO	19.000	100.000	0	0	26.958.515	7.551.161	600.000	34.649.879	57.605	414.365	536.365	420.826	88.110	159.752	0	6.478.071			
2010.																			
	01 Opće javne usluge		03 Javni red i sigurnost		07 Zdravstvo						09 Obrazovanje						10 Socijalna zaštita		
	014	031	034	034	071	072	073	074	075	091	092	095	096	105	106	107			
Središnja država	0	7.847.477	0	0	0	110.000	840.000	12.312.175	57.605	218.871	218.871	136.484	22.000	219.542	0	5.170.037			
HZZO	0	0	0	0	37.580.190	0	0	15.043.555	0	0	0	0	0	0	0	0			
Županije	11.586	100.000	0	0	23.363	6.335.139	0	1.298.642	0	48.648	7.000	0	39.096	0	0	214.800			
Organizacije civilnog društva	0	0	0	0	180.531	357.955	0	0	0	0	279.615	60.000	24.000	37.350	15.288	315.926			
UKUPNO	11.586	7.947.477	0	0	37.784.083	6.803.093	840.000	28.654.371	57.605	267.519	505.486	196.484	85.096	256.892	15.288	5.700.763			

	2011.														
	01 Opće javne usluge			03 Javni red i sigurnost			07 Zdravstvo			09 Obrazovanje			10 Socijalna zaštita		
	014	031	034	071	072	073	074	075	091	092	095	096	105	106	107
Središnja država	0	3.377.525	0	0	0	1.040.000	11.631.592	57.605	208.098	208.098	146.647	22.680	276.520	0	4.714.951
HZZO	0	0	0	39.621.972	0	0	18.886.081	0	0	0	0	0	0	0	0
Županije	161.728	0	0	10.180	4.289.253	0	1.235.469	0	1.073.221	61.649	3.963	31.497	0	0	214.800
Organizacije civilnog društva	0	0	26.000	185.577	353.669	0	0	0	0	147.200	40.000	183.000	781.348	270.510	144.500
UKUPNO	161.728	3.377.525	26.000	39.817.729	4.642.922	1.040.000	31.753.141	57.605	1.281.318	416.946	190.610	237.177	1.057.868	270.510	5.074.251
	Plan 2012.														
	2012.														
	01 Opće javne usluge			03 Javni red i sigurnost			07 Zdravstvo			09 Obrazovanje			10 Socijalna zaštita		
	014	031	034	071	072	073	074	075	091	092	095	096	105	106	107
Središnja država	0	0	0	0	0	520.000	12.474.250	57.605	500.000	500.000	684.940	94.360	333.000	0	4.715.000
HZZO	0	0	0	28.886.969	0	0	18.900.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Županije	129.251	0	0	0	5.973.700	0	980.748	0	1.011.913	77.500	0	0	0	0	214.800
Organizacije civilnog društva	0	0	28.000	115.974	417.294	0	0	0	0	198.460	160.780	150.000	46.000	306.000	188.359
UKUPNO	129.251	0	28.000	29.002.943	6.390.994	520.000	32.354.998	57.605	1.511.913	775.960	845.720	244.360	379.000	306.000	5.118.159

Napomena: Oznake za javne funkcije su sljedeće: 01 Opće javne usluge, 014 Osnovna istraživanja; 03 Javni red i sigurnost, 031 Usluge policije, 034 Zatvori; 07 Zdravstvo, 071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema, 072 Službe za vanjske pacijente, 073 Bolničke službe, 074 Službe javnog zdravstva, 075 Istraživanje i razvoj; 09 Obrazovanje, 091 Osnovno obrazovanje, 092 Srednjoškolsko obrazovanje, 095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju, 096 Dodatne usluge u obrazovanju; 10 Socijalna zaštita, 105 Nezaposlenost, 106 Stanovanje, 107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programom.

Izvor: Anketni upitnik, Godišnji izvještaji o izvršenju županijskih proračuna, 2009.-2011., Planovi županijskih proračuna za 2012. i Izvješće o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2010. godinu.

Prilog 2. Anketni upitnik

Javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj

Anketni upitnik za specificirane javne rashode

z

Institucija

Osoba zadužena za kontakt

Funkcija

Telefon

E-mail

Datum

Obrazloženje

Anketni upitnik se popunjava za potrebe rada na znanstveno-istraživačkom projektu "Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj" kojeg provodi Ekonomski institut, Zagreb za potrebe Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske.

Cilj ovog anketnog upitnika je prikupiti neophodne podatke za cjelovitu analizu javnih rashoda na području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Za prikupljanje podataka potrebno je izravno sudjelovanje resornih ministarstava i drugih javnih tijela zato što pojedini nositelji mjera, resorna ministarstva i druga javna tijela u sklopu svojih proračunskih sredstava nemaju posebno izdvojene aktivnosti i plan alociranja odgovaraju ih sredstava za aktivnosti usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, već se njihovo financiranje provodi u sklopu redovitih aktivnosti. Ovim se upitnikom želi procijeniti koliki se dio u okviru redovitih aktivnosti resornih ministarstava i drugih javnih tijela može dodatno alocirati na aktivnosti usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama kako bi se utvrdili **specificirani** i **nespecificirani rashodi** u proračunima resornih ministarstava i drugih javnih tijela, a koji se ti u različitim aspektima politike suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Pod **specificiranim troškovima/rashodima** (engl. *labelled costs/expenditures*) podrazumijevaju se svi javni troškovi/rashodi koji u svom nazivu imaju ključne riječi "suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama" i slične aktivnosti i koji su navedeni kao posebni programi, aktivnosti ili projekti u državnim proračunima, proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, financijskim planovima javnih tijela te proračunima ostalih institucija koje se u svojim aktivnostima bave problematikom droga. Za razliku od njih, većina javnih tijela u svojim proračunima nema posebno specificirane javne troškove/rashode za suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, te u sklopu svojih proračunskih pozicija nemaju posebno izdvojene programe, aktivnosti i/ili projekte i plan alociranja odgovaraju ih sredstava za aktivnosti usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, već se njihovo financiranje provodi u sklopu redovitih aktivnosti. To su **nespecificirani troškovi/rashodi** (engl. *unlabelled costs/expenditures*).

U ovom se upitniku prikupljaju samo podaci koji se odnose na **specificirane javne rashode**. Za potrebe procjene nesuspecificiranih rashoda ministarstvima i drugim javnim tijelima treba se dostaviti anketni upitnik koji se odnosi na nesuspecificirane javne rashode.

Ovaj se upitnik sastoji od više radnih dokumenata (tablica) koje obuhvaćaju sljedeće:

Dio 1. Specificirane aktivnosti u proračunu koje se odnose na područje suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Dio 2. Specificirane aktivnosti u proračunu koje se odnose na područje suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama grupirane u skupine aktivnosti i to: (i) prevencija ovisnosti, (ii) tretaman, (iii) socijalna reintegracija, (iv) programi smanjenja štete i (v) kazneno represivni sustav.

Dio 3. Funkcijska klasifikacija specificiranih aktivnosti u proračunu koje se odnose na područje suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Ostale su upute dane uz svaki radni dokument (engl. *worksheet*).

U potpunosti shvaćamo postojeće probleme i složenost zadataka u vezi s popunjavanjem ovog anketnog upitnika. Za sva dodatna pojašnjenja molimo da se obratite voditeljici projekta u Ekonomskom institutu, Zagreb, dr. sc. Dubravki Jurčina Alibegović telefonom (01)2362-226 ili (01)2362-200 ili e-mailom djurlina@eizg.hr.

Dio 2. Specificirane aktivnosti u proračunu koje se odnose na područje suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama grupirane u skupine aktivnosti

2.1. Pregled specificiranih rashoda u državnom proračunu koji se odnose na područje suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama grupirani u skupine aktivnosti

Uputa : U tablicama 2.1.-2.4. raspodijelite izvršene i planirane rashode iz programa, potprograma, aktivnosti i projekata koji se odnose na aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u državnom proračunu Republike Hrvatske za razdoblje 2009.-2011., planu državnog proračuna za 2012., a koji su sadržani u tablicama 1.1.-1.4. u radnom dokumentu "Dio 1" na tekućem i kapitalne rashode za provedbu sljedećih skupina aktivnosti u suzbijanju zlouporabe droga i ovisnosti o drogama: (i) prevencija ovisnosti, (ii) tretman, (iii) socijalna reintegracija, (iv) programi smanjenja štete i (v) kazneno represivni sustav.

Prevencija ovisnosti podrazumijeva aktivnosti kojima je cilj preveniranje, odgojanje ili smanjivanje uporabe droga i/ili njihovih negativnih posljedica u općoj populaciji i specifičnim populacijskim skupinama. Preventivne intervencije dijele se na univerzalne (usmjerene na opću populaciju ili cijelu populacijsku grupu koja nije identificirana na osnovu individualnog rizika), selektivne (usmjerene na pojedince ili skupine populacije koji su rizični za razvoj poremećaja znatno viši nego u prosjeku) i indicirane intervencije (usmjerene na visoko rizične pojedince kod kojih je identificiran minimalan, ali vidljiv znak ili simptom poremećaja). Preventivne intervencije najčešće se provode u obiteljskom i školskom okruženju te lokalnoj zajednici.

Tretman obuhvaća liječenje i psihosocijalni tretman u zdravstvenom sustavu; tretman, odvikavanje i psihosocijalnu rehabilitaciju u terapijskim zajednicama i domovima socijalne skrbi te tretman u penalnom sustavu. **Liječenje i psihosocijalni tretman ovisnika u zdravstvenom sustavu** provodi se organizirano u bolničkom i izvanbolničkom liječenju unutar zdravstvenog sustava Republike Hrvatske (farmakoterapija, psihoterapija, briga o somatskom zdravlju i drugo) te psihosocijalni tretman kojeg, uz liječenje, provode i stručnjaci drugih "pomažućih" profesija. **Tretman, odvikavanje i psihosocijalna rehabilitacija u terapijskim zajednicama i domovima socijalne skrbi** obuhvaća pružanje usluga socijalnog i savjetodavnog rada, psihosocijalne pomoći i podrške, radne terapije i radno-okupacijskih aktivnosti te brige o zdravlju ovisnika o drogama. **Tretman u penalnom (zatvorskom) sustavu** obuhvaća medicinsku, psihosocijalnu, edukativnu i radno-okupacijsku komponentu putem zdravstvene skrbi, opće i posebne programe te pripremu posljednjepenalnog prihvaćanja. Liječenje, kao dio tretmana ovisnika u zatvorskim ustanovama, provodi se po jednakim načelima i uvjetima kao i u javnom sustavu zdravstva.

Socijalna reintegracija ovisnika o drogama podrazumijeva intervencije s ciljem socijalnog uključivanja ovisnika o drogama u život u zajednici nakon završenog liječenja u zdravstvenoj ustanovi, odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici ili izdržane kazne zatvora u zatvorskom sustavu, a koje uključuju psihosocijalnu podršku, završetak školovanja, prekvalifikaciju i zapošljavanje, pomoć pri rješavanju stambenog pitanja ili organiziranog stanovanja liječenih ovisnika (stambene zajednice).

Programi smanjenja šteta (engl. *harm reduction*) primarno se bave smanjenjem šteta koje nastaju kao posljedica zlouporabe droga, ovisnosti i rizičnog načina života. U prvom se redu pod time podrazumijeva sprječavanje širenja zaraznih bolesti hepatitisa B, hepatitisa C, HIV/AIDS-a djelatnostima koje su organizirane kao besplatne i anonimne podjele šprica i igala za intravenozne ovisnike, zaprimanje i uništavanje upotrijebljenog pribora za injektiranje, dijeljenje kondoma, informativnih materijala te savjetovanja usmjerenog na promjene mišljenja i navika ciljane populacije.

Kazneno represivni sustav na području suzbijanja zlouporabe droga obuhvaća intervencije propisane kaznenim i prekršajnim propisima koje su usmjerene na suzbijanje posjedovanja, proizvodnje i trgovine drogama i prekursorima te provedbu zakonskih mjera postupanja, procesuiranja i sankcioniranja prema počiniteljima kaznenih djela i prekšaja na području zlouporabe droga odnosno prema počiniteljima kaznenih djela koji su ujedno i ovisnici.

2.1.					
Šifra i naziv programa, aktivnosti i projekta	Izvršeni rashodi u 2009. (u kunama)				
	Prevencija ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno represivni sustav
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)					
Ukupno					

2.2.					
Izvršeni rashodi u 2010. (u kunama)					
Šifra i naziv programa, aktivnosti i projekta	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno represivni sustav
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)					
Ukupno					

2.3.					
Izvršeni rashodi u 2011. (u kunama)					
Šifra i naziv programa, aktivnosti i projekta	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno represivni sustav
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)					
Ukupno					

2.4.					
Planirani rashodi u 2012. (u kunama)					
Šifra i naziv programa, aktivnosti i projekta	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno represivni sustav
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)					
Ukupno					

Komentar:

Prilog 3. Popis sudionika istraživanja

Tablica 3.1. Sudionici u znanstvenoistraživačkom projektu „Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj

Ime i prezime	Institucija	Telefon	E-mail	Dostavljen anketni upitnik	Datum održanog sastanka/intervjua
Ministarstvo					
1.	Ana Vlček Ministarstvo rada i socijalnog sustava	01/6106-709	ana.vlcek@mrms.hr		
	Aleksandra Gavrilović Ministarstvo rada i socijalnog sustava	01/6106-039	aleksandra_gavrilovic@yahoo.com		
2.	Tamara Markota MUP	01/3788-329	tmarkota@mup.hr		
	Hrvoje Paljan MUP	01/3788-689	hpaljan@mup.hr	DA	16.11.
	Sonja Zlokić MUP	01/3788-039			
3.1.	Mirela Kovač Ministarstvo financija	01/4591-023	mirela.kovac@mfin.hr		16.11.
	Danka Mihajević Ministarstvo financija	099/218-4979	danka.mihajevic@mfin.hr		16.11.
3.2.	Ivana Javor Ministarstvo financija - Carinska uprava	01/6211-355	ivana.javor@carina.hr		
	Siniša Čaić Ministarstvo financija - Carinska uprava	01/6211-426	sinisa.caic@carina.hr		16.11.
	Žarko Vukobrat Ministarstvo socijalne politike i mladih	01/460-7685	zarko.vukobrat@mzss.hr		
4.	Suzana Horvat Kutle Ministarstvo socijalne politike i mladih	01/459-6140	suzana.horvat@mzss.hr		
	Josip Sarić Ministarstvo socijalne politike i mladih	01/2308-233	josip.saric@mzss.hr		19.11.
	Marina Ceranac Ministarstvo socijalne politike i mladih	01/4596-175	marina.ceranac@mzss.hr		
5.	Verica Biškić MORH	01/4832-577	verica.biskic@mohr.hr	DA	19.11.
	Snježana Grđan MORH	01/4861-944	sgrdjan@mohr.hr		
6.1.	Maja Barberić Ministarstvo pravosuđa Glavno tajništvo	01/4862-392	maja.barberic@pravosudje.hr	DA	
6.2.	Martina Barić Anita Oreški Taylor Ministarstvo pravosuđa, Zatvorski sustav	01/4807-457	martina.baric@uzs.pravosudje.hr		
	Renata Šoher Ministarstvo pravosuđa, Zatvorski sustav	01/4807-460	renata.soher@uzs.pravosudje.hr		
	Dubravka Fabri-Mošnja Ministarstvo pravosuđa, Zatvorski sustav	01/4807-438	dubravka.fabri-mosnja@uzs.pravosudje.hr		16.11.

6.3	Ana Vlahović Stranić	Ministarstvo pravosuđa, Sektor za kazneno pravo	01/3710-754	astanic@pravosudje.hr		
6.4	Adriana Mažar	Ministarstvo pravosuđa, Sektor za probaciju	01/4862-385	adriana.mazar@pravosudje.hr		16.11.
7.	Duje Bonacci	MZOS	098/901-7462	duje.bonacci@mzos.hr	DA	19.11.
	Mirela Zagorac	MZOS	098/746-600	mirela.zagorac@mzos.hr		
8.	Anamarija Džidić	MVEP	01/4564-391	anamarija.dzidic@mvep.hr		
	Mladen Cvrilje	MVEP	01/4569-893	mcvrilje@mvep.hr		
	Vesna Baus	MVEP	01/4569-824	vbaus@mvep.hr		
	Tomislav Đidara	Ministarstvo zdravlja	01/4698-480	Tomislav.Didara@miz.hr	DA	16.11.
9.	Vesna Barišić	Ministarstvo zdravlja	01/4607-595	Vesna.Baristic@miz.hr	DA	
Javna tijela – državna razina						
10.	Dragica Katalinić	HZJZ	01/4863-240	dragica.katalinic@hzjz.hr		
	Irena Todorić	HZJZ	01/4863-226	irena.todoric@hzjz.hr	DA	
11.	Marina Kuzman	HZJZ	01/4615-500	marina.kuzman@hzjz.hr		
	Maja Vajagić	HZZO	01/4806-431	maja.vajagic@hzzo.hr	DA	16.11.
12.	Ružica Čuljak	HZZO	01/4806-317	ruzica.culjak@hzzo.hr		
	Helena Pirnat Dragičević	DORH	01/4591-800	Helena.Pirnat-Dragicevic@dorh.hr	DA	16.11.
Županije i javna tijela – županijska razina						
13.	Dario Kulišić	Dubrovačko-neretvanska županija	099/358-7315	dario.kulisic@gmail.com	DA	
	Vesna Barbarović	Dubrovačko-neretvanska županija				
14.	Boris Barković	Požeško-slavonska županija	034/290-208	boris.barkovic@pszupanija.hr	DA	
	Danijela Starčević	Požeško-slavonska županija	034/290-208	danijela.starcevic@pszupanija.hr		
15.	Davorika Maras-Tkačnik	Istarska županija	052/372-155	davorika.maras-tkacnik@istra-istria.hr		
	Slavica Benčić Kirac	Istarska županija	052/372-133	financije@istra-istria.hr		
16.	Pročelnica za financije	Istarska županija	052/372-155	zdr.soc.skrb@istra-istria.hr		
	Sonja Grozić-Živolić	Istarska županija	052/372-155	sonja.grozic-zivolic@istra-istria.hr		
17.	Helena Bandalović	Splitsko-dalmatinska županija	021-400-223	helena.bandalovic@dalmacija.hr		
	Pročelnica za zdravstvo	Splitsko-dalmatinska županija	021-400-272	sanja.viculim@dalmacija.hr		
18.	Sanja Viculin	Splitsko-dalmatinska županija	021-400-272	sanja.viculim@dalmacija.hr		
	Pročelnica za financije	Splitsko-dalmatinska županija	051-351-672	bosiljka.kalcic@pgz.hr		
18.	Bosiljka Kalčić	Primorsko-goranska županija	051-351-672	bosiljka.kalcic@pgz.hr		
	Pročelnica za financije	Primorsko-goranska županija	051-351-922	djulija.malatestinic@pgz.hr	DA	

19.	Slavko Kojić Pročelnik za financije	Grad Zagreb	610-1535 610-1339	financije@zagreb.hr	DA
	Zvonimir Šostar Pročelnik za zdravstvo	Grad Zagreb	610-1239 610-1570	zvonimir.sostar@zagreb.hr	DA
20.	Elizabeth Najman Hižman	Medimurska županija	091/540-2722	e.najman.hizman@gmail.com	DA
	Matija Novak	Medimurska županija	040/374-256	matija.novak@medimurska-zupanija.hr	
21.	Jasna Peitel	Ličko-senjska županija	053/588-210	jasna.peitel@licko-senjska.hr	
22.	Miljenka Mužar Sertić	Krapinsko-zagorska županija	049/329-078	miljenka.mužar@kzz.hr	
23.	Marina Štrangar	Vukovarsko-srijemska županija	098/966-0418	vsz-lsu@vu.t-com.hr	DA
	Sandara Adžaga	Vukovarsko-srijemska županija	098/2955-544	zupasand@yahoo.com	
24.	Milica Bilušić	Šibensko-kninska županija	091/316-5868	milica.bilusic@sibensko-kninska-zupanija.hr	DA
	Katarina Skroza	Šibensko-kninska županija	022/460-762	marina.spinjaca@sibensko-kninska-zupanija.hr	
25.	Saša Petrić	Sisačko-moslavačka županija	091/588-9771	sasa.petric@ocsmz.hr	DA
26.	Miroslav Belobrk	Koprivničko-križevačka županija	048/658-223	miroslav.belobrk@kcckzz.hr	DA
27.	Vesna Šerepac	Virovitičko-podravska županija	099/2271195	vesna.serepac@vpz.hr	DA
28.	Mihaela Potak	Bjelovarsko-bilogorska županija	043/221-925	mihaela.potak@bbz.hr	DA
	Vesela Trnski	Bjelovarsko-bilogorska županija	043/221-930	vesela.trnski@bbz.hr	DA
29.	Dubravka Pittlović	Brodsko-posavska županija	035/216-241	zisskrb@bpzupanija.t-com.hr	DA
30.	Ivana Pašer	Zagrebačka županija	01/6009-485	i.paser@zagrebacka-zupanija.hr	DA
31.	Zdravka Petrinec	ZZJZ Varaždinske županije	042/653-157	javno-zdravstvo@vz.htnet.hr	
	Irena Stipešević Rakamarić	ZZJZ Varaždinske županije	099/310-2351	javno-zdravstvo@vz.htnet.hr	
32.	Antonia Pantalon	ZZJZ Zadarske županije	023/300-832	apantalon@zjz.t-com.hr	
33.	Svetislav Joka	ZZJZ Krapinsko-zagorske županije	091/123-2733	prevencijakrapina@zjzkkzz.hr	DA
34.	Siniša Brias Vesna Separac Martina Bunić	ZZJZ Virovitičko-podravske županije	033/727-031	sinisa.brias@vt.t-com.hr	
35.	Nina Renić	ZZJZ Bjelovarsko-bilogorske županije	043/247-202	uprava@zjz-bjelovar.hr	
	Sandra Mišetić	ZZJZ Bjelovarsko-bilogorske županije	043/247-203	uprava@zjz-bjelovar.hr	
6.	Darko Roviš	ZZJZ Primorsko-goranske županije	091/132-0404	darko.rovis@zjzpgz.hr	DA
Organizacije civilnog društva					
37.	Margaret Pletikosić	Liga za prevenciju ovisnosti	021/314-412	liga@liga.hr	
	Esmeralda Sunko	Liga za prevenciju ovisnosti	021/346-966	liga@liga.hr	DA
38.	Ariana Lučev	Udruga Terra	051/337-400	ariana@udrugaterra.hr	
	Dejan Travica	Udruga Terra	051/337-400	dejan@udrugaterra.hr	
39.	Mirian Kapor	Udruga Pet Plus	01/4840-619	info@petplus.hr	
	Ivana Milošević	Udruga Pet Plus	091/348-6034	ivana1milošević@gmail.com	DA Edda 20.11.220.11.

40.	Glorija Odobašić	Ne ovisnost	099/703-6802	glorija.o@gmail.com	DA	
	Tomislav Mišetić	Ne ovisnost	099/271-4711	ne-ovisnost@net.hr		
41.	Gordana Belošević	HCK	01/4655-814	gordana.belosevic@hck.hr	DA	
	Siniša Zovko	HCK	01/4665-814	sinisa.zovko@hck.hr		
42.	Josipa Lada Car	Zajednica Susret	01/6040-198	josipa.lada@zajednica-susret.hr	DA	20.11.
43.	Dalibor Palko	Udruga Institut	098/385-718	institut.lungomare@gmail.com	DA	
	Varja Bastiančić	Udruga Institut	098/367-317	institut.lungomare@gmail.com		
44.	Siniša Kabić Peters	Udruga Porat	095/902-1749	udrugaporat@gmail.com	DA	
45.	Barbara Sajko	Udruga LET	01/4823-041	let@zg.t-com.hr	DA	

S T U D I J E

**Analiza javnih rashoda
za praćenje ostvarivanja ciljeva
u području suzbijanja zlouporabe droga
u Republici Hrvatskoj**

e i z ekonomski
institut,
zagreb

ISBN 978-953-6030-40-8

9 789536 030408

Vlada Republike Hrvatske
Ured za suzbijanje zlouporabe droga

ISBN 978-953-7916-00-8